

**PROGNOZA
ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO**

**SPORZĄDZONA
DO
PROJEKTU
ZMIANY
MIEJSCOWEGO PLANU
ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO
MIASTA JEDLINA ZDRÓJ**

Opracowanie :
mgr Lesław Witkowski
mgr inż. Marcin Sławik

Strzelin, 2018 rok

SPIS TREŚCI :

1. PRZEDMIOT I CEL OPRACOWANIA
2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY
3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI
4. METODA SPORZĄDZENIA PROGNOZY
5. CHARAKTERYSTYKA USTALEŃ PROJEKTU PLANU
6. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ PLANU
7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTALONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM LUB KRAJOWYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU ZMIANY MPZP
8. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA
  - 8.1 Położenie, morfologia
  - 8.2 Hydrografia
    - 8.2.1 Wody podziemne
    - 8.2.2 Wody powierzchniowe
    - 8.2.3 Charakterystyka hydrologiczna
  - 8.3 Budowa geologiczna
    - 8.3.1 Charakterystyka budowy geologicznej
    - 8.3.2 Złoże kopalin
  - 8.4 Warunki glebowe
  - 8.5 Szata roślinna
  - 8.6 Fauna
  - 8.7 Warunki klimatyczne.
  - 8.8 Stan ochrony prawnej zasobów przyrodniczych
  - 8.9 Stan ochrony prawnej zasobów kultury
  - 8.10 Stan ochrony prawnej wynikający z innych przepisów szczegółowych
9. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI PLANU
  - 9.1 Wpływ na różnorodność biologiczną
  - 9.2. Wpływ na ludzi
  - 9.3 Wpływ na zwierzęta i rośliny
  - 9.4 Wpływ na warunki wodne
  - 9.5 Wpływ na stan atmosfery
  - 9.6 Wpływ na rzeźbę terenu
  - 9.7 Wpływ na gleby
  - 9.8 Wpływ na krajobraz
  - 9.9 Wpływ na klimat lokalny
  - 9.10 Wpływ na zasoby naturalne
  - 9.11 Wpływ na zabytki
  - 9.12 Wpływ na dobra materialne
  - 9.13 Wpływ na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000
10. IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ STANOWIĄCYCH SKUTEK REALIZACJI USTALEŃ PLANU NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO
11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAN NA ŚRODOWISKO
12. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ USTALONYCH W PROJEKCIE PLANU MIEJSCOWEGO
13. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO
14. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU
15. STRESZCZENIE.

1. PRZEDMIOT I CEL OPRACOWANIA.

Niniejsza prognoza została wykonana w związku z wymogami art. 51 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 1405).

Prognoza ma na celu przedstawienie wyników analiz i ocen do proponowanych ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego w aspekcie ochrony środowiska oraz skutków jakie mogą one spowodować w okresie realizacji ustaleń planu.

Projektem zmiany planu miejscowego objęta jest część obrębu geodezyjnego miasta Jedlina-Zdrój, obejmująca obszar o powierzchni ok. 1670 ha. W granicach planu znajdują się tereny zurbanizowane miasta wraz z terenami leśnymi i rolnymi. przylegającymi bezpośrednio do istniejącej zabudowy. W granicach obszaru objętego projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój znajdują się tereny objęte ochroną przyrodniczą: Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038), Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071), Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną, Park Krajobrazowy Gór Sowich, cenne siedliska przyrodnicze objęte ochroną systemu NATURA 2000, stanowiska flory i fauny oraz pomniki przyrody. W granicach zmiany planu miejscowego zostały wyznaczone strefy „A”, „B” i „C” ochrony uzdrowskiej zgodnie ze Statutem Uzdrowska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Obszar zmian planu miejscowego jest aktualnie objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698, z wyłączeniem terenu objętego uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 maja 2013 r. sygn. Akt II SA/Wr 665/12.

Projekt zmiany planu miejscowego, bazując na ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., wprowadza korekty w przeznaczeniu niektórych terenów oraz w szczegółowych wskaźnikach kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Zapisy parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów zostały dostosowane do aktualnie obowiązujących wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073). W opracowanym projekcie zmiany planu miejscowego uwzględniono m.in. wymagania dotyczące wyznaczania miejsc parkingowych dla pojazdów z kartą parkingową. Projekt zmiany planu miejscowego uwzględnia zapisy Statutu Uzdrowska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój sporządzone zostały na podstawie uchwały Nr XVIII/99/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 1 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój, zmienionej uchwałą Nr XIX/111/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XVIII/99/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 1 czerwca 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój.

Ustalenia rysunkowe projektu planu przedstawione zostały na załączniku graficznym w skali 1: 2000.

2. PODSTAWY PRAWNE OPRACOWANIA PROGNOZY

Podstawami prawnymi niniejszej prognozy są obowiązujące ustawy i rozporządzenia, a w szczególności:

- 1) Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073).
- 2) Ustawa z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1405).
- 3) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (tekst jednolity Dz. U. 2017, poz. 591, ze zmianami).
- 4) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. z 2016 poz. 1987).
- 5) Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1566).
- 6) Ustawa z dnia 09 czerwca 2011 roku Prawo geologiczne i górnicze (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 1131 z późn. zm.);
- 7) Ustawa z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r. poz. 1161).
- 8) Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (tekst jednolity z 2016 poz. 2134, ze zmianami).
- 9) Ustawa z dnia 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2014 r., poz. 1446, z późniejszymi zmianami).
- 10) Ustawa z dn. 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1089).
- 11) Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 listopada 2010 r. w sprawie przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2016 r., poz. 71, ze zmianami).
- 12) Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (tekst jednolity Dz. U. Nr z 2014 r., poz. 112, ze zmianami).

Zgodnie z art. 46 pkt 1 i 53 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2017 r., poz. 1405) zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko do projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój został uzgodniony z:

- 1) Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska we Wrocławiu – pismem nr WSI.411.102.2017.DK z dnia 6 kwietnia 2017 r.
- 2) Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Wałbrzychu – postanowieniem nr 25/17 (pismo nr PSSE/ZNS/623-02-08/SM17 z dnia 15 marca 2017 r.

3. POWIĄZANIA Z INNYMI DOKUMENTAMI

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój oraz prognozę oddziaływania na środowisko opracowano w powiązaniu z następującymi dokumentami:

1. studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój przyjętego uchwałą Nr XXXIX/208/2010 Rady Miasta Jedlina – Zdrój z dnia 10 listopada 2010 roku.
2. „Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Jedlina-Zdrój” wykonane przez zespół w składzie: mgr Robert Boryczka, mgr inż. Barbara Jankowska, Jedlina-Zdrój 2017.
3. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698.

4. miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 maja 2013 r. sygn. Akt II SA/Wr 665/12, uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r.
5. mapy zagrożenia powodziowego, RZGW 2015.
6. Strategia Rozwoju Gminy Jedlina-Zdrój na lata 2011-2020, przyjęta uchwałą nr XII/62/11 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 25 listopada 2011 r.
7. Program Rewitalizacji Miasta Jedlina-Zdrój, przyjęty uchwałą Nr XIX/108/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 30 czerwca 2016 r., zmienioną uchwałą Nr XXII/129/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 9 listopada 2016 r..
8. Statut Uzdrowiska Jedlina-Zdrój, przyjęty uchwałą XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku - tekst jednolity opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277.
9. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014–2020 dla Gminy Jedlina-Zdrój, przyjęty uchwałą nr IX/45/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 31 sierpnia 2015 roku,
10. Innych dostępnych materiałów archiwalnych dotyczących stanu środowiska przyrodniczego w aspekcie obowiązujących przepisów prawnych.

4. METODA SPORZĄDZENIA PROGNOZY.

Opracowanie prognozy poprzedziła wizja terenu pozwalająca ocenić cechy terenu, stopień degradacji, jego użytkowanie, aktualny stan środowiska oraz podatność na degradację.

W niniejszej prognozie wykorzystano następujące opracowania:

- 1) „Opracowanie ekofizjograficzne dla Gminy Jedlina-Zdrój” wykonane przez zespół w składzie: mgr Robert Boryczka, mgr inż. Barbara Jankowska, Jedlina-Zdrój 2017.
- 2) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698.
- 3) miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 maja 2013 r. sygn. Akt II SA/Wr 665/12, uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r.

W opracowaniu ustosunkowano się do przyjętych w projekcie planu założeń ochrony środowiska. Wskazano potencjalne zagrożenia oraz przedstawiono rozwiązania minimalizujące negatywny wpływ ustaleń planu na środowisko.

Prognozę oddziaływania na środowisko przedstawiono w zakresie, jaki umożliwia obecny stan informacji o środowisku przyrodniczym oraz przewidywanym zainwestowaniu i zagospodarowaniu terenu.

5. CHARAKTERYSTYKA USTALEŃ PROJEKTU PLANU.

Plan ustala następującą funkcję terenu:

- 1) zabudowa zagrodowa – oznaczona symbolem RM;
- 2) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna – oznaczona symbolem MN;
- 3) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna – oznaczona symbolem MW;
- 4) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna – oznaczona symbolem MN/MW;
- 5) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa – oznaczona symbolem MN/U;
- 6) zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usług turystyki – oznaczona symbolem MN/UT;
- 7) zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i usługowa – oznaczona symbolem MW/U;
- 8) zabudowa mieszkaniowo-usługowa – oznaczona symbolem M/U;
- 9) zabudowa usługowa – oznaczona symbolem U;
- 10) usługi zdrowia – oznaczone symbolem UZ;

- 11) usługi turystyki – oznaczone symbolem UT;
- 12) usługi zdrowia z zabudową mieszkaniową wielorodzinną – oznaczone symbolem UZ/MW;
- 13) usługi zdrowia i/lub turystyki – oznaczone symbolem UZ/UT;
- 14) usługi publiczne – oznaczone symbolem UP;
- 15) zabudowa kultu religijnego - oznaczona symbolem UKr;
- 16) zabudowa usługowo-produkcyjna - oznaczona symbolem U/P;
- 17) sport i rekreacja - oznaczony symbolem US;
- 18) elektroenergetyka - oznaczone symbolem E;
- 19) telekomunikacja - oznaczone symbolem T;
- 20) zaopatrzenie w wodę - oznaczone symbolem W;
- 21) zaopatrzenie w gaz - oznaczone symbolem G;
- 22) tereny rolne - oznaczone symbolem Rb;
- 23) tereny rolne z zakazem zabudowy - oznaczone symbolem R;
- 24) zieleni urządzonej - oznaczona symbolem ZP;
- 25) zieleni - oznaczona symbolem Z;
- 26) lasy i zadrzewienia - oznaczone symbolem ZL;
- 27) wody powierzchniowe - oznaczone symbolem WS;
- 28) drogi główne - oznaczone symbolami KDG;
- 29) droga zbiorcza - oznaczona symbolem KDZ;
- 30) drogi lokalne - oznaczone symbolem KDL;
- 31) drogi dojazdowe - oznaczone symbolem KDD;
- 32) ciągi pieszo-jezdne - oznaczone symbolem KDX;
- 33) drogi wewnętrzne - oznaczona symbolem KDW;
- 34) drogi gospodarcze transportu rolnego i leśnego - oznaczone symbolem KDg;
- 35) obsługa komunikacji – parking - oznaczona symbolem KSU;
- 36) tereny komunikacji kolejowej - oznaczone symbolem KK.

W zakresie infrastruktury technicznej i ochrony środowiska plan ustala:

1. Infrastruktura techniczna - zasady ogólne:
  - 1) w granicach obszaru objętego planem miejscowym dopuszcza się likwidację, budowę, rozbudowę i przebudowę sieci i urządzeń infrastruktury technicznej;
  - 2) dopuszcza się prowadzenie dystrybucyjnej sieci infrastruktury technicznej w liniach rozgraniczających dróg na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
  - 3) dopuszcza się możliwość realizacji urządzeń infrastruktury technicznej jako towarzyszących inwestycjom na terenach inwestorów.
2. Zaopatrzenie w wodę:
  - 1) zaopatrzenie w wodę z dystrybucyjnej sieci wodociągowej, zgodnie z przepisami odrębnymi;
  - 2) dopuszcza się zaopatrzenie w wodę z ujęć lokalnych i studni.
3. Kanalizacja sanitarna:
  - 1) odprowadzenie ścieków do kanalizacji sanitarnej;
  - 2) odprowadzanie ścieków przemysłowych do sieci kanalizacji sanitarnej zgodnie z warunkami przepisów odrębnych.
4. Kanalizacja deszczowa:
  - 1) odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z dróg (nawierzchni utwardzonych) kanalizacją deszczową lub rowami odwadniającymi, na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
  - 2) odprowadzenie wód opadowych i roztopowych z połaci dachowych i nawierzchni utwardzonych w granicach poszczególnych działek: powierzchniowo, z zastosowaniem studni chłonnych na terenie własnym inwestora, do wód powierzchniowych, do otwartych zbiorników odparowująco-retencyjnych lub do kanalizacji deszczowej, na warunkach określonych w przepisach odrębnych;

- 3) tereny, na których może dojść do zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi lub chemicznymi należy utwardzić i skanalizować.
5. Elektroenergetyka:
  - 1) zasilanie odbiorców z dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej;
  - 2) dopuszcza się zaopatrzenie w energię elektryczną z odnawianych źródeł energii, z wyłączeniem **możliwości lokalizacji** turbin wiatrowych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
  - 3) przez obszar objęty planem przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna wysokiego napięcia WN 110kV oraz napowietrzne linie elektroenergetyczne średniego napięcia SN 20kV; w strefach ochronnych napowietrznych linii elektroenergetycznych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów określone w § 14 ust 1;
  - 4) **dopuszcza** się lokalizację stacji transformatorowych, o ile nie naruszy to innych ustaleń planu miejscowego oraz warunków zabudowy i zagospodarowania terenów sąsiednich.
6. Zaopatrzenie w gaz:
  - 1) dostawa gazu z dystrybucyjnej sieci gazowej na warunkach określonych w przepisach odrębnych;
  - 2) **przez obszar objęty planem przebiegają gazociągi podwyższonego średniego ciśnienia DN200 1,6MPa i DN100 1,6MPa; w strefach kontrolowanych gazociągów obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów określone zgodnie z § 14 ust 2 w przepisach odrębnych odniesieniu do rodzajów zamierzeń inwestycyjnych – na rysunku planu zaznaczono informacyjnie maksymalny zasięg stref kontrolowanych;**
  - 3) dystrybucyjną sieć gazową należy prowadzić w liniach rozgraniczających dróg, w chodnikach, poboczach i pasach zieleni, zgodnie z przepisami odrębnymi;
  - 4) dopuszcza się stosowanie indywidualnych zbiorników zaopatrzenia w gaz płynny, lokalizacja zbiorników i związanych z nimi instalacji zgodnie z wymogami przepisów odrębnych.
7. Zaopatrzenie w ciepło: z indywidualnych lub zbiorowych źródeł zaopatrzenia w ciepło, zgodnie z przepisami odrębnymi.
8. Telekomunikacja:
  - 1) dostęp do usług telekomunikacyjnych kablową lub radiową siecią telekomunikacyjną, w tym siecią szerokopasmową;
  - 2) dopuszcza się lokalizację inwestycji celu publicznego z zakresu łączności publicznej w rozumieniu przepisów odrębnych;
  - 3) w strefie A ochrony uzdrowiskowej zakazuje się lokalizacji stacji bazowych telefonii komórkowej, stacji nadawczych radiowych i telewizyjnych, stacji radiolokacyjnych i innych emitujących fale elektromagnetyczne;
  - 4) w pasie o szerokości 500 m od granicy strefy A ochrony uzdrowiskowej, zlokalizowanych w strefie B ochrony uzdrowiskowej, zakazuje się lokalizacji urządzeń emitujących fale elektromagnetyczne mogące znacząco oddziaływać na środowisko.
9. Usuwanie odpadów komunalnych: obowiązują zasady usuwania i utylizacji odpadów określone w przepisach odrębnych i gminnych.

W zakresie zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego plan ustala:

- 1) na terenach, na których dopuszcza się zabudowę, wyznacza się obowiązujące i nieprzekraczalne linie zabudowy, a w miejscach gdzie nie wskazano linii zabudowy, obiekty budowlane należy lokalizować zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 2) dopuszcza się: remonty, przebudowy, nadbudowy i odbudowę istniejącej zabudowy, w tym zabudowy zlokalizowanej na obszarach ograniczeń lokalizacji zabudowy i poza wyznaczonymi w planie liniami zabudowy, zgodnie z przepisami odrębnymi;
- 3) ustala się wymóg kształtowania nowych budynków mieszkalnych oraz obiektów i urządzeń towarzyszących w nawiązaniu do istniejącej sąsiadującej zabudowy;
- 4) wśród istniejącej zwartej zabudowy dopuszcza się:

- a) lokalizację budynków gospodarczych i garaży na granicy działki z zachowaniem warunków wynikających z przepisów odrębnych, w szczególności w zakresie ochrony przeciwpożarowej,
  - b) adaptację na cele mieszkaniowe lub usługowe budynków gospodarczych pod warunkiem zgodności z ustaleniami niniejszego planu miejscowego oraz przepisami odrębnymi;
- 5) w zabudowie: zagrodowej (RM), mieszkaniowej jednorodzinnej (MN), mieszkaniowej wielorodzinnej (MW), mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej (MN/MW), mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MN/U), mieszkaniowej jednorodzinnej i usług turystyki (MN/UT), mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej (MW/U) oraz mieszkaniowo-usługowej (M/U), należy stosować stonowaną, nie jaskrawą kolorystykę elewacji budynków oraz ustala się zakaz stosowania okładzin elewacyjnych z tworzyw sztucznych typu „sidding”.
  - 6) dopuszcza się adaptację mieszkań w zabudowie jednorodzinnej i wielorodzinnej na cele usług turystyki;
  - 7) dopuszcza się lokalizowanie urządzeń i budowli infrastruktury technicznej poza liniami zabudowy wyznaczonymi w planie miejscowym;
  - 8) zakazuje się lokalizacji zabudowy oraz nasadzeń zieleni wysokiej wzdłuż cieków wodnych w pasie o szerokości 4 m od górnej krawędzi skarpy;
  - 9) zakazuje się lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m².

W zakresie zasad ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu plan ustala:

1. Na obszarze objętym planem miejscowym ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają:
  - 1) *Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038);*
  - 2) *Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071);*
  - 3) *Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną – dla którego obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z Rozporządzeniem Nr 7 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 63, poz. 810);*
  - 4) *Park Krajobrazowy Gór Sowich – dla którego obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z Rozporządzeniem Nr 6 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 15 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Gór Sowich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 101, poz. 1718), zmienione Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 listopada 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 303, poz. 3495).*
2. Na obszarze objętym planem miejscowym ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają cenne siedliska przyrodnicze objęte ochroną systemu NATURA 2000, oznaczone na rysunku planu miejscowego:
  - 1) 8220 – *ściany skalne i urwiska krzemianowe;*
  - 2) 9180 – *jaworzyny i lasy klonowo – lipowe na stokach i zboczach;*
  - 3) 9110 – *kwaśne buczyny;*
  - 4) 91E0 – *łęgi wierzbowe, topolowe, olszowe i jesionowe;*
  - 5) 9130 – *żyźne buczyny;*
  - 6) 6510 – *niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie;*
  - 7) 6520 – *górskie łąki konietlicowe użytkowane ekstensywnie.*
3. Na obszarze objętym planem miejscowym ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają stanowiska flory i fauny, oznaczone na rysunku planu miejscowego.
4. Pomniki przyrody:
  - 1) w odniesieniu do pomnika przyrody (*tulipanowiec amerykański Liriodendron tulipifera*) znajdującego się na terenie 8.1M/U (dz. 36/2) obowiązują wymagania ochronne określone w *Rozporządzeniu Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 221, poz. 2494)* oraz w przepisach odrębnych;
  - 2) w odniesieniu do pomnika przyrody (komin wulkaniczny - odsłonięcie geologiczne, fragment dawnego łomu) znajdującego się na terenie 26.15ZL (dz. 4/3) obowiązują wymagania

ochronne określone w *Rozporządzeniu Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 8 sierpnia 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 221, poz. 2494)* oraz w przepisach odrębnych;

5. Ustala się rodzaje terenów objętych ochroną przed hałasem, dla których obowiązują zróżnicowane dopuszczalne poziomy hałasu, określone wskaźnikami hałasu w przepisach odrębnych:
  - 1) tereny: usług zdrowia (10UZ) i usług zdrowia z zabudową mieszkaniową wielorodzinną (12UZ/MW) położone w granicach strefy „A” ochrony uzdrowiskowej – kwalifikuje się jako tereny strefy „A” ochrony uzdrowiska;
  - 2) tereny zabudowy zagrodowej (RM) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy zagrodowej;
  - 3) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej (MN) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - 4) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej (MW) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;
  - 5) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej (MN/MW) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - 6) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej (MN/U) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
  - 7) tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usług turystyki (MN/UT) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;
  - 8) tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej (MW/U), z wyłączeniem terenu 7.5MW/U położonego w strefie „A” ochrony uzdrowiskowej - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
  - 9) tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej (M/U) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy mieszkaniowo-usługowej;
  - 10) tereny zabudowy usługowej (U) - kwalifikuje się jako tereny domów opieki społecznej i szpitali w miastach;
  - 11) tereny usług turystyki (UT) - kwalifikuje się jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe;
  - 12) tereny usług zdrowia i/lub turystyki (UZ/UT) - kwalifikuje się jako tereny domów opieki społecznej i szpitali w miastach;
  - 13) tereny usług publicznych (UP) - kwalifikuje się jako tereny zabudowy związanej ze stałym lub czasowym pobytem dzieci i młodzieży;
  - 14) tereny usług sportu i rekreacji (US) - kwalifikuje się jako tereny rekreacyjno-wypoczynkowe.
5. Działalność usługowa, produkcyjna lub rzemieślnicza nie może powodować ponadnormatywnych obciążeń środowiska uciążliwościami w zakresie hałasu, wibracji, emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych, zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych, promieniowania elektromagnetycznego poza granicami terenu, do którego inwestor posiada tytuł prawny. Warunek dotyczący emisji promieniowania elektromagnetycznego nie dotyczy operatora dystrybucyjnej sieci elektroenergetycznej przebiegającej przez tereny niebędące własnością operatora.
6. Ustala się w strefie „A” i „B” ochrony uzdrowiskowej zakaz lokalizacji działalności produkcyjnej i usługowej, które mogą w sposób negatywny wpływać na funkcję uzdrowiskową;
7. Ustala się w granicach obszaru objętego planem zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem następujących rodzajów działalności wyszczególnionych w przepisach odrębnych:
  - 1) inwestycji w zakresie przesyłowej i dystrybucyjnej infrastruktury technicznej oraz dróg publicznych i wewnętrznych;
  - 2) inwestycji celu publicznego;
  - 3) ośrodków wypoczynkowych lub hoteli, zlokalizowanych poza terenami mieszkaniowymi, terenami przemysłowymi, innymi terenami zabudowanymi i zurbanizowanymi terenami niezabudowanymi, wraz z towarzyszącą im infrastrukturą;
  - 4) stałych pól kempingowych lub karawaningowych;

- 5) zabudowy mieszkaniowej wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą;
  - 6) zabudowy usługowej, w szczególności szpitali, placówek edukacyjnych, kin, teatrów, obiektów sportowych, wraz z towarzyszącą infrastrukturą;
  - 7) parków rozrywki, pól golfowych i stadionów, wraz z towarzyszącą im infrastrukturą;
  - 8) tras narciarskich, bobslejowych, wyciągów narciarskich, skoczni narciarskich oraz urządzeń towarzyszących;
  - 9) wierceń wykonywanych w celu zaopatrzenia w wodę;
  - 10) poszukiwania lub rozpoznawania złóż kopalin;
  - 11) instalacji do produkcji wyrobów ceramicznych;
  - 12) instalacji do produkcji wyrobów ze szkła, w tym włókna szklanego lub wyrobów ze szkła;
  - 13) tartaków i stolarni, posiadających instalacje do impregnacji drewna;
  - 14) zabudowy przemysłowej, wraz z towarzyszącą jej infrastrukturą;
  - 15) stacji demontażu pojazdów w rozumieniu przepisów odrębnych;
  - 16) garaży, parkingów samochodowych lub zespołów parkingów, realizowanych na potrzeby planowanych, realizowanych lub zrealizowanych przedsięwzięć, o których mowa w ust 7 pkt 3, 4, 5, 6, 7, 8 i 15 z zastrzeżeniem przepisów odrębnych;
  - 17) instalacje do produkcji i przetwórstwa tłuszczów roślinnych lub zwierzęcych;
  - 18) instalacje do przetwórstwa owoców, warzyw, ryb lub produktów pochodzenia zwierzęcego;
  - 19) instalacje do produkcji mleka lub wyrobów mleczarskich;
  - 20) instalacje do produkcji wyrobów cukierniczych lub syropów;
  - 21) instalacje do pakowania i puszkowania produktów roślinnych lub zwierzęcych;
  - 22) budowli przeciwpowodziowych;
  - 23) budowli piętrzących wodę;
  - 24) urządzeń do przerzutu wody w celu zwiększania zasobów wodnych innych cieków naturalnych;
  - 25) urządzeń lub zespołów urządzeń umożliwiających pobór wód podziemnych lub sztuczne systemy zasilania wód podziemnych;
  - 26) zmiany lasu lub nieużytku na użytek rolny lub wylesienia mające na celu zmianę sposobu użytkowania terenu;
  - 27) gospodarowania wodą w rolnictwie.
8. Ustala się obowiązek stosowania rozwiązań mających na celu minimalizację uciążliwości spowodowanych prowadzeniem działalności gospodarczej;
  9. Dla terenów zabudowy usługowo-produkcyjnej oznaczonych symbolem U/P obowiązują ograniczenia w zakresie budowy nowych i przebudowy istniejących zakładów wynikające z przepisów odrębnych w zakresie lecznictwa uzdrowiskowego, uzdrowisk i obszarów ochrony uzdrowiskowej, z dopuszczeniem inwestycji związanych z ograniczaniem negatywnego oddziaływania zakładów produkcyjnych na stan środowiska i zdrowie ludzi oraz na walory uzdrowiskowe uzdrowiska Jedlina.
  10. Ustala się zakaz odprowadzania ścieków, z wyłączeniem wód opadowych lub roztopowych, nie pochodzących z powierzchni zanieczyszczonych, bezpośrednio do gruntu lub wód powierzchniowych.
  11. Ustala się obowiązek podczyszczenia wód opadowych i roztopowych przed odprowadzeniem z terenów w przypadku przekroczenia dopuszczalnych wartości zanieczyszczeń określonych w przepisach odrębnych.

W zakresie zasad ochrony i rozwoju funkcji lecznictwa uzdrowiskowego oraz ochrony złoza wód leczniczych plan ustala:

1. Dla obszaru objętego planem miejscowym ustala się granice stref ochrony uzdrowiskowej wyznaczone na podstawie przepisów odrębnych:
  - 1) strefa „A” ochrony uzdrowiskowej;
  - 2) strefa „B” ochrony uzdrowiskowej;

- 3) strefa „C” ochrony uzdrowiskowej.
2. W strefach ochrony uzdrowiskowej obowiązują zakazy, nakazy, ograniczenia i dopuszczenia wynikające z przepisów odrębnych, dotyczących lecznictwa uzdrowiskowego i uzdrowisk oraz ze statutu uzdrowiska.

W zakresie zasad ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków, w tym krajobrazów kulturowych oraz dóbr kultury współczesnej plan ustala:

1. W granicach obszaru objętego planem nie występują dobra kultury współczesnej.
2. Dla obiektów i obszarów wpisanych do rejestru zabytków (załącznik nr 2 do niniejszej uchwały) obowiązują zakazy i ograniczenia wynikające z przepisów odrębnych.
3. Dla budynków i obszarów ujętych w wykazie zabytków (załącznik nr 3 do niniejszej uchwały) ustala się następujące wymogi konserwatorskie:
  - 1) ochronie konserwatorskiej podlega bryła, geometria dachu oraz zastosowane tradycyjne materiały wykończeniowe, detal architektoniczny, kształt i rozmieszczenie otworów okiennych, podziały stolarki okiennej, historyczna stolarka drzwiowa;
  - 2) zakaz dociepleń zewnętrznych budynków zacierających cechy stylistyczne obiektu takie jak: gzymsy, nadproża, elementy dekoracyjne, proporcje i obudowę otworów okiennych i drzwiowych;
  - 3) zakaz docieplania zewnętrznych ścian z cegły licowej lub kamienia;
  - 4) zakaz lokalizacji elementów technicznego wyposażenia budynków (klimatyzatory, anteny satelitarne, przewody dymowe i wentylacyjne) na wyeksponowanych elewacjach.
4. Ustala się strefę ochrony konserwatorskiej historycznych układów urbanistycznych, wyznaczoną dla: układu urbanistycznego uzdrowiska Jedlina-Zdrój, układu przestrzennego najstarszej części dawnej wsi Jedlinka oraz obszaru osiedla budynków mieszkalnych przy ulicach: F. Chopina, Cmentarnej, Leśnej, Piastowskiej i Południowej, w której obowiązują następujące wymogi konserwatorskie:
  - 1) należy zachować i wyeksponować elementy historycznego układu przestrzennego, tj. rozplanowanie dróg, ulic i placów, linie zabudowy, kompozycję wewnątrz urbanistycznych oraz kompozycję zieleni;
  - 2) nowa zabudowa winna uwzględniać historyczną kompozycję przestrzenno-architektoniczną i stanowić jej uzupełnienie i kontynuację w zakresie: formy i bryły oraz materiałów wykończeniowych;
  - 3) nowa zabudowa winna nawiązywać do lokalnej tradycji architektonicznej przy założeniu harmonijnego współistnienia elementów kompozycji historycznej i współczesnej;
  - 4) nowa zabudowa nie może przekraczać wysokością sąsiadującej zabudowy historycznej;
  - 5) ustala się zakaz stosowania dachów o mijających się połaciach oraz dachów o asymetrycznym nachyleniu połaci;
  - 6) do robót wykończeniowych należy stosować naturalne materiały budowlane takie jak: drewno, kamień, ceramika budowlana;
  - 7) kolorystyka obiektów oraz sposób przekrycia dachów winny respektować zabytkowy charakter układu przestrzennego;
  - 8) nie należy wprowadzać nowych dominant architektonicznych w granicach układu przestrzennego;
5. Ustala się strefę ochrony archeologicznej, wyznaczoną dla obszaru dworskiego z okresu renesansu, w której ze względu na domniemanie zawartości relikwów zabytków archeologicznych dla inwestycji związanych z robotami ziemnymi wymagane jest przeprowadzanie badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi.
6. Ustala się ochronę konserwatorską stanowisk archeologicznych oznaczonych na rysunku planu:
  - 1) w granicach oznaczonych stanowisk archeologicznych oraz w ich bezpośrednim sąsiedztwie zamierzenia inwestycyjne związane z pracami ziemnymi wymagają przeprowadzania badań archeologicznych, zgodnie z przepisami odrębnymi;
  - 2) obszary oznaczonych stanowisk archeologicznych należy wyłączyć z możliwości zalesiania.

7. W granicach obszaru objętego planem ustala się ochronę potencjalnych zabytków archeologicznych:
  - 1) wszystkie przedmioty, co do których istnieje przypuszczenie że są zabytkami pozyskanymi w trakcie prac ziemnych lub odkryte jako przypadkowe znaleziska podlegają ochronie prawnej na podstawie przepisów odrębnych;
  - 2) postępowanie z przedmiotami lub obiektami o cechach zabytkowych odkrytymi w trakcie prowadzenia robót budowlanych lub prac ziemnych należy prowadzić z uwzględnieniem obowiązujących przepisów odrębnych.
8. Nową zabudowę w granicach obszaru objętego planem należy projektować w sposób zapewniający dostosowanie do krajobrazu i otaczającej zabudowy o tradycyjnej, historycznej architekturze, Skala, bryła oraz forma architektoniczna winny w sposób harmonijny wpisywać się w otaczający krajobraz kulturowy. Do robót wykończeniowych należy stosować materiały nawiązujące do lokalnej tradycji architektonicznej.

W zakresie granic i sposobów zagospodarowania terenów lub obiektów podlegających ochronie, na podstawie odrębnych przepisów, terenów górniczych, a także obszarów szczególnego zagrożenia powodzią, obszarów osuwania się mas ziemnych, krajobrazów priorytetowych określonych w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa plan ustala:

1. W granicach obszaru objętego planem nie występują:
  - 1) obszary zagrożone osuwaniem się mas ziemnych;
  - 2) krajobrazy priorytetowe określone w audycie krajobrazowym oraz w planach zagospodarowania przestrzennego województwa.
2. Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10% oznaczonych na rysunku planu obowiązują przepisy odrębne; na tych obszarach wprowadza się zakaz lokalizacji nowej zabudowy.
3. W granicach obszaru objętego planem występują następujące udokumentowane złoża:
  - 1) złożo wód leczniczych „Jedlina Zdrój”;
  - 2) złożo węgla kamiennego „Julia”;
  - 3) złożo barytu „Jedlinka”.
4. Określa się granice obszaru i terenu górniczego dla złoża wód leczniczych „Jedlina Zdrój” oznaczone na rysunku planu.
5. Określa się granice obszaru górniczego złoża węgla kamiennego „Julia”, oznaczone na rysunku planu.
6. W granicach oznaczonych na rysunku planu: udokumentowanych złóż kopalin i wód leczniczych oraz obszarów i terenów górniczych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów wynikające z przepisów odrębnych.
7. W granicach terenów zaopatrzenia w wodę oznaczonych na rysunku planu symbolami od 20.1W do 20.6W oraz dla ujęć wód podziemnych oznaczonych symbolami J-300 i J-600 obowiązują warunki i ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu określone w przepisach odrębnych, a w szczególności *pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód w zakresie poboru wody z ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy Jedlina – Zdrój wydanej decyzją Starosty Wałbrzyskiego z dnia 28 grudnia 2000 roku (WOS-6223/21/2000) udzielonego do dnia 31 grudnia 2019 roku.*
8. Określa się granice terenów zamkniętych oraz granice ich stref ochronnych, dla których obowiązują zakazy i ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów wynikające z przepisów odrębnych.

W zakresie szczególnych warunków zagospodarowania terenów oraz ograniczeń w ich użytkowaniu, plan ustala:
w tym zakaz zabudowy

1. Napowietrzne linie elektroenergetyczne:
  - 1) elektroenergetyczna sieć przesyłowa: ustala się strefę ochronną napowietrznej linii elektroenergetycznej wysokiego napięcia WN 110kV - szerokość strefy ochronnej po 20 m licząc od osi linii - łączna szerokość strefy ochronnej wynosi 40 m,
  - 2) elektroenergetyczna sieć dystrybucyjna: ustala się strefę ochronną napowietrznych linii elektroenergetycznych średniego napięcia SN 20kV - szerokość strefy ochronnej po 11 m licząc od osi linii - łączna szerokość strefy ochronnej wynosi 22 m;
  - 3) w granicach stref ochronnych napowietrznych linii elektroenergetycznych wysokiego napięcia WN 110kV i średniego napięcia SN 20kV ustala się:
    - a) zakaz wprowadzania nasadzeń zieleni wysokiej oraz tworzenia hałd i nasypów,
    - b) zakaz lokalizacji obiektów z pomieszczeniami przeznaczonymi na stały pobyt ludzi,
    - c) lokalizacja innych obiektów, w których znajdują się pomieszczenia przeznaczone na czasowy pobyt ludzi oraz zagospodarowanie terenów placami manewrowymi, parkingowymi i składowymi dopuszczalne zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych,
    - d) zakaz lokalizacji budowli zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożonych wybuchem;
2. Gazociągi:

W strefach kontrolowanych gazociągów podwyższonego średniego ciśnienia *DN200 1,6MPa* i *DN100 1,6MPa* obowiązują [ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów określone w przepisach odrębnych odniesieniu do różnych rodzajów zamierzeń inwestycyjnych](#).
3. Tereny zamknięte:

W granicach strefy ochronnej terenu zamkniętego, wyznaczonej w odległości 10 m od granic terenów zamkniętych, obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych.
4. Ustala się zakaz zabudowy na:
  - 1) terenach rolnych oznaczonych symbolami od 23.1R do 23.11R;
  - 2) terenach zieleni urządzonej oznaczonych symbolami od 24.1ZP do 24.4ZP;
  - 3) terenach zieleni oznaczonych symbolami od 25.1Z do 25.10Z;
  - 4) terenach lasów i zadrzewień oznaczonych symbolami od 26.1ZL do 26.65ZL;
  - 5) na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10% oznaczonych na rysunku planu terenach obowiązuje zakaz lokalizacji nowej zabudowy.
5. Zagospodarowanie terenów wzdłuż granic terenów wód powierzchniowych oznaczonych symbolem WS zgodnie z przepisami odrębnymi.

Ze względu na brak potrzeb lub brak przedmiotu ustaleń w planie nie ustala się:

- 1) tymczasowych sposobów zagospodarowania, urządzania i użytkowania terenów;
- 2) zasad kształtowania krajobrazu ze względu na brak wniosków z audytu krajobrazowego, o którym mowa w art. 38a ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2017r. poz. 1073).

Projekt zmiany planu miejscowego, bazując na ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., wprowadza korekty w przeznaczeniu niektórych terenów oraz w szczegółowych wskaźnikach kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Zapisy parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów zostały dostosowane do aktualnie obowiązujących wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073). W opracowanym projekcie zmiany planu miejscowego uwzględniono m.in. wymagania dotyczące wyznaczania miejsc parkingowych dla pojazdów z kartą parkingową. Projekt zmiany planu miejscowego uwzględnia zapisy Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój został

opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

6. PROBLEMY OCHRONY ŚRODOWISKA ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA REALIZACJI USTALEŃ PLANU

Projektem planu miejscowego objęta jest część obrębu geodezyjnego miasta Jedlina-Zdrój, obejmująca obszar o powierzchni ok. 1670 ha. W granicach planu znajdują się tereny zurbanizowane miasta wraz z terenami leśnymi i rolnymi przylegającymi bezpośrednio do istniejącej zabudowy. W granicach obszaru objętego projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój znajdują się tereny objęte ochroną przyrodniczą: Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038), Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071), Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną, Park Krajobrazowy Gór Sowich, cenne siedliska przyrodnicze objęte ochroną systemu NATURA 2000, stanowiska flory i fauny oraz pomniki przyrody. W granicach zmiany planu miejscowego zostały wyznaczone strefy „A”, „B” i „C” ochrony uzdrowskiej zgodnie ze Statutem Uzdrowiska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Ogólnie gmina Jedlina – Zdrój to geoekosystem o dość dużej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją terenów leśnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu.

Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest pełne uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest rozbudowa systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących wszystkie obręby (osiedla). Odbiornikami wód pościekowych nie powinny być cieki charakteryzujące się niskimi przepływaniami (choćby okresowo), gdyż może to powodować zachwianie ich równowagi biologicznej. W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucić ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Kluczowe z punktu widzenia funkcjonowania uzdrowiska jest dążenie do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń. Tereny leśne oraz zieleń urządzona powinny pozostać na tych terenach dominującą formą zagospodarowania. Pełnią one naturalne funkcje glebochronne, wodochronne i uzdrowskowe.

Wszelka działalność na terenie gminy winna uwzględniać ochronę lasów i pozostałych terenów zielonych, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi i zieleni urządzonej. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Konieczna jest kontynuacja przebudowy drzewostanów w celu zmniejszenia dominacji monokultur świerkowych. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji wód powierzchniowych. Tereny podmokłe nie powinny być meliorowane gdyż pełnią ważne funkcje ekologiczne i hydrologiczne. Gleby najwyższych w gminie klas bonitacyjnych (III, IV) powinny być właściwie wykorzystane i chronione. Procesy erozyjne można osłabić przez ograniczenie upraw wielkopolowych i mechanicznego sprzętu do prac polowych, a także poprzez zalesienia i zadarnienia. Dla zachowania bioróżnorodności szczególnie ważne oprócz terenów wodnych i leśnych są łąki i pastwiska. Ich powierzchnia jest jednak stosunkowo mała. Łąki i pastwiska, szczególnie te podmokłe, są miejscem występowania wielu gatunków chronionych roślin i zwierząt. Celowe jest także zachowanie zadrzewień śródpolnych i zagłębiń bezodpływowych śródpolnymi oczkami wodnymi. Wskazane jest tworzenie systemu małej retencji wodnej (zwłaszcza w lasach) oraz tam gdzie to możliwe

budowy niewielkich kompleksów stawów hodowlanych. Oprócz ogólnego wzbogacenia walorów środowiska, a zwłaszcza bioróżnorodności, może to wpłynąć na ograniczenie skutków zjawisk powodziowych. Na terenie gminy istnieją bariery i korytarze ekologiczne. Rzeki i strumienie oraz ich doliny są bardzo dobrymi korytarzami ekologicznymi. Stanowią one dobry korytarz dla roślin i zwierząt związanych z siedliskami wodnymi i podmokłymi. Niestety w wielu przypadkach mają one tu znacznie ograniczone znaczenie, ponieważ na wielu odcinkach wycięto lasy i zadrzewienia. Fragmentacja czyli brak połączeń między poszczególnymi płacami środowiska naturalnego jest uważana obecnie za jedno z największych zagrożeń dla przyrody. Konieczne jest wprowadzenie biologicznego zagospodarowania górnych odcinków rzek i potoków oraz usunięcie przemysłowych namulów z koryt mniejszych cieków.

Z uwagi na duże przeobrażenia antropogeniczne, będące konsekwencją rozwoju nie tylko samej Jedliny – Zdrój, ale i całego regionu wałbrzyskiego, szata roślinna jest w znacznym stopniu przekształcona i odbiega od stanu naturalnego. Miejscami spotkać można jednak bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Stanowią one o walorach szaty roślinnej tego obszaru oraz podkreślają jego specyfikę. Szczególną wartość przyrodniczą mają większe skupienia roślinności danego typu, gdzie kilka typów siedlisk związanych z jednym kręgiem roślinności występuje razem tworząc układy kompleksowe. Na terenie gminy są to zespoły przyrodnicze Gór Wałbrzyskich (Rybnicki Grzbiet) i Gór Sowich, objęte ochroną prawną w formie parków krajobrazowych i obszarów NATURA 2000. Obszary takie stanowią lokalne ostoje bioróżnorodności o ważnym znaczeniu dla zachowania cennych zasobów genowych oraz typów środowisk. Obszary, na których dochodzi do nagromadzenia walorów przyrodniczych w postaci stanowisk rzadkich, zagrożonych, chronionych gatunków zwierząt i roślin lub zbliżonych do naturalnych zespołów nazywane są ostojami. Należy stale rozszerzać stan inwentaryzacyjnego rozpoznania walorów przyrodniczych tych terenów. Ewentualne dodatkowe obiekty lub obszary o szczególnych walorach przyrodniczych należy obejmować zróżnicowanymi formami ochrony przyrody, zwłaszcza w przypadku występowania jakichkolwiek zagrożeń, w tym także zagospodarowaniem mogącym spowodować negatywne skutki

Aktualnie na terenie gminy Jedlina – Zdrój nie prowadzi się działalności górniczych związanych z eksploatacją i przeróbką kopalni.

W związku z ujmowaniem wód leczniczych ze złoża „Jedlina – Zdrój” ustanowiono obszar i teren górniczy „Jedlina – Zdrój” (koncesja nr 33/93 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 15 kwietnia 1993 roku, w brzmieniu ustalonym Decyzjami Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 09 maja 1997 roku (znak nr BKK/MZ/668/97) i z dnia 18 lutego 1999 roku (znak nr GK/hg/JW/487–609A/99) oraz Decyzją nr 5/2013 Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2013 roku (DOW–G.I.7422.27.2013.WK):

- Użytkownik – Uzdrowisko Szczawno – Jedlina SA;
- Przedmiot koncesji – wody lecznicze;
- Powierzchnia obszaru i terenu górniczego „Jedlina – Zdrój” – 5066020 m²;
- Metoda wydobywania – ujęcie głębinowe;
- Ważność koncesji – 30 września 2042 roku.

Środowisko przyrodnicze w obrębie obszarów zabudowanych i urządzonych jest w znacznym stopniu zdegradowane i przekształcone. Zdegradowaniu i przekształceniu uległa głównie powierzchnia terenu, szata roślinna, fauna a także wody gruntowe i klimat lokalny.

Na terenie gminy występują zróżnicowane typy zabudowy mieszkaniowej. W obrębie Jedlina – Zdrój dominuje zabudowa wielorodzinna oraz jednorodzinna i jednorodzinno – usługowa (rzemieślnicza). W rejonie Glinicy, Kamieńska, a zwłaszcza Jedlinki występuje także zabudowa zagrodowa. Przeciętna wysokość zabudowy zagrodowej i jednorodzinnej wynosi 2, a maksymalnie

3 kondygnacje, natomiast wielorodzinnej do 6 kondygnacji. Tereny mieszkaniowe obejmują łącznie 61,6010 ha, co stanowi 3,53 % ogólnej powierzchni gminy.

Jedlina – Zdrój nie posiada charakterystycznego dla obszarów miejskich scentralizowanego systemu ciepłowniczego opartego na jednym dużym źródle ciepła. Gospodarka ciepła na terenie gminy opiera się przede na indywidualnych źródłach ogrzewania bądź na lokalnych kotłowniach, a więc na wielu rozproszonych systemach dostarczania energii. Do największych kotłowni na terenie gminy należą 2 systemy ciepłne. Pierwszy z nich to kotłownia zasilająca obiekty Spółdzielni Mieszkaniowej „Górnik” o łącznej mocy 460 kW, dostarczająca ciepło do 3 budynków wielorodzinnych o powierzchni około 3500 m² przy ul. Sikorskiego, a drugi to kotłownia Uzdrowiska Szczawno – Jedlina SA o mocy 920 kW, zasilająca budynki sanatoryjne o łącznej powierzchni 8736 m². Paliwem energetycznym jest gaz dostarczany siecią gazową. Na terenie gminy występuje ponadto kilka mniejszych systemów ciepłych opartych na pojedynczych, mniejszych kotłowniach lokalnych, obsługujących np.: obiekty noclegowe, obiekty produkcyjne czy obiekty usług publicznych. W ostatnich latach sukcesywnie przeprowadzono modernizację tych kotłowni, zasilanych dotychczas paliwem stałym, na nowoczesne kotłownie gazowe. Niemniej nadal zauważalnym problemem w okresie półrocza chłodnego, zwłaszcza w rejonie obrębów Jedlina–Zdrój i Jedlinka, jest niska emisja, którą wzmagają piece zainstalowane w starszej tkance mieszkaniowej, w tym wielorodzinnej. Pozostała substancja mieszkaniowa (zabudowania jednorodzinne i zagrodowe) posiada indywidualne źródła ogrzewania. Według *Planu Gospodarki Niskoemisyjnej na lata 2014–2020 dla Gminy Jedlina – Zdrój z uwzględnieniem zapisów części wspólnej Planu dla Aglomeracji Wałbrzyskiej*, przyjętego uchwałą nr IX/45/15 Rady Miasta Jedlina – Zdrój z dnia 31 sierpnia 2015 roku, podstawowymi nośnikami energii wykorzystywanymi na terenie gminy do celów grzewczych są paliwa stałe, głównie węglowe (62,1 %), następnie gaz ziemny (23,5 %) oraz w niewielkim stopniu olej (2,4 %), gaz płynny (2,1 %) i energia elektryczna (1,4 %). Duży udział ma nadal także drewno (8,5 %).

Obecny sposób zaopatrzenia w energię ciepłą, poza kotłowniami gazowymi, jest szczególnie niekorzystny z punktu widzenia zdrowia mieszkańców i ochrony środowiska. Sieć lokalnych kotłowni opalanych węglem i jego pochodnymi powoduje w okresie zimowym tak zwaną niską emisję zanieczyszczeń, potęgowaną lokalnie ukształtowaniem powierzchni ziemi (np.: w rejonie dolin rzecznych czy na obszarach otoczonych kompleksami leśnymi, a więc o ograniczonej możliwości przewietrzania). Wymogi ochrony powietrza atmosferycznego wymuszają potrzebę podjęcia inicjatyw związanych ze zmianą obecnego rodzaju paliw używanych do celów grzewczych, szczególnie węgla i drewna, w kierunku szerszego wykorzystania paliw uznawanych za ekologiczne. Takim nośnikiem energii może stać się np.: gaz sieciowy, energia elektryczna, biomasa, energia słoneczna, itp.

W ciągu roku na terenie gminy powstaje około 1650 Mg odpadów komunalnych. Na terenie gminy nie ma i nie planuje się budowy składowiska odpadów oraz innych instalacji do odzysku i unieszkodliwiania odpadów. Odpady komunalne z obszaru gminy deponowane są obecnie na składowiskach (RIPOK) w miejscowościach Ścinawka Średnia i Zawiszów, zaś teren gminy w zakresie zbiórki i wywozu odpadów obsługuje stosowny podmiot wybrany poprzez postępowanie przetargowe. Na terenie gminy nie notuje się większych problemów z występowaniem dzikich składowisk odpadów, a pojawiające się niewielkie ogniska nielegalnych wysypisk są na bieżąco likwidowane.

Gmina Jedlina–Zdrój, jak na jednostkę o bardzo wysokim wskaźniku lesistości i zróżnicowanej, górskiej rzeźbie terenu, posiada dobrze rozwinięty i wystarczający pod względem gęstości sieci komunikacyjnej układ drogowy i komunikacyjny. Z punktu widzenia połączeń lokalnych i regionalnych położenie komunikacyjne gminy jest bardzo korzystne, ponieważ posiada ona dogodne połączenia drogowe zarówno z Wałbrzychem jak i Świdnicą oraz innymi mniejszymi miastami w regionie.

Tereny komunikacji drogowej (drogi publiczne) generują zanieczyszczenia wód powierzchniowych, podziemnych i gleb położonych w ich bezpośrednim sąsiedztwie oraz emisję hałasu.

Tereny kolejowe stanowią znaczne źródło emisji szkodliwego hałasu oraz zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych (substancje ropopochodne pochodzące z nieszczelności taboru kolejowego). Potencjalnie największe zagrożenie dla środowiska oraz zdrowia ludzi stanowi transport kolejowy (w tym prace załadunkowe i przeładunkowe) środków szkodliwych i toksycznych, w tym paliw płynnych, kwasów, ługów oraz innych substancji chemicznych, w przypadkach awaryjnych (np. rozszczelnienie taboru, katastrofy kolejowe).

Tereny produkcyjne są istotnym, choć nie jedynym źródłem zagrożeń i zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego. Zakłady przemysłowe na terenie gminy Jedlina–Zdrój zlokalizowane są przede wszystkim wzdłuż ul. Kłodzkiej i ulic do niej przyległych. Największy zakład przemysłowy, LAPP Insulators sp. z o.o., zlokalizowany jest pomiędzy ulicami Chrobrego i Kłodzką (Suliszów). Działalność prowadzona jest w halach produkcyjnych o łącznej powierzchni użytkowej wynoszącej 42000 m². Zakład wykorzystuje zabudowania zespołu przemysłowego po byłych Zakładach Porcelany Elektrotechnicznej (ZPE) „Zofiówka”. Drugi co do wielkości zakład przemysłowy, Przedsiębiorstwo Obróbki Drzewnej „Urbaniak” sp. z o.o., zlokalizowany jest przy ul. Barbary (Suliszów). Pozostałe działalności produkcyjne, najczęściej w postaci niewielkich zakładów (rzemiosło produkcyjne), pełnią jedynie funkcję uzupełniającą i zlokalizowane są we wszystkich obrębach poza obrębem Jedlina – Zdrój. Obszary przeznaczone pod działalności produkcyjne, obecnie w znacznej części niewykorzystywane, zlokalizowane są pomiędzy ulicami: Kłodzką, Partyzantów i Barbary (Suliszów). Są to zabudowania po byłym kompleksie użytkowanym niegdyś przez Instytut Elektrotechniki z Warszawy. Ponadto inne większe obszary przeznaczone pod funkcje przemysłowe lub przemysłowo – usługowe występują w rejonach: rozwidlenia ulic Kłodzkiej i Reymonta (Glinica), rozwidlenia ulic Kłodzkiej i Włociańskiej (Kamieńsk), ul. Moniuszki (Glinica), ul. Zakopiańskiej (Glinica) i ul. Noworudzkiej (Jedlinka). Ogółem tereny przemysłowe zajmują powierzchnię 12,3288 ha, co stanowi zaledwie 0,71 % łącznej powierzchni gminy.

Gmina Jedlina – Zdrój ma ograniczone możliwości rozwoju przedsiębiorczości związanej z działalnościami produkcyjnymi z uwagi na ochronę walorów, dzięki którym uzyskała status gminy uzdrowskiej (właściwości lecznicze klimatu, naturalne surowce lecznicze). Dlatego też kierunki rozwoju aktywności gospodarczych związanych z przemysłem muszą uwzględniać ograniczenia zawarte w przepisach prawa i dokumentach określających możliwości funkcjonowania uzdrowska. W obowiązujących dokumentach planistycznych wskazano praktycznie wszystkie możliwe obszary predysponowane do rozwoju funkcji produkcyjnych. Znaczna część z nich nie jest jeszcze wykorzystywana na założone cele. Rozwój działalności produkcyjnych w skali odpowiedniej dla oferowanej podaży wymagać będzie wprowadzenia inwestycji zewnętrznych. Generalnie na wyżej wymienionych obszarach oczekuje się rozwoju nowoczesnych i zaawansowanych technologicznie inwestycji. Potencjalny sektor produkcyjny, najlepiej w postaci zakładów drobnej wytwórczości, nie może powodować strat w środowisku i powinien być podporządkowany obecnej ekologiczno – ochronnej i uzdrowskiej funkcji gminy

Na terenie gminy Jedlina – Zdrój większość usług skoncentrowana jest w centralnych rejonach poszczególnych obrębów (osiedli). Placówki usługowe mają charakter punktowy i zajmują znikomą powierzchnię w strukturze zagospodarowania terenu. Tylko wybrane obiekty handlowe (sklepy wielkopowierzchniowe), usług publicznych (administracja, szkolnictwo, służba zdrowia) i uzdrowskie (zakłady lecznicze) charakteryzują się większą kubaturą. Obrębem koncentrującym największą ilość placówek usługowych jest Jedlina – Zdrój. Najwięcej placówek zlokalizowanych jest tu przy ulicach Piastowskiej i Plac Zdrojowy. W rejonie Glinicy i Kamieńska usługi koncentrują się wzdłuż ul. Kłodzkiej, w Suliszowie są to ulice: Chrobrego i Kłodzka, a w Jedlinie ul. Noworudzka. Charakter zabudowy jak również profile działalności usługowych, w odróżnieniu od terenów przemysłowych, nie wpływają z reguły negatywnie na człowieka oraz inne komponenty współtworzące całość środowiska. W dalszej perspektywie rozwój sektora usługowego

uzależniony będzie głównie od lokalnego i zewnętrznego popytu, a więc od rozwoju demograficznego i gospodarczego gminy Jedlina – Zdrój, na który duży wpływ będzie miała liczba odwiedzających ten rejon kuracjuszy i turystów.

Na terenie Jedliny-Zdrój nie notuje się występowania negatywnych, transgranicznych oddziaływań na środowisko pochodzących spoza terenu gminy. Ustalenia planu miejscowego dotyczą części obszaru miasta jedlina-Zdrój, których zasięg ich oddziaływania na środowisko będzie miał przede wszystkim charakter miejscowy. Wobec tego dokument ten nie musi być poddany procedurze transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko

Z punktu widzenia ochrony środowiska planowany sposób zagospodarowania terenów określony w projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina–Zdrój, nie wpłynie negatywnie na elementy środowiska przyrodniczego.

Ww sposoby zagospodarowania terenów nie będą powodowały znaczących problemów w zakresie ochrony środowiska.

7. CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTALONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM LUB KRAJOWYM ISTOTNE Z PUNKTU WIDZENIA PROJEKTU ZMIANY MPZP

1) Dokumenty o znaczeniu międzynarodowym:

- a) dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa (Dz.U.U.E.L.79.103.1 z późn. zm.),
- b) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 85/337/EWG z dnia 27 czerwca 1985 r. w sprawie oceny wpływu wywieranego przez niektóre przedsięwzięcia publiczne i prywatne na środowisko (Dz.U.U.E.L.85.175.40 z późn. zm.),
- c) dyrektywa Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory (Dz.U.U.E.L.92.206.7 z późn. zm.),
- d) dyrektywy Rady 96/62/WE z dnia 27 września 1996 r. w sprawie oceny i zarządzania jakością otaczającego powietrza (Dz.U.U.E.L.96.296.55 z późn. zm.),
- e) dyrektywa Rady 1999/30/WE z dnia 22 kwietnia 1999 r. odnosząca się do wartości dopuszczalnych dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu i tlenków azotu oraz pyłu i ołowiu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.99.163.41 z późn. zm.),
- f) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz.U.U.E.L.01.197.30),
- g) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2001/80/WE z dnia 23 października 2001 r. w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych obiektów energetycznego spalania (Dz.U.U.E.L.01.309.1),
- h) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/3/WE z dnia 12 lutego 2002 r. odnosząca się do ozonu w otaczającym powietrzu (Dz.U.U.E.L.02.67.14),
- i) dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2002/49/WE z dnia 25 czerwca 2002 r. odnosząca się do oceny i zarządzania poziomem hałasu w środowisku (Dz.U.U.E.L.02.189.12),
- j) *VI Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego* ustanowiony na mocy decyzji 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. przewidziany do realizacji na lata 2002 – 2012, wyznacza cztery główne i priorytetowe obszary związane z ochroną środowiska:
  - przeciwdziałanie zmianom klimatu,
  - działania w sprawie przyrody i różnorodności biologicznej,
  - działania w sprawie środowiska naturalnego, zdrowia i jakości życia,
  - zrównoważone wykorzystanie gospodarki zasobami naturalnymi i odpadami.

- k) Europejska Strategia Zrównoważonego Rozwoju (czerwiec 2006 r.) mająca na celu stałą poprawę dobrobytu ludzkości poprzez podejmowanie działań w czterech niżej wymienionych obszarach:
- ochrona środowiska naturalnego: rozwój gospodarczy bez niszczenia środowiska;
  - sprawiedliwość i spójność społeczna: tworzenie demokratycznego społeczeństwa dającego każdemu jednakowe szanse rozwoju;
  - dobrobyt gospodarczy: pełne zatrudnienie oraz stabilna praca;
  - wypełnianie obowiązków na arenie międzynarodowej: ogólnoswiatowa współpraca, a szczególnie pomoc krajom rozwijającym się w celu osiągnięcia zrównoważonego rozwoju na całym świecie.

2) dokumenty o znaczeniu krajowym:

- a) II Polityka Ekologiczna Państwa: która nawiązuje do priorytetowych kierunków działań określonych w VI Programie działań Unii Europejskiej w dziedzinie środowiska. Dokument ten wskazuje narzędzia ochrony środowiska, a także problemy związane ze współpracą międzynarodową ze szczególnym uwzględnieniem UE. Swoje cele i zakres działań wyznacza w trzech horyzontach czasowych: do roku 2002, do roku 2010 i do roku 2025.
- zasada regionalizacji polityki ekologicznej i szczególnego podejścia do obszarów funkcjonalnych;
  - zintegrowane i proekologiczne zasady gospodarki wodnej;
  - ograniczenie uciążliwości produkcji (energo- i materiałochłonności) i kompleksowe porządkowanie gospodarki odpadami;
  - ograniczenie uciążliwości życia na obszarach zurbanizowanych;
- b) Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z Programem działań mówi o zachowaniu całej rodzimej przyrody, bez względu na jej formę użytkowania oraz stopień jej przekształcenia lub zniszczenia.
- c) Krajowy Program Zwiększania Lesistości, który jest instrumentem polityki leśnej w zakresie kształtowania przestrzeni przyrodniczej kraju, zawiera ogólne wytyczne sporządzania regionalnych planów przestrzennego zagospodarowania w dziedzinie zwiększania lesistości.
- d) Krajowy Plan Gospodarki Odpadami określa zakres działania niezbędny do zaplanowania zintegrowanej gospodarki odpadami w kraju, w sposób zapewniający ochronę środowiska z uwzględnieniem obecnych i przyszłych możliwości technicznych, organizacyjnych.
- e) Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych jest programem inwestycji rozbudowy systemów oczyszczalni ścieków w sektorze komunalnym. Program pozwoli na wyeliminowanie nieoczyszczonych ścieków (pochodzących ze źródeł miejskich i aglomeracji) z wód powierzchniowych. Dokument dotyczy także poprawy jakości wód powierzchniowych, będących potencjalnym źródłem poboru ujęć komunalnych. Zamierzeniem Programu jest również pobudzenie inicjatyw lokalnych (nowe miejsca pracy) oraz pełne dostosowanie do wymogów Unii Europejskiej w zakresie wyposażenia w system oczyszczalni ścieków i kanalizacji.

Opracowany projekt zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój nie narusza zasad określonych w ww dokumentach, tj. nie wpływa negatywnie na chronione elementy środowiska przyrodniczego (florę i faunę) oraz obszary NATURA 2000, nie spowoduje znaczącego, negatywnego wzrostu emisji zanieczyszczeń do atmosfery i ponadnormatywnego zwiększenia poziomu hałasu, sprzyja minimalizacji sytuacji konfliktowych występujących między funkcjami gospodarczymi a funkcjami ekologicznymi. Ustalenia planu przewidują ochroną walorów przyrodniczych uzdrowiska Jedlina-Zdrój, w tym ochronę złoża podziemnych wód leczniczych oraz występującej w granicach planu zieleni (lasów) oraz obszarów objętych prawną ochroną przyrodniczą, w tym obszarów NATURA 2000.

8. OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA.

8.1 Położenie, morfologia.

Gmina miejska Jedlina – Zdrój położona jest w południowej części województwa dolnośląskiego, na wysokości od 395 do 853 m n.p.m.

Najwyżej położone rejony gminy, przekraczające 700 m n.p.m., znajdują się w jej południowej (na granicy z gminą Głuszyca) i zachodniej (na granicy z miastem Wałbrzych) części. Najwyżej położonym punktem jest szczyt Borowa o wysokości 853,3 m n.p.m., położony w Górach Wałbrzyskich (Rybnicki Grzbiet), na granicy z miastem Wałbrzych. Najniżej usytuowany jest obszar na wysokości około 395 m n.p.m., położony w północno – zachodniej części gminy, wzdłuż koryta rzeki Bystrzycy, na granicy z gminą Walim.

Powierzchnia geodezyjna rozpatrywanego obszaru wynosi 1745 ha, to jest 17,45 km², co stanowi 4,06 % powierzchni powiatu wałbrzyskiego oraz 0,09 % powierzchni województwa dolnośląskiego. Projektem zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina–Zdrój objęty jest obszar o powierzchni ok. 1670 ha.

Według fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski J. Kondrackiego (1998) gmina Jedlina – Zdrój umiejscowiona jest w następujących jednostkach:

- megaregion – Europa Środkowa (3);
- prowincja – Masyw Czeski (33);
- podprowincja – Sudety z Przedgórzem Sudeckim (332);
- makroregiony – Sudety Środkowe (332.4 – 5);
- mezoregiony – Góry Wałbrzyskie (332.42), Góry Sowie (332.44) i Obniżenie Noworudzkie (332.46).

Mezoregion Gór Wałbrzyskich obejmuje zachodni i częściowo południowy rejon gminy, w obrębie którego wyróżnia się tu mikroregion Gór Czarnych (332.427) (Walczak, 1968, 1970). Centralna i południowo – wschodnia część gminy to Obniżenie Noworudzkie (332.46), w obrębie którego wyróżnia się tu mikroregion Obniżenia Górnej Bystrzycy (332.428 – według Walczaka jest to część Gór Wałbrzyskich). Wschodnie i północne krańce gminy to Góry Sowie (332.44), w obrębie których wyróżnia się tu mikroregion Gór Sowich (332.441). Granice pomiędzy głównymi jednostkami fizyczno – geograficznymi są dość wyraźnie zaznaczone w krajobrazie. Należy podkreślić, że położenie w obrębie kilku zróżnicowanych jednostek podziału fizyczno – geograficznego wskazuje, że tutejsze środowisko przyrodnicze posiada charakter przejściowy pomiędzy strefami śródgórską i górską. Ta przejściowość będzie się odzwierciedlać przy charakterystyce każdego z elementów środowiska: klimatu, geologii, geomorfologii, hydrologii i hydrografii, pokrywy glebowej, szaty roślinnej oraz fauny.

Odległość z Jedliny – Zdroju do Wałbrzycha (siedziba Starostwa Powiatowego) wynosi 10 km, zaś do stolicy województwa - Wrocławia 75 km.

Położenie gminy w skali regionu jest bardzo korzystne. Wpływ na to mają szczególnie walory przyrodnicze i krajobrazowe oraz bezpośrednia bliskość większych miast południowej części województwa dolnośląskiego: Wałbrzycha, Świdnicy i Nowej Rudy oraz licznych ośrodków turystycznych Sudetów Środkowych, przez które przebiegają ważne w skali regionu i kraju szlaki transportowe i komunikacyjne.

Miasto (gmina) Jedlina – Zdrój składa się z 4 obrębów ewidencyjnych: Glinica (południowa część gminy), Jedlina–Zdrój (centralna i północna część gminy), Jedlinka (wschodnia część gminy) i Kamięńsk (zachodnia część gminy).

Ryc. 1 Jedlina-Zdrój - położenie

Źródło: Mapa – Powiat Wałbrzyski, skala 1:40000, Wydawnictwo Turystyczne PLAN, Jelenia Góra 2005.

Obszar objęty opracowaniem, jak i cała gmina Jedlina-Zdrój, charakteryzuje się urozmaiconą morfologią. Współczesna rzeźba tego terenu jest wynikiem zachodzących tu niegdyś procesów orogenezy Sudetów, procesów tektonicznych i neotektonicznych, wulkanicznych, glacialnych, fluwioglacialnych, peryglacialnych, eolicznych i erozji oraz akumulacji rzecznej, a także działalności człowieka (antropogenicznych). Występujące z silnym natężeniem procesy rzeźbotwórcze doprowadziły do powstania zróżnicowanego rysu geomorfologicznego, który jest dużym walorem przyrodniczym i krajobrazowym.

W rzeźbie zachodniej części Jedliny – Zdroju dominują zaokrąglone, ale stromo nachylone grzbiety górskie oraz pojedyncze kopulaste lub stożkowe wzniesienia twarzielcowe powstałe na skałach wulkanicznych. Są one wynikiem działania długotrwałych procesów denudacyjnych. Tego typu rzeźbę określamy mianem inwersyjnej, kiedy dochodzi do wypreparowania utworów bardziej odpornych spośród otaczających ich skał miękkich, a które to utwory pierwotnie zalegały na dnie basenu sedimentacyjnego. W tym przypadku osadzanie skał osadowych w permie i aktywność wulkaniczna czy subwulkaniczna był synchroniczne, stąd jedynie zróżnicowanej odporności wulkanitów i skał osadowych zawdzięczamy współczesny krajobraz. Dodatkowym czynnikiem była także tektonika i blokowe dźwiganie masywu Sudetów. Na terenie Jedliny – Zdroju mamy do czynienia z poziomym zrównaniem będącym pochodną procesów tektonicznych i denudacyjnych. Jest to tak zwany poziom kotlinowy we wschodniej części miasta. Natomiast grzbiety i wierzchołki Gór Wałbrzyskich stanowią przykład rzeźby odpornościowej.

Obniżenie Górnej Bystrzycy w plejstocenie było bramą, przez którą na obszar Sudetów Środkowych wkroczył lądolód skandynawski. Miało to miejsce prawdopodobnie dwukrotnie podczas zlodowacenia południowopolskiego i środkowopolskiego stadiału Odry. Niewielkie powierzchnie

utworów morenowych zachowały się w okolicach Jedliny – Zdroju w obrębie słabo nachylonych stoków. Są one jednak silnie przekształcone w wyniku działania intensywnych procesów peryglacialnych. U podnóży stoków miejscami obserwowane są zdegradowane powierzchnie soliflukcyjne.

Na obszarze Jedliny – Zdroju znajduje się tylko niewielki wschodni i południowy fragment Gór Wałbrzyskich z Rybnickim Grzbieciem oraz stokami najwyższego wzniesienia całego masywu – Borowej (853 m n.p.m.). Ten fragment Gór Wałbrzyskich bywa określany jako Góry Czarne. Grzbiet Rybnicki, którego północno – wschodnie stoki leżą w południowo – zachodniej części miasta, składa się z trzech szczytów: Jałowiec Mały (741 m n.p.m.), Jałowiec (751 m n.p.m.) i Wawrzyniak (668 m n.p.m.). Na północny – wschód od niego wznoszą się równoległe izolowane wzniesienia Suchej (776 m n.p.m.), Kątnej (652 m n.p.m.) i Małosza (670 m n.p.m.) porozielane głębokimi, ale krótkimi dolinkami niewielkich strumieni. Od Borowej (853 m n.p.m.) pomiędzy te dwa pasma wciska się wydłużony grzbiecik Tarnicy (580 m n.p.m.). Kolejny grzbiet Gór Wałbrzyskich, położony wzdłuż zachodniej granicy miasta, odchodzi na północ od Borowej (853 m n.p.m.). Są to kopulaste wzniesienia Kozła (774 m n.p.m.), Wołowca (776 m n.p.m.), Małego Wołowca (718 m n.p.m.) oraz Dłużyny (685 m n.p.m.), ciągnące się aż do Przełęcz Szybkiej (630 m n.p.m.). Do Gór Wałbrzyskich na terenie Jedliny – Zdroju należy także grupa wzniesień z najwyższą Kamienną (631 m n.p.m.) oraz Dłużycą (590 m n.p.m.), Leśniakiem (565 m n.p.m.) i Rzepiskiem (560 m n.p.m.), położonych na zachód (Kamienna, Dłużycza, Leśniak) i północ (Rzepisko) od uzdrowiska. Wzniesienia Gór Wałbrzyskich tworzą zwarte masywy górskie z wierzchołkami kopulastymi lub stożkowymi. Charakteryzują je znaczne wysokości względne szczytów (od 100 do 370 m ponad poziom centrum uzdrowiska) i stromo nachylone stoki, nierzadko przekraczające nachyleniem 30°. Formy skalne są niewielkie i występują bardzo rzadko. Skalami budującymi grzbiety i wierzchołki Gór Wałbrzyskich są skały wulkaniczne i subwulkaniczne górnego karbonu i dolnego permu.

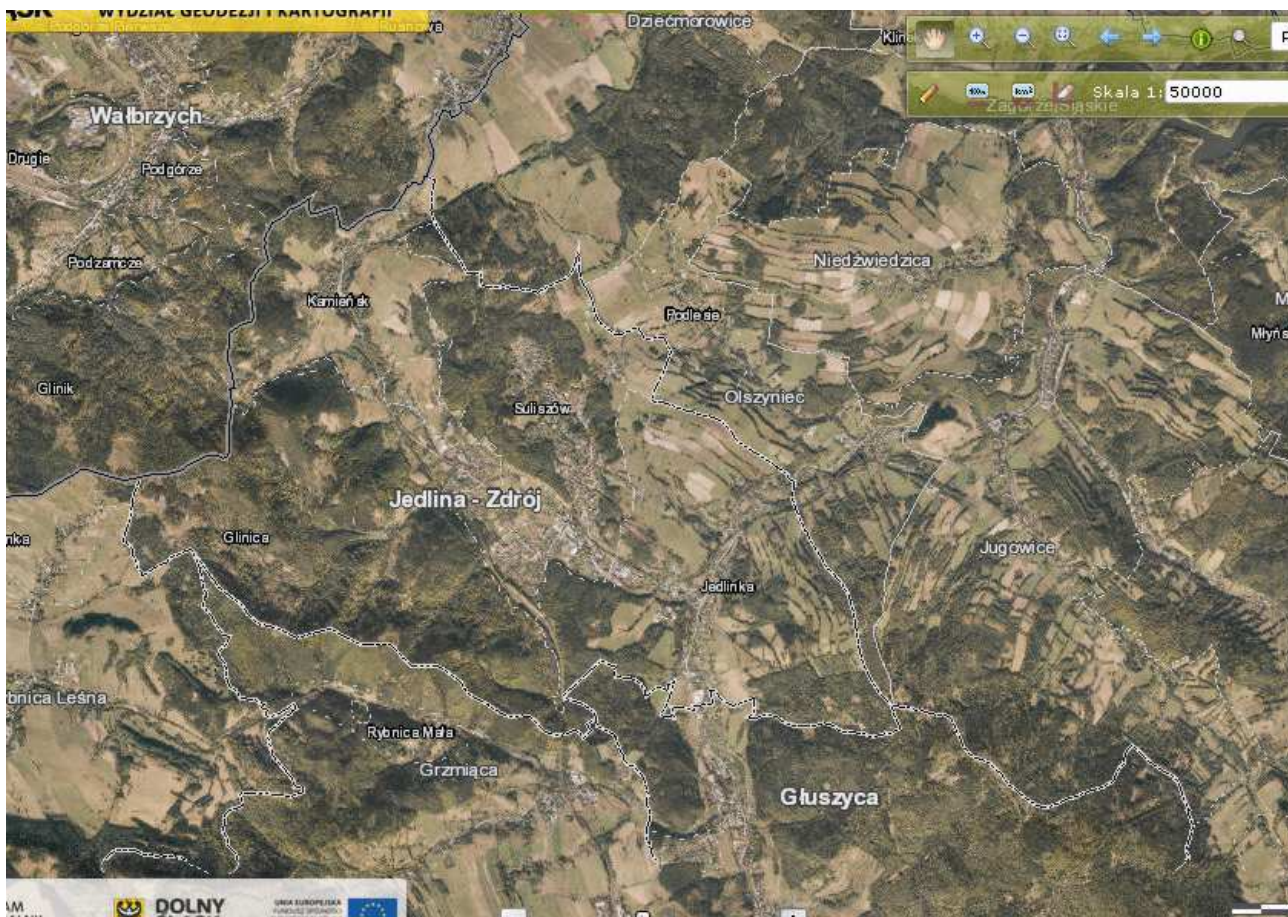
Obniżenie Górnej Bystrzycy to jednostka fizycznogeograficzna leżąca na granicy dwóch jednostek geologicznych: depresji śródsudeckiej i kry sowiogórskiej. Zajmuje ona wschodnią część Jedliny – Zdroju. Są to niewielkie wzniesienia o wysokości około 500 m n.p.m. zbudowane z gnejsów i migmatytów bloku sowiogórskiego, tworzące wraz ze znajdującymi się po drugiej stronie doliny rzeki Bystrzycy wzniesieniami w poziomie 550 – 640 m n.p.m., zbudowanymi ze skał osadowych górnego karbonu, tak zwany poziom kotlinowy. Jest to pofalowana powierzchnia zrównania denudacyjnego wieku trzeciorzędowego. Poziom kotlinowy rozcięty jest doliną rzeki Bystrzycy, która na terenie miasta ma szerokość od 200 m do 1,5 km. Bystrzyca ma charakter rzeki górskiej i jest częściowo ujęta w sztuczne koryto. Dolina Bystrzycy jest doliną meandrową z licznymi zakolami rzecznyymi. Dolina ma charakter doliny płaskodennej z rozwiniętym systemem terasowym z plejstocenu i terasami holocenijskimi, w poziomach 2 – 3 m, 4 m i 12 m n.p. rzeki. W plejstocenie, w czasie zlodowacenia środkowopolskiego, dolina rzeki Bystrzycy była wykorzystywana przez łądólód skandynawski wkraczający w Sudety Środkowe. Oprócz wschodnich krańców, należących do jednostki tektonicznej bloku sowiogórskiego, pozostały obszar znajduje się w obrębie depresji śródsudeckiej. Powierzchnie morfologiczne w Obniżeniu Górnej Bystrzycy zajęte są w głównej mierze pod uprawę lub stanowią nieużytki. Formy skalne występują to bardzo rzadko i właściwie ograniczają się do samej doliny.

Na terenie gminy Jedlina – Zdrój do czynnych procesów geomorfologicznych należą przede wszystkim:

- działalność transportowa rzek;
- działalność akumulacyjna rzek;
- działalność denudacyjna rzek – erozja rzeczna: erozja wgłębna, erozja denna, erozja boczna;
- procesy stokowe, w tym ruchy grawitacyjne, a także rzeźbotwórcza działalność wody spływającej po stoku;
- denudacja stromych stoków użytkowanych ornice na drodze erozji wodnej;

- działalność wiatru: transportowa, niszcząca, budująca.

Wyszczególnione powyżej procesy geologiczne mogą stanowić miejscami przeszkody w zabudowie terenu, zwłaszcza na stromych stokach o nachyleniu przekraczającym 20 %. Na terenie gminy nie występują osuwiska oraz obszary predysponowane do występowania ruchów masowych.

Ryc. 2 Jedlina-Zdrój - ortofotomapa
(Źródło: <http://geoportal.dolnyślask.pl/>)

8.2 Hydrografia

8.2.1 Wody podziemne

W następstwie bardzo złożonej budowy geologicznej i skomplikowanej tektoniki, warunki hydrogeologiczne w rejonie Jedliny – Zdroju charakteryzują się dużą różnorodnością. Przejawia się to głównie w wykształceniu litologicznym utworów i warstw wodonośnych, ich przepuszczalności, porowatości i wodonośności. Istotnym czynnikiem w tworzeniu się zbiorników wód jest zaangażowanie tektoniczne górotworu, prowadzące do powstawania głębokich, często szerokich, spękanych i uszczelinowionych stref drożnych dla przepływu wód podziemnych.

Według podziału regionalnego zwykłych wód podziemnych Polski (Paczyński, 1995) obszar Jedliny – Zdroju znajduje się w regionie sudeckim – wody szczelinowe gnejsów Gór Sowich i skał osadowych permu i karbonu. W rejonie Wałbrzycha występuje sześć pięter wodonośnych: czwartorzędowe, trzeciorzędowe, cztery piętra paleozoiczne – dwa dolnokarbońskie, permokarbońskie i permskie oraz proteozoiczne. Znaczenie dla obszaru objętego opracowaniem mają piętra paleozoiczne, przede wszystkim wodonośne piętro permokarbońskie.

Wody podziemne skał osadowych i wulkanicznych piętra permskiego i permokarbońskiego mają charakter szczelinowy. Ich zasilanie odbywa się w wyniku bezpośredniej infiltracji wód opadowych poprzez systemy szczelin i spękań. Wydajności studni nie są duże i osiągają kilkanaście m³/h, przy depresjach rzędu 30 – 40 m.

Warunki hydrogeologiczne w utworach karbonu i permu były silnie zaburzone przez wieloletnie odwadnianie prowadzone przez kopalnie węgla kamiennego w rejonie Wałbrzycha i Jedliny – Zdroju. Obecnie, po likwidacji kopalń następuje częściowa odbudowa pierwotnego reżimu hydrogeologicznego.

Permskie piętro wodonośne tworzą wody szczelinowe w skałach osadowych i wulkanicznych. Są to wody o zwierciadle swobodnym, a w głębszych partiach o zwierciadle napiętym. Wydajności studni wahają się w granicach kilku do kilkudziesięciu m³/h, przy depresjach od kilku do kilkudziesięciu metrów. W obrębie tego piętra udokumentowano znaczne zasoby wód podziemnych. Są one eksploatowane w ujęciu wielootworowym w Unisławiu Śląskim (na zachód od Jedliny – Zdroju), o zasobach eksploatacyjnych w wysokości 230 m³/h, przy depresji do 70 m (Szafranek i inni, 1986), a także w ujęciach drenażowych w Łomnicy – Trzech Strugach (na południe od Jedliny – Zdroju) i w Wałbrzychu. Wody piętra paleozoicznego (permskie i karbońskie) są średniej jakości, wymagające prostego uzdatniania (Wojtkowiak, 2000).

Piętro wodonośne permokarbońskie, występujące w utworach górnego karbonu i permu jest słabo rozpoznane. Jego północna część jest poddana drenującemu wpływowi poeksploatacyjnych wyrobisk górniczych. Wody występują na głębokości kilkudziesięciu metrów, wydajności dochodzą do 20 m³/h, przy depresjach do kilkudziesięciu metrów. W rejonie Jedliny – Zdroju z piętrzem tym jest związane występowanie wód leczniczych typu szczaw (dwa odwierty: J–300 oraz J–600). Otwór J–600 ujmuje szczawy Ca–Mg–Na–Fe z CO₂, o wydajności 0,7 m³/h, przy depresji 95 m. Z otworu J–300 przy depresji 35 m można otrzymać ilości 5 m³/h, a przy dużych depresjach >70 m – słabo zmineralizowane (do 503 mg/l) wody lecznicze, radoczynne (6,59 nCi/dm³).

Jest to efekt długotrwałego pompowania, wzbudzającego przepływ wód mineralnych. Dla powyższych otworów wykonano dokumentacje hydrogeologiczne (Fistek, 1965) i zbadane wody zatwierdzono jako złożę wód leczniczych „Jedlina Zdrój” o zasobach w kategorii „B” dla otworu J–600 – 0,66 m³/h, a dla otworu J–300 – 5 m³/h.

Wody piętra dolnokarbońskiego są związane ze skałami osadowymi kulmu występującymi na północny – zachód od Jedliny – Zdroju. Są to wody szczelinowe o zwierciadle napiętym. Wydajności ze studni są niewielkie i dochodzą maksymalnie do 6 m³/h, przy depresjach rzędu 10 – 50 m. Obok wód słodkich współwystępują tu wody lecznicze typu szczaw wodorowęglanowych i wody słabozmineralizowane, eksploatowane w Szczawnie – Zdroju przez 8 zespołów ujęć określanych jako źródła: „Mieszko”, „Dąbrówka”, „Młynarz”, „Ludwika”, „Marta”, „W Podworcu”, „Apteczne” oraz „W Chodniku”. Mineralizacja wód wynosi od 2,3 – 3,6 g/dm³. Zostały one udokumentowane jako złożę wód leczniczych „Szczawno Zdrój” (Starzyńska, 1976) o zasobach eksploatacyjnych dla odwiertów w ilości 14,19 m³/h (są to samowypływy) oraz dla źródeł w kategorii „A+B” – 0,54 m³/h. Wody lecznicze „Szczawno Zdrój” użytkowane są przez Uzdrowski Zakład Górniczy „Uzdrowsko Szczawno–Jedlina” SA.

Według przekazów historycznych pierwszą analizę wody w Szczawnie – Zdroju wykonano w 1601 roku, natomiast od roku 1815 trwa działalność lecznicza uzdrowiska. Eksploatacja wód jest ciągła i wykorzystywana jest do celów leczniczych oraz do celów handlowych jako butelkowana pitna woda mineralna.

Proterozoiczne piętro wodonośne związane jest z gnejsami sowiogórkimi. Występują tu dwie strefy wodonośne: górna (w zwierzelinie) oraz dolna (reprezentująca głębsze wody szczelinowe). Na wodach warstwy zwierzelinowej bazują ujęcia drenażowe, źródła i studnie infiltracyjne natomiast studnie głębinowe ujmują poziom dolny. Wydajności studni ujmujących wody piętra proterozoicznego wynoszą od 10 do 30 m³/h. Wody piętra proterozoicznego są bardzo dobrej jakości, niewymagające uzdatniania (Wojtkowiak, 2000).

Wody podziemne górnego horyzontu mają zróżnicowany charakter wskutek niejednorodnych warunków geologicznych i morfologicznych oraz zmiennej przestrzennie intensywności oddziaływania człowieka. Gmina Jedlina – Zdrój to tereny górskie zbudowane z różnych formacji skalnych. W ich obrębie dość regularnie ukształtowane są wody podziemne w strefach aluwiów dolinnych. Są one zwykle dość wąskie i zbudowane z przepuszczalnych osadów. Występujące w nich poziomy wodonośne są hydraulicznie powiązane z wodami cieków. Ich swobodne zwierciadła mają zwykle spadki hydrauliczne skierowane do cieków i zgodnie z nachyleniem dolin. Wymusza to powolny ruch wód podziemnych wzdłuż dolin. Mimo niewielkiej szerokości tych stref znaczna część studzien gospodarskich ujmuje właśnie wody poziomu aluwialnego. Jego zasobność jest zależna głównie od miąższości i szerokości stref uwodnionych. Niewielkie potoki mają te strefy słabo rozbudowane, korzystniej w rejonach występowania skał osadowych. Górne odcinki potoków górskich często nie mają w ogóle aluwiów. Ich koryta są wcięte w pokrywy stokowe lub nawet w lite skały.

Najlepiej rozbudowaną strefę aluwiów ma dolina rzeki Bystrzycy, zwłaszcza poniżej granic gminy. Wody aluwialne przeważnie są hydraulicznie powiązane z horyzontem wód podziemnych w pokrywach stokowych. Miewa on zróżnicowane cechy zależnie od rodzaju osadów deluwialnych, ich miąższości i nachylenia stoków. W obniżeniach i terenach słabo nachylonych grubości poziomu wodonośnego bywają znaczne. Zwykle spadki jego zwierciadła wymuszają powolny ruch wody ku obniżeniom. Miejscami formuje ona na powierzchni naturalne wypływy wód podziemnych. Zwykle są one nisko wydajne lub o umiarkowanych wydajnościach. Znaczna ich część to wypływy nieskoncentrowane (wycieki, młaki, wysięki). Większość źródeł cechuje się średnimi wydajnościami poniżej 1 dm³/s.

Niektóre wypływy, położone na stokach, zostały ujęte dla zaopatrywania grawitacyjnie w wodę gospodarstw. W strefach wypływów przeważnie wody podziemne zbliżają się do powierzchni terenu, często kształtując podmokłości. Niekiedy płytkie zaleganie horyzontu wodonośnego powoduje stałe lub okresowe nawilgocenia dużych powierzchni stoków. Często w rejonach stałe podmokłych stoków poziom wodonośny w pokrywach bywa powiązany hydraulicznie ze strefami wód szczelinowych. W deluwjach, pod łagodnie nachylonym stokiem, występuje zmienność stanów wody zwierciadła poziomu wodonośnego. Deluwia te charakteryzują się znacznym udziałem frakcji gruzowo – kamienistej. W górnej ich partii występuje poziom z materiałem wypełniającym o charakterze pylasto – gliniastym. Kształtuje on, przy wysokich stanach, okresowe napięcie zwierciadła. Wahania mają przebieg dość wyrównany z wyraźnymi skokami w fazach napinania zwierciadła. Reżim tych wahań nie jest jednak typowy dla wszystkich poziomów wodonośnych w pokrywach stokowych. Jego cechy są w znacznym stopniu uzależnione od charakteru pokryw, zwłaszcza ich odsączalności, która nawet w obrębie deluwii powstałych ze skał osadowych jest dość zróżnicowana.

Przeciętna zasobność horyzontu wodonośnego w pokrywach stokowych bywa umiarkowana lub niewielka i maleje w górę stoków. W wyższych partiach zwykle zanika jego ciągłość. Na obszarach zbudowanych ze skał krystalicznych (metamorficznych i wylewnych) zjawisko to zaznaczać się już może w niskich partiach. Wyżej poziom wodonośny w pokrywach rozdziela się na strefy wodonośne, występujące miejscami, stałe lub okresowo, w przeciętnie coraz cieńszych osadach deluwialnych. Są one często powiązane hydraulicznie z systemami płytkich wód szczelinowych skalnego podłoża, zasilając je.

Wzbogacane wodami szczelinowymi strefy wodonośne w pokrywach przeważnie są stałe i często, zbliżając się powierzchni terenu, formują naturalne wypływy. Miejscami już nawet w dość niskich partiach stoków pierwszy horyzont wodonośny mogą stanowić wody szczelinowe. W strefach szczytowych pierwszy stały horyzont wodonośny stanowią z reguły wody szczelinowe. Występują tam one zwykle na dużych głębokościach. W obrębie terenów miejskich i przemysłowych górny poziom wód podziemnych uległ znacznym zmianom, głównie przez oddziaływanie drenażu budowlanego. Przemieszczające się wolno wody w gruntach pokrywowych terenów górskich są w szeregu miejscach przechwytywane przez stare ujęcia drenażowe. Wody wgłębne występują

głównie w szczelinach skał litych. W osadach luźnych spotykane są rzadko w postaci płytkich, niewielkich zbiorników, izolowanych od góry osadami o niskiej przepuszczalności. Cechują się one przeważnie umiarkowanym subarteryjskim napięciem zwierciadła. W strefach miększych osadów mogą nawet występować odrębne zbiorniki piętrowo. Wody w głębie systemów szczelinowych cechują się znacznym zróżnicowaniem, zależnym od rodzajów formacji skalnych i tektoniki. W gnejsach i skałach wylewnych przeważają rozległe horyzonty wodonośne o umiarkowanym lub niewielkim zawodnieniu. Ujmowanie otworem nawet kilkudziesięciometrowych takich stref daje zwykle wydajność do kilku m³/h.

Do rzadszych zalicza się wąskie, silnie zawodnione strefy tektoniczne. Wody w tych skałach są słodkie nawet na dużych głębokościach i cechują się zwykle niewielką mineralizacją. Korzystnym zawodnieniem cechują się miejscami strefy wodonośne wód szczelinowych w piaskowcach i zlepieńcach dolnego permu. Są one często rozległe, do kilkudziesięciu metrów szerokości, a napięcie kształtują zalegające pomiędzy nimi mułowce lub iłowce. Uzyskuje się z niego wydajności do kilkudziesięciu m³/h. Skały karbonu posiadają umiarkowane zawodnienie. Systemy wodonośne występują głównie w szczelinach piaskowców i zlepieńców. Często tworzą szerokie strefy pod znacznymi ciśnieniami, niekiedy artezyjskimi. Przeważnie otrzymuje się z nich wydajności od kilku do kilkunastu m³/h. Ze stref spękań tektonicznych mogą być uzyskiwane wyższe wydajności. Wody szczelinowe głębokiego krążenia w niektórych strefach skał karbonu, prawdopodobnie tektonicznych, wzbogacają się w rozpuszczone składniki stałe i CO₂.

Według *Mapy obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GZWP)* (Kleczkowski, 1990) rejon gminy Jedlina – Zdrój nie znajduje się w zasięgu GZWP.

8.2.2 Wody powierzchniowe

Obszar gminy Jedlina – Zdrój niemal w całości położony jest w obrębie dorzecza rzeki Bystrzycy (całkowita powierzchnia dorzecza 1767,8 km²), będącej bezpośrednim lewym dopływem rzeki Odry. W granicach gminy Jedlina – Zdrój Bystrzyca przyjmuje wody swojego lewobrzeżnego dopływu – Jedlinki (całkowita powierzchnia dorzecza 11,9 km²). Północna część gminy położona jest w zlewni Złotnicy (całkowita powierzchnia dorzecza 28,2 km²), kolejnego lewobrzeżnego dopływu Bystrzycy, do której uchodzi poniżej granic gminy. Zachodnie krańce gminy leżą częściowo w obrębie zlewni rzeki Pełcznicy (całkowita powierzchnia dorzecza 166,5 km²), będącej prawym dopływem Strzegomki (lewy dopływ Bystrzycy, dorzecze 554,7 km²), zaś południowo – zachodnie krańce gminy leżą w obrębie zlewni rzeki Ścinawki (całkowita powierzchnia dorzecza 593,5 km²), będącej lewym dopływem Nysy Kłodzkiej (lewy dopływ Odry, dorzecze 4565,7 km²). Źródła rzeki Bystrzycy, odwadniającej znaczny obszar Sudetów Środkowych, znajdują się pod szczytem Leszczyniec w Górach Suchych na wysokości 618 m n.p.m. powyżej wsi Bartnica (gmina wiejska Nowa Ruda), zaś jej ujście do Odry zlokalizowane jest na wysokości 107 m n.p.m. w północno – zachodniej części Wrocławia.

W granice gminy Jedlina – Zdrój rzeka Bystrzyca wpływa na wysokości 419 m n.p.m. w rejonie obrębu Jedlinka (południowo – wschodnia część gminy) przy granicy z gminą Głuszycą. Przez obszar miasta rzeka Bystrzyca przepływa w jego wschodniej części, płynąc z południa na północ, na długości około 2,5 km. Rzeka ma kręty przebieg, tworząc liczne meandry, a szerokość doliny wynosi od 200 m do 1,5 km. Jedlinę – Zdrój opuszcza na wysokości 395 m n.p.m. (północno – wschodnia część gminy) na granicy z gminą Walim. Największym dopływem Bystrzycy w granicach gminy jest Jedlinka. Wypływa spod przełęczu Koziej w Górach Wałbrzyskich na wysokości około 650 m n.p.m. Jej obszar źródłiskowy jest dość rozległy i obejmuje zarówno rejon Rybnickiego Grzbietu jak i Gór Czarnych. W rejonie Rybnickiego Grzbietu tworzą go 3 główne ramiona, wypływające na wysokości około (licząc od zachodu): 620 m n.p.m. (poniżej Przełęczu Koziej 653 m n.p.m.), 640 m n.p.m. (poniżej Przełęczu pod Borową 675 m n.p.m.) i 680 m n.p.m. (pomiędzy Borową 853 m n.p.m. a Jałowcem Małym 741 m n.p.m.).

Jedlinka przyjmuje w tym rejonie kilka bezimiennych, prawobrzeżnych dopływów, biorących swój początek na wysokości: 550 i 580 m n.p.m. (poniżej Kątnej 652 m n.p.m.), 620 m n.p.m. (pomiędzy Jałowcem Małym 741 m n.p.m. a Jałowcem 751 m n.p.m.), 590 m n.p.m. (poniżej Jałowca m n.p.m.), 620 m n.p.m. (pomiędzy Jałowcem 751 m n.p.m. a Wawrzyniakiem 668 m n.p.m.) i 550 m n.p.m. (poniżej Wawrzyniaka 668 m n.p.m.).

W rejonie Gór Czarnych bierze swój początek większy, bezimienny, lewobrzeżny dopływ Jedlinki, wypływający z dwóch źródeł na wysokości około 560 m n.p.m. (poniżej Kamiennej 631 m n.p.m.). Do Jedlinki uchodzi on na wysokości około 460 m n.p.m. w rejonie ul. Zakopiańskiej. Jedlinka, której cały bieg (około 5 km) mieści się w granicach gminy, początkowo płynie stromymi i wąskimi dolinami Rybnickiego Grzbietu. Na obszar zurbanizowany wpływa w rejonie Kamieńska na wysokości około 520 m n.p.m. Przepływa generalnie z zachodu na wschód i prowadzi wody dość wąską dolinką wzdłuż ulic Moniuszki i Kłodzkiej w rejonie Glinicy i Suliszowa. W rejonie Suliszowa w większości płynie podziemnym kanałem. Do Bystrzycy uchodzi na wysokości 412 m n.p.m. w rejonie obrębu Jedlinka, nieopodal skrzyżowania ulic: Kłodzkiej, Noworudzkiej i Świdnickiej.

W rejonie północnych, zachodnich i południowo – zachodnich krańców gminy występują odpowiednio źródłiskowe obszary następujących rzek: Złotnicy, Pełcznicy i Ścinawki.

Na obszarze Jedliny – Zdroju sieć rzeczna nie jest dobrze rozwinięta i charakteryzuje się znaczną asymetrią, która jest związana z obecnością w zachodniej części obszarów górskich i znaczną przepuszczalnością skał wulkanicznych. Wulkanity są podścielane przez skały osadowe typu mułowców i iłowców, które są nieprzepuszczalne, dlatego też na powierzchni występuje więcej cieków wodnych. Są to jednak niewielkie strumienie o wąskich stromych dolinach, które uchodzą do Jedlinki. Generalnie lokalne cieki powierzchniowe charakteryzują się zmiennymi spadkami podłużnymi. W partiach górskich koryta cieków są wcięte i strome, a bieg wody wartki, zaś po przekroczeniu krawędzi Obniżenia Górnej Bystrzycy bieg potoków staje się wolniejszy. Ze względu na morfologię opisywanego terenu oraz układ sieci rzecznej powódzie są tu dość częste i groźne. Znaczne wezbrania cieków powierzchniowych mogą nastąpić w bardzo krótkim czasie, powodując duże szkody materialne.

Sieć cieków jest tylko lokalnie bardziej przekształcona przez człowieka. Część koryt jest zabudowana technicznie, na części wykonano przeciwoerozyjne korekty progowe. Wody powierzchniowe pobierane ujęciami brzegowymi, dennymi i drenażowymi, wykorzystywane są do celów pitnych i gospodarczych.

Największym zagrożeniem jakości wód powierzchniowych są: zrzuty nieoczyszczonych ścieków bytowych, zanieczyszczenia pochodzenia rolniczego, wysypiska odpadów gospodarczych i przemysłowych oraz ścieki przemysłowe.

Obszar położony wzdłuż dna doliny Bystrzycy i jej większych dopływów objęty jest siecią kanalizacji sanitarnej. Największe oczyszczalnie zlokalizowane w tym rejonie Bystrzycy posiadają: Głuszycy, Jedlina – Zdrój i Walim. Pozostałe, to oczyszczalnie zakładowe, które zrzucają do cieków powierzchniowych wody niedostatecznie oczyszczone.

Charakterystyczną cechą analizowanego obszaru jest brak większych zbiorników wód stojących. Występujące na terenie gminy niewielkie zbiorniki wodne są pochodzenia antropogenicznego.

8.2.3 Charakterystyka hydrologiczna

Hydrologicznie ważnymi dla rzek rejonu Jedliny – Zdroju są wysokie roczne sumy opadów w obszarach źródłiskowych, leżących w Górach Kamiennych, Górach Sowich i Górach Wałbrzyskich. W najwyższych partiach gór sięgają one ponad 1000 mm. Część efektów hydrologicznych spowodowanych opadami generowana jest więc poza granicami gminy Jedlina – Zdrój. Maksymalna frekwencja opadów burzowych występuje na posterunku Jedlina – Zdrój w lipcu. Na obszarach górskich ważnym czynnikiem jest retencja opadów półrocza zimowego w pokrywie

śnieżnej oraz jej szczypanie. Całość terenu objętego opracowaniem leży w strefie o niewielkiej grubości pokrywy śnieżnej (15 – 20 cm). Zanika ona przeciętnie w okresie 25 marca – 10 kwietnia. Termin jej zaniku uzależniony jest także od wysokości nad poziomem morza. Duże znaczenie hydrologiczne dla większych rzek i potoków analizowanego obszaru ma późny zanik pokrywy śnieżnej w ich obszarach alimentacyjnych, leżących w masywach górskich okalających Jedlinę – Zdrój. W Górach Kamiennych, Górach Sowich i Górach Wałbrzyskich zanika ona przeciętnie do 30 kwietnia, a w ich najwyższych partiach nawet po 10 maja. Zasilanie części rzek z retencji pokrywy śnieżnej jest zatem przesunięte o ponad miesiąc w stosunku do warunków w dolinie Bystrzycy. Roczny przebieg SSQ Bystrzycy w Jugowicach (posterunek IMGW poniżej granic gminy) ujawnia maksimum główne w kwietniu i drugorzędne w lipcu. Główne minimum przypada zaś na okres wrzesień – listopad, a dwa drugorzędne na luty (głębsze) i czerwiec. Bystrzyca jest intensywnie zasilana w półroczu zimowym odwilżowym roztopowym uwalnianiem retencji śnieżnej, z nałożonymi niekiedy opadami deszczu. Znaczny efekt hydrologiczny dają także lipcowe maksima roczne opadu. Minimum lutego jest spowodowane często występującymi niskimi temperaturami i brakiem zasilania z retencji śnieżnej. Obniżanie przepływów po maksimach kwietnia i lipca jest spowodowane ewapotranspiracją sezonu wegetacyjnego. Płaskie minimum jesienne jest spowodowane silnym szczypaniem retencji w okresie poprzedzającym oraz nałożeniem często występujących warunków posusznych kompleksu pogodowego „babiego lata”.

Retencja długookresowa jest w zlewni Bystrzycy odbudowywana głównie w półroczu zimowym. Przebiegi SNQ i NQ akcentują główne maksimum kwietniowe o genezie opisanej powyżej. Średnie minimum letnie jest głębsze od zimowego. Przebieg SWQ i WQ wskazuje na dominację wysokich wezbrań w lipcu, kiedy przyjmują one nawet rozmiary powodziowe. W analizowanych seriach obserwacyjnych średnia warstwa odpływu wyniosła dla Bystrzycy w Jugowicach 385 mm.

Analiza średnich przepływów dobowych Bystrzycy w Jugowicach w serii lat 1971 – 1998 ujawnia, że odpływ półroczu zimowego stanowi 54,2 % odpływu rocznego, przepływy wyższe od średnich wieloletnich w tej serii odprowadzają 65,2 % odpływu rocznego, wyższe od średnich miesięcznych przepływów maksymalnych 21,3 %, wyższe od średnich rocznych przepływów maksymalnych 4,3 %, niższe od średnich miesięcznych przepływów minimalnych 7,8 %, a niższe od średnich rocznych przepływów minimalnych 0,62 %. Frekwencja średnich przepływów dobowych wyższych od średniej wieloletniej wynosi 32,5 %, wyższych od średnich miesięcznych maksimów 4,7 %, wyższych od średnich rocznych maksimów 0,18 %, niższych od średniego miesięcznego minimum wieloletniego 27,0 %, a niższych od średniego rocznego minimum 4,5 %. Stan ostrzegawczy występuje na Bystrzycy w Jugowicach średnio co 66 miesięcy (najczęściej w czerwcu), a alarmowy co 165 miesięcy (najczęściej w okresie lipiec – sierpień). Prawdopodobieństwo wystąpienia stanu ostrzegawczego w danym roku wynosi 17,9 %, a alarmowego 7,1 %.

Ujawnione cechy reżimu rzek należy uznać za zjawisko naturalne. Wpływ człowieka polega tu głównie na podkreśleniu zjawisk ekstremalnych, z tendencją do wydłużania i pogłębiania niżówek. W ich zasilaniu bardzo duży udział ma szybki spływ podpowierzchniowy. Spływ powierzchniowy z powierzchni naturalnych, wbrew powszechnym poglądom, obserwowany jest rzadko i ogranicza się raczej do niewielkich fragmentów stoków. W formowaniu wezbrań znaczny udział ma natomiast spływ po powierzchniach antropogenicznie zmienionych (drogi, szlaki górskie, tereny zabudowane i inne) oraz bezpośrednio zasilanie stref korytowych i przykorytowych. Mają w tym niemały udział także rowy, odwadniające dość gęstą sieć dróg górskich. W zasilaniu wezbrań rzek omawianego terenu wielki udział ma przede wszystkim szybkie szczypanie wód podziemnych płytkich stref zwierzelinowo – szczelinowych. Ich najpierw szybkie, a następnie spowolnione szczypanie, rozwijające się nie tyle w głąb, co postępujące w kierunku od grzbietów wododziałowych ku podstawom stoków, kształtuje przepływy okresów powezbraniowych. W miarę przechodzenia ku okresom niżówkowym szybko wzrasta rola retencji podziemnej coraz głębszych stref szczelinowych. Jako trudno szczypana, kształtuje ona łagodne obniżanie się przepływów w okresach dłuższego braku zasilania.

Zjawiska lodowe na rzekach przebiegają w sposób bardzo zróżnicowany. Rzeki analizowanego obszaru mają górski charakter, dlatego pokrywa lodowa na części z nich występuje rzadko. Wskutek tego do rzadkości należy także spływ kry oraz formowanie zatorów. Na ogół pojawia się lód brzegowy oraz spływ śryżu.

8.3 Budowa geologiczna.

8.3.1 Charakterystyka budowy geologicznej

Jedlina Zdrój znajduje się na obszarze dwóch jednostek tektonicznych Sudetów: depresji śródsudeckiej i bloku sowiogórskiego. Oddzielone są one strefa dyslokacyjną zwaną uskokiem Strugi lub uskokiem Szczawienka – Głuszycy.

Najstarsze skały na terenie Jedliny – Zdrój to różne odmiany gnejsów, migmatytów i amfibolitów wchodzące w skład jednostki sowiogórskiej. Są to skały o znacznym zróżnicowaniu teksturalnym i strukturalnym. Występują tu gnejsy cienkowarstewkowe, które są skałami drobnokrystalicznymi, o barwie szarej do ciemnoszarej i równoległej, kierunkowej, łuseczkowatej teksturze dobrze widocznej pod mikroskopem. Kolejną odmianą są migmatyty i gnejsy warstewkowe (smużyste), stanowiące główny typ litologiczny jednostki sowiogórskiej. Mają one strukturę nierównokrystaliczną oraz wyraźną teksturę kierunkową. Inną odmianą skał metamorficznych są gnejsy masywne o beładnej strukturze oraz amfibolity masywne o barwie ciemnoszarej lub szaropopielatej o strukturze średnio- lub drobnokrystalicznej i teksturze bezkierunkowej lub słabo ukierunkowanej.

Utwory depresji śródsudeckiej są to osady wieku od dolnokarbońskiego po dolny czerwony spągowiec. Osady dolnego karbonu tworzą wychodnię szerokości około 1 km. Biegnie ona od okolic Szczawna – Zdroju po wschodnie okolice Wałbrzycha, gdzie wychodnia zanika, obcięta dyslokacją Strugi. Opisywane osady reprezentowane są przez utwory lądowe i rzeczne – głównie piaskowce i zlepieńce formacji z Lubomina oraz morskie – piaskowce, zlepieńce, mułowce i iłowce formacji ze Szczawna. Profil osadów górnokarbońskich rozpoczynają od dołu utwory formacji z Wałbrzycha, reprezentujące wiekowo namur. W części spągowej występują charakterystyczne jasnoszare zlepieńce kwarcowe, wyżej naprzemianległe warstwy drobnoziarnistych piaskowców, mułowców i iłowców z pokładami węgla. W sumie występuje tu do 29 pokładów węgla kamiennego.

Ponad osadami tymi zalega miąższy (do 300 m) kompleks utworów formacji z Białego Kamienia (namur –westfal) i z Żaclerza. Ta ostatnia dzieli się na dwa ogniwa węglonośne: z Boguszowa i z Gorców. Formacja z Białego Kamienia zbudowana jest niemal wyłącznie z utworów piaszczysto – zlepieńcowatych. W jej obrębie występują jedynie 2 pokłady węgla. Ogniwa węglonośne z Boguszowa i z Gorców o sumarycznej miąższości do

m stanowią główną serię węglonośną. W obrębie ogniwa z Boguszowa występuje do 25 pokładów węgla w otoczeniu piaskowców, mułowców i iłowców. W obrębie ogniwa węglonośnego z Gorców obecne są 23 pokłady węgla, występujące głównie w otoczeniu osadów piaszczystozlepieńcowatych. Jak wynika z badań sedymentologicznych (Mastalerz, 1996) i analiz paleogeograficznych (Bossowski i in., 1994a), węglonośność opisywanych utworów wzrasta w kierunku zachodnim. Ponad osadami węglonośnymi formacji z Żaclerza zalega miąższa seria głównie piaskowców i zlepieńców zaliczanych do formacji z Glinika (Miecznik, 1989). Utwory te reprezentują wiekowo westfal – stefan. W rejonie Wałbrzycha utwory te są płonne, niemniej obecność jednego pokładu węgla kamiennego stwierdzono lokalnie w okolicach Głuszycy Górnej (Augustyniak, 1977).

Do osadów górnokarbońskich na obszarze Jedliny – Zdrój należą piaskowce, mułowce i iłowce z pokładami węgla kamiennego, miejscami zlepieńce występujące na powierzchni w okolicach Kamieńska, opisywane jako utwory rzek meandrujących; zlepieńce grubootczakowe i piaskowce stanowiące fragment ogniwa zlepieńców z Białego Kamienia, określane jako osady rzek

roztokowych, a odsłonięte w odkrywce przy stacji kolejowej Jedlinka; piaskowce, zlepieńcem mułowce i iłowce z pokładami węgla kamiennego należące ogniwa węglonośnego z Boguszoza, które stanowią przykład osadów rzecznych o dużej energii transportu. Utwory górnego karbonu mają niewielkie rozprzestrzenienie na obszarze gminy i znajdują się wyłącznie w okolicach dzielnicy Kamieńsk. W otworach stwierdza się ich występowanie na większym obszarze.

W czasie górnego westfalu miała tu miejsce intensywne działanie wulkaniczne. Z utworów wulkanicznych tego okresu (ryolitów i tufów ryolitowych) zbudowanych jest szereg pasm górskich ciągnących się od wschodnich okolic Wałbrzycha, przez Jedlinę – Zdrój aż do wsi Grzmiąca. Z działalnością wulkaniczną tego okresu wiąże się też obecność licznych ciał ryolitowych: dajek, sillów czy tak zwanych „rygli”, które stanowiły znaczne utrudnienie przy prowadzeniu eksploatacji złóż węgla kamiennego. Ponad utworami formacji z Glinika zalegają osady formacji z Ludwikowic, reprezentujące prawdopodobnie stefan – autun. Zbudowane są one głównie ze zlepieńców i piaskowców. Powyżej leżą zlepieńce i piaskowce formacji z Krajanowa, należące do dolnego permu – autunu (Miecznik, 1989). Ponad utworami formacji z Krajanowa zalegają osady formacji ze Słupca, należące do wyższej części dolnego autunu (Miecznik, 1989), wykształconego tu głównie jako mułowce i iłowce. Skały wulkaniczne – trachybazalty, ryolity, tufy ryolitowe i latyty wchodziły w skład formacji wulkanicznej Gór Kamiennych. Skały te występują w zwartej masie na południe od Rybnicy Leśnej i na południowy – zachód od Grzmiącej, Łomnicy i Głuszycy, tworząc pasmo Gór Suchych (poza rejonem objętym opracowaniem). Na północ od Gór Suchych, w obrębie wychodni wulkanitów karbońskich (rejon Wałbrzycha – Jedliny–Zdroju), stwierdzono pojedyncze punkty wystąpienia trachybazaltów. Przypuszcza się, że są one wieku permskiego, podobnie jak trachybazalty z Rybnicy Leśnej, a ich wystąpienia to pozostałości dawnych kominów wulkanicznych (Bossowski i in., 1995).

Osady czwartorzędowe na ogół występują jedynie w dolinach rzek i potoków. Są to piaski i żwiry zlodowaceń środkowopolskich, średnio od 4 do 20 m nad poziomem rzeki oraz piaski i żwiry zlodowacenia północnopolskiego, średnio 2 – 3 m nad poziomem rzeki oraz osady holocenne. Terasy występują wzdłuż doliny Bystrzycy między Głuszcą a Jedlinką oraz w dolinie Jedlinki w rejonie dzielnic Glinica i Suliszów (część obrębu Jedlina – Zdrój).

Utwory rzeczne zawierają głównie materiał miejscowy (okruchy ryolitów, tufów, piaskowców, gnejsów i kwarcu) i leżą wprost na podłożu skalnym. Żwiry tworzą wąskie pasy na stokach lub występują na krawędzi teras rzecznych.

8.3.2 Złóża kopalin

Na terenie całej gminy Jedlina – Zdrój znajduje się 5 udokumentowanych złóż kopalin. Są to:

- 3 złoża węgla kamiennego: „Chrobry”, „Julia” i „Wałbrzych – Gaj”;
- 1 złożo barytu „Jedlinka”;
- 1 złożo wód leczniczych „Jedlina – Zdrój”.

W południowo – zachodniej i zachodniej części gminy leży wschodni kraniec zasięgu złoża węgla kamiennego „Chrobry”. Złożo „Chrobry” zostało udokumentowane w kategorii A+B+C1+C2 (Kancler, 1997b). W kategorii A+B udokumentowano 21875 tys. ton, w kategorii C1 6230 tys. ton, a w kategorii C2 24353 tys. ton. Zasoby złoża zakwalifikowano do zasobów pozabilansowych. Złożo ogółem zajmuje powierzchnię 2772 ha. Składa się z 28 pokładów węgla występujących wśród piaskowców, zlepieńców, mułowców. Złożo zakwalifikowano do II grupy zmienności złóż. Kopalinę stanowią węgle kamienne będące surowcem energetycznym. Złożo zaklasyfikowano jako konfliktowe (klasa B).

Złożo węgla kamiennego „Julia”, którego fragment znajduje się w granicach projektu zmiany planu, obejmuje północno – zachodnią część gminy, położone jest w znacznej części pod miastem Wałbrzych (Kancler, 1997a) na północ od złoża „Chrobry”. Zostało udokumentowane w kategorii

A+B+C1+C2. W kategorii A+B udokumentowano 18849 tys. ton, w kategorii C1 20212 tys. ton, a w kategorii C2 41701 tys. ton. Zasoby zakwalifikowano do zasobów pozabilansowych. Złoże ogółem zajmuje powierzchnię 3137 ha. Składa się z 28 pokładów węgla występujących wśród piaskowców, zlepieńców, mułowców, ryolitów, tufów. Złoże zakwalifikowano do II grupy zmienności złóż. Kopalinę stanowią węgle kamienne będące surowcem energetycznym. Złoże zaklasyfikowano jako konfliktowe (klasa B).

Złoże antracytu „Wałbrzych – Gaj”, którego fragment obejmuje południowo – zachodnie krańce gminy, powstało z połączenia wybranych fragmentów złóż „Victoria” i „Chrobry”. Zajmuje powierzchnię 1563 ha na południe od Wałbrzycha w okolicach Unisławia Śląskiego. W 1993 roku udokumentowano 42672,2 tys. ton pozabilansowych zasobów antracytu w 38 pokładach z węglem kamiennym (w kategorii A+B – 3917,6 tys. ton, w kategorii C1 – 7891 tys. ton oraz w kategorii C2 – 36170,6 tys. ton). Pokłady występują wśród piaskowców, zlepieńców, mułowców, ryolitów, tufów. Kopalina może być wykorzystana jako węgiel energetyczny oraz do produkcji koksu. Złoże zaklasyfikowano jako konfliktowe (klasa B).

Złoże barytu „Jedlinka” położone jest w Jedlinie w rejonie wzgórza Kawiniec (479 m n.p.m.). Dokumentacja geologiczna złoża w kategorii C1 + C2 została wykonana w 1961 roku (Benko, 1961). W 2003 roku geologiczne zasoby bilansowe wynosiły 37 tys. ton (Przeniosło, 2003). Złoże zajmuje powierzchnię 0,2 ha. Ma formę 3 żył barytowych w migmatytach i gnejsach. Średnia miąższość złoża wynosi 1,8 m. Ze względu na skomplikowaną budowę geologiczną zaliczono je do III grupy zmienności złóż. Zawartość barytu w kopalinie ($BaSO_4$) określono na średnio 66,5 %. Kopalina przydatna jest do produkcji farb i lakierów. Ze względu na położenie w strefie ochrony uzdrowiskowej złoże może być eksploatowane tylko przy spełnieniu określonych warunków zapewniających ochronę środowiska. Złoże zaklasyfikowano jako konfliktowe (klasa B).

Złoże wód leczniczych „Jedlina – Zdrój” związane jest z wodonośnym piętnem permokarbońskim występującym w utworach górnego karbonu i permu. W rejonie Jedliny – Zdroju z piętnem tym jest związane występowanie wód leczniczych typu szczaw (dwa odwierty: J–300 oraz J–600). Otwór J–600 ujmuje szczawy Ca–Mg–Na–Fe z CO_2 , o wydajności 0,7 m³/h, przy depresji 95 m. Z otworu J–300 przy depresji 35 m można otrzymać ilości 5 m³/h, a przy dużych depresjach >70 m – słabo zmineralizowane (do 503 mg/l) wody lecznicze, radoczynne (6,59 nCi/dm³). Jest to efekt długotrwałego pompowania, wzbudzającego przepływ wód mineralnych. Dla powyższych otworów wykonano dokumentacje hydrogeologiczne (Fistek, 1965) i zbadane wody zatwierdzono jako złoże wód leczniczych „Jedlina Zdrój” o zasobach w kategorii B dla otworu J–600 – 0,66 m³/h, a dla otworu J–300 – 5 m³/h.

Znane w rejonie Jedliny już od XVI wieku wody lecznicze można scharakteryzować jako szczawy wodorowęglanowe wapniowo – sodowe lub wapniowo – magnezowe, a także słabozmineralizowane szczawy radoczynne. Złoże wód leczniczych położone jest w obrębie niecki śródsudeckiej na jej północno – wschodnim skrzydle, które graniczy z blokiem gnejsowym Gór Sowich.

Ujęcia wód leczniczych położone są na Placu Zdrojowym (odwiert J–300) oraz na zboczu wzgórza Rzepisko (560,3 m n.p.m.) w pobliżu ul. Chojnowskiej (odwiert J–600). Odwiert J–300 zlokalizowany jest w centrum Jedliny – Zdroju. Rzędna terenu nad odwiertem to 479,85 m n.p.m. Odwiert wykonany jest na głębokości 449 m. Odwiert J–600 zlokalizowany w pobliżu centrum miasta w okolicy ul. Chojnowskiej. Rzędna terenu w miejscu wiercenia to 550,10 m n.p.m. Odwiert wykonany jest na głębokości 365 m.

Woda z odwiertu J–300 charakteryzuje się:

- odczynem pH 5,96;
- przewodnością elektrolityczną właściwą 1220 $\mu S/cm$;
- zawartością wodorowęglanów 683,42 mg/dm³;

- zawartością żelaza ogólnego 17,67 mg/dm³;
- dwutlenku węgla wolnego 1076,68 mg/dm³;
- fluoru 1,51 mg/dm³;
- temperaturą na wypływie 15 °C.

Suma stałych składników mineralnych wynosi 1144,97 mg/dm³. Wodę można sklasyfikować jako szczywą radoczynną wodorowęglanowo – siarczanowo – wapniowo – magnezowo – sodową.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 13 kwietnia 2006 roku w sprawie zakresu badań niezbędnych do ustalenia właściwości leczniczych naturalnych surowców leczniczych i właściwości klimatu, kryteriów ich oceny oraz wzoru świadectwa potwierdzającego te właściwości (Dz. U. z 2006 roku, nr 80, poz. 565) Gmina Jedlina – Zdrój posiada Świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze wody z odwiertu „J-300” wydane w dniu 7 sierpnia 2008 roku przez Narodowy Instytut Zdrowia Publicznego – Państwowy Zakład Higieny o numerze HU-74/WL/2008. Na podstawie ww. Świadectwa stwierdza się, że woda z odwiertu „J-300” spełnia wymagania określone dla mineralnej wody leczniczej, swoistej 0,11 % szczywy wodorowęglanowo – wapniowo – magnezowo – sodowej, fluorkowej, żelazistej, radonowej. Woda ta może być wykorzystywana do kuracji uzdrowskiej według wskazań lekarskich w postaci kąpieli i inhalacji oraz kuracji pitnej.

Dla złóż wód leczniczych w miejscowości Jedlina – Zdrój wyznaczono obszar i teren górniczy „Jedlina – Zdrój” o powierzchni 5066020 m², utworzony na podstawie Koncesji nr 33/93 Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 15 kwietnia 1993 roku, zmienionej Decyzjami Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 9 maja 1997 roku (BKk/MZ/668/97) oraz z dnia 18 lutego 1999 roku (GK/hg/JW/487-609A/99) oraz Decyzją nr 5/2013 Marszałka Województwa Dolnośląskiego z dnia 27 marca 2013 roku (DOW-G.I.7422.27.2013.WK). Granice obszaru i terenu górniczego pokrywają się i obejmują swym zasięgiem niemal cały obręb Jedlina – Zdrój oraz część obrębów: Glinica, Jedlinka i Kamieńsk. Rzędne terenu w granicach obszaru i terenu górniczego wynoszą od 430 do 630 m n.p.m.

8.4 Warunki glebowe

Wytworzenie się określonych profilów glebowych oraz ich przydatność rolnicza pozostaje w ścisłym związku z budową geologiczną i morfologią danego obszaru. Natomiast skład mineralny i właściwości gleb są uzależnione przede wszystkim od rodzaju skały macierzystej, panującego klimatu i występującej szaty roślinnej. Na kształtowanie się rolniczej przydatności gleb poza rzeźbą terenu i klimatu mają również duży wpływ czynniki glebowe takie jak: skład mechaniczny, miąższość poziomu próchnicznego oraz głębokość występowania szkieletu.

Rozmieszczenie typów gleb w rejonie gminy Jedlina – Zdrój podporządkowane jest rzeźbie terenu. Na obszarze objętym opracowaniem występują gleby typowe dla regionu sudeckiego. Rejon gminy zbudowany jest ze skał magmowych, więc podłoże gleb stanowią przede wszystkim gliny zwietrzelinowe skał osadowych i wulkanicznych (gleby gliniaste). Na wychodniach skał magmowych występują znaczne powierzchnie gleb kamienisto – szkieletowych. W rejonie Gór Wałbrzyskich, w tym na obszarze objętym opracowaniem, największą powierzchnię zajmują gleby brunatne kwaśne na przemian z rankerami. W Górach Czarnych występuje rozległy płat gleb brunatnych kwaśnych. Mady rzeczne występują w poszerzonych odcinkach doliny rzeki Bystrzycy. Gleby antropogeniczne o miąższości do 2 m występują na wszystkich terenach zabudowanych (tereny mieszkaniowe i przemysłowe oraz inne tereny zabudowane). Pod względem rolniczej przydatności dominują kompleksy: „12” owsiano – ziemniaczanych gleb górskich oraz „2z” użytki zielone średnie i „3z” użytków zielonych słabych.

Lokalnie (bez wyraźnej koncentracji) występuje kompleks „11” zbożowy górski.

Na terenie gminy Jedlina – Zdrój nie ma najlepszych gleb zaliczanych do I i II klasy bonitacyjnej. Grunty orne dobrej jakości, będące w III klasie bonitacyjnej stanowią zaledwie 0,33 %. Grunty orne średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to tylko 18,31 % ogółu, zaś grunty orne słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią aż 81,36 % ogółu gruntów ornych. Podobnie jak w przypadku gruntów ornych nie występują tu użytki zielone (sady, łąki i pastwiska) I i II klasy bonitacyjnej. Udział użytków zielonych, będących w III klasie bonitacyjnej wynosi zaledwie 0,08 %. Użytki zielone średniej jakości czyli IV klasy bonitacyjnej to 31,45 % ogółu, zaś użytki zielone słabe i bardzo słabe V i VI klasy bonitacyjnej stanowią 68,47 % ogółu użytków zielonych. Wśród użytków zielonych najlepszą bonitacją charakteryzują się sady (65,97 % w IV klasie) oraz łąki (41,35 % w III i IV klasie), zaś najłabszą pastwiska (29,18 % w klasach III i IV).

8.5 Szata roślinna.

Według geobotanicznego podziału Polski (W. Szafer, B. Pawłowski, 1959) gminy Jedlina – Zdrój należy do następujących jednostek:

- Państwo: Holarktyka;
- Obszar: Euro – Syberyjski;
- Prowincja: Górską Środkowoeuropejską;
- Podprowincja: Hercyńsko – Sudecka;
- Dział: Sudety;
- Okręg: Sudety Środkowe;
- Podokręg: Góry Wałbrzyskie;
- Piętro: Pogórza i Regła Dolnego.

Jedlina – Zdrój leży na granicy dwóch pięter geobotanicznych wyróżnianych na terenie Sudetów. Oznacza to, że jej potencjalna roślinność naturalna powinna być analizowana w odniesieniu dwóch istotnych czynników:

- wysokości nad poziomem morza;
- lokalnej rzeźby terenu, która może być istotnym czynnikiem modyfikującym zasięg pięter wysokościowych.

Piętro pogórza na terenie Gór Wałbrzyskich rozciąga się na wysokości od najniższych partii gminy po około 600 m n.p.m. Na stokach południowych oraz przy układach siedliskowych lokalnie „cieplejszych” może sięgać wyżej.

Na terenie pogórza lokalnie dominującą jednostką roślinności potencjalnej są wielogatunkowe lasy liściaste–grądy subatlantyckie w odmianie podgórskiej oraz podgórski łąg jesionowy. Siedliska te na terenie Jedliny–Zdroju są całkowicie zniekształcone i nie zachowały się nawet we fragmentach. Skrajnie wąskie powierzchnie wzdłuż potoków zajmowały, będąc w dynamicznym związku z łągami przypotokowymi, zbiorowiska podgórskich okrajków higrofilnych oraz zbiorowiska roślinności wód płynących i kamieńców związane z nie uregulowanym korytem rzeki Bystrzycy.

Piętro regła dolnego występuje dziś we właściwym paśmie Gór Wałbrzyskich począwszy od około 600 m n.p.m. aż po szczyt Borowej (853 m n.p.m.). Dominującą jednostką roślinności potencjalnej jest tu kwaśna buczyna *Luzulo luzuloidis–Fagetum*, która sporadycznie (w miejscach gdzie następuje akumulacja składników odżywczych) mogła być zastępowana przez płaty żyznej buczyny *Dentario enneaphyllidi–Fagetum*. Nad potokami występowały tu niegdyś łągi jesionowe *Carici remotae–Fraxinetum*, a na kamienistych stokach stromych dolin także jaworzyny miesięcznicowe *Lunario–Aceretum*, do dziś zachowane tylko w zniekształconych fragmentach.

Praktycznie całe piętro regła dolnego jest dziś zajęte przez sztuczne drzewostany świerkowe i świerkowo – bukowe o charakterze gospodarczym, w wielu miejscach podlegające intensywnym procesom odnawiania drzewostanu, co skutkuje silnym prześwietleniem i masowym rozwojem roślinności porębowej w runie lasu. Z roślinności nieleśnej w piętrze tym występowały niegdyś zbiorowiska zacienionych skał śródleśnych *Hypno–Polypodietum* notowane tu także i dziś.

Obecny charakter roślinności to efekt przekształceń środowiska przez gospodarkę człowieka. Część lasów została zastąpiona przez użytki rolne i tereny zabudowane ze specyficzną roślinnością synantropijną i obcego pochodzenia. Obserwuje się tu, wraz z upływem lat, stopniowe zanikanie wielu gatunków roślin, w tym najrzadszych i najbardziej cennych z ekologicznego punktu widzenia, co jest niewątpliwym świadectwem wyraźnej ingerencji człowieka w układy przyrodnicze. W związku z powyższym rzeczywista roślinność rejonu Jedliny – Zdroju różni się dosyć istotnie od roślinności potencjalnej. Centralna część gminy oraz tereny wzdłuż dolin rzecznych są obszarami silnie zurbanizowanymi. Sieć zabudowań jest gęsta, podobnie jak sieć dróg.

Wschodnia część gminy została niemal w całości odlesiona i po części przeznaczona na cele rolnicze. Bardziej zróżnicowana jest roślinność wyżej położonych terenów górskich. Zachowały się tam fragmenty interesujących zbiorowisk leśnych i wielu innych o bardzo zróżnicowanych warunkach siedliskowych (wysokość n.p.m., nachylenie, ekspozycja, położenie, itp.).

Zbiorowiska polne:

Obszary pól uprawnych nie są rozległe i w większości występują na słabych kompleksach rolniczej przydatności gleb. W obszarze gór zajmują je zbiorowiska *Aethusa–Galeopsietum*. W rejonie pogórza przeważającymi zbiorowiskami roślinnymi są *Aphano–Matricarietum*. W pierwszych z tych zbiorowisk piętno nadaje poziomnik szorstki *Galeopsis tetrahit*, a w dużych ilościach rosną: maruna bezwonna *Tripleurospermum inodorum*, owies głuchy *Avena fatua*, przytulia czepna *Galium aparine*, i inne. Drugie zbiorowisko to przede wszystkim: gwiazdnica pospolita, komosa biała *Chenopodium album*, *Stellaria media*, mak polny *Papaver rhoeas*, maruna bezwonna *Tripleurospermum inodorum*, miotła zbożowa *Apera–spica venti* i inne. Na polach można również spotkać jaskra polnego *Ranunculus arvensis* i pszeńca różowego *Melampyrum arvense*.

Zbiorowiska łąkowe:

Zbiorowiska użytków zielonych, najczęściej nad rzekami, należą do zbiorowisk rzędu *Arrhenatheretalia*. Są to bogate florystycznie łąki świeże. Z traw rosną tu między innymi: rajgras wyniosły *Arrhenatherum elatius*, kupkówka pospolita *Dactylis glomerata*, stokłosa miękka *Bromus mollis*, życica trwała *Lolium perenne*, a z roślin dwuliściennych: stokrotka pospolita *Bellis perennis*, pępawa dwuletnia *Crepis biennis*, mniszek pospolity *Taraxacum officinale*, szczaw zwyczajny *Rumex acetosa*, złocien właściwy *Chrysanthemum leucanthemum*, biedzeniec wielki *Pimpinella maior*, komonica zwyczajna *Lotus corniculatus*, koniczyna łąkowa *Trifolium pratense*, koniczyna drognogłówkowa *Trifolium dubium*, marchew zwyczajna *Daucus carota*, jarzmianka większa *Astrantia maior*, a ponad wszystkim góruje ostrożeń warzywny. Na łąkach o większej wilgotności pojawiają się ponadto: ostrożeń błotny *Cirsium palustre*, wiązówka błotna *Filipendula ulmaria* i trzęślica modra *Milonia coerulea*.

Zbiorowiska wodne:

Ze względu na niewielką ilość sprzyjających siedlisk zbiorowiska wodne wykształcają się na małych powierzchniach i na niewielu stanowiskach. Występują one w dolinach cieków oraz towarzyszą niewielkim wysiękom śródpolnym i łąkowym. Wzdłuż rzek rosną łągi olszowe *Circaeo–Alnetum*. W drzewostanie dominuje olsza szara *Alnus glutinosa*, a uzupełniają go wiąz pospolity *Ulmus campestris* i w warstwie krzewów kruszyna pospolita *Frangula alnus*. W runie występują tu: czartawa drobna *Circaea alpina*, korbieniec pospolity *Lycopus europaeus*, nerecznica krótkonosa *Dryopteris spinulosa*, przytulia błotna *Galium palustre* i psianka słodkogórz *Solanum dulcamara*.

Zbiorowiska ruderalne i nitrofilne:

Na siedliskach ruderalnych odnotować można wiele interesujących gatunków adwentywnych (obcych dla flory krajowej), np.: zaślaz pospolity *Abutilion theophrasti*, szarłat biały *Amaranthus albus*, rukiewnik wschodni *Bunias orientalis*, pieprzycznik przydrożny *Cardaria draba*, dwurząd wąskolistny *Diplotaxis tenuifolia*, niecierpek

gruczołowaty *Impatiens glandulifera*, pieprzycą gęstokwiatową *Lepidium densiflorum*, miecznica wąskolistna *Sisyrinchium berumndiana*. Poza tym roślinność zielna takich terenów to przedstawiciele typowych chwastów ruderalnych rzędu *Onopordetalia*. Są to: lulek czarny *Hyoscyamus niger*, łopian większy *Articum lappa*, ostrożeń polny *Cirsium arvense*, pylenieć pospolity *Berteroa incana*, a przede wszystkim rdesty z grupy ostrokończastych *Polygonum cuspidatum*.

Nitrofilne zbiorowiska ziołorośli i okrajków (klasa *Artemisietea*) są pospolite. Na przydrożach i w rowach w otoczeniu zabudowań, na siedliskach pod silniejszym wpływem antropopresji, pospolite są pasy fitocenozy *Urtico–Aegopodietum podagrariae* lub kałużowe zbiorowiska agregacyjne pokrzywy *Urtica dioica* lub rzadziej bylicy pospolitej *Artemisia vulgaris*.

Najniższą wartość przyrodniczą mają fragmenty roślinności synantropijnej, tworzącej bądź nieużytki, bądź też początkowe stadia sukcesyjne w procesie renaturalizacji terenów silnie przekształconych w wyniku działalności człowieka.

Zbiorowiska dywanowe:

Na obszarach przekształconych antropogenicznie dość powszechnie występują zbiorowiska dywanowe czyli niska roślinność zasiedlająca zbitą, trudno przepuszczalną glebę miejsc wydeptywanych lub podlegających innej presji mechanicznej. Występują na poboczach szos, wzdłuż dróg i ścieżek oraz na placach parkingowych czy w szczelinach chodników. Te zbiorowiska grupowane są w obrębie rzędu *Plantaginetea majoris* i budowane przez odporne na wydeptywanie gatunki: wiechlinę roczną *Poa annua*, życicę trwałą *Lolium perenne*, babkę szerokolistną *Plantago major* i rdest ptasi *Polygonum aviculare s.l.*

Zieleń urządzona:

Uzupełnieniem powyższych zespołów roślinności naturalnej jest zieleń urządzona reprezentowana przez zieleń parkową, cmentarną, przykościelną, a także przez szereg alei i szpalerów przydrożnych. Pełni ona nie tylko funkcję krajobrazową – estetyczną, ale także ekologiczną, korzystnie wpływającą na mikroklimat oraz walory użytkowe środowiska. Duże znaczenie ma także zieleń towarzysząca zabudowie oraz zieleń uprawnych sadów i ogrodów. Do najcenniejszych zespołów zieleni urządzonej na terenie gminy należą parki (pałacowy, uzdrowski, leśny, ogrodowy) i przydrożne aleje oraz zieleń cmentarna i przykościelna.

Zbiorowiska leśne.

Tereny leśne są obszarami cennymi pod względem florystycznym, ekologicznym i krajobrazowym. Skupia się w nich większość chronionych i rzadkich gatunków roślin, występujących na terenie gminy.

Gmina Jedlina – Zdrój charakteryzuje się dużym zalesieniem. Lasy i grunty leśne zajmują tu powierzchnię 897,80 ha i stanowią 51,45 % powierzchni gminy. Samych lasów jest 882,22 ha co stanowi 50,56 % powierzchni gminy. Zbiorowiska leśne w postaci zwartych powierzchniowo kompleksów porastają południowy i zachodni (Rybnicki Grzbiet) oraz częściowo północny i centralny (Góry Czarne) rejon gminy. Obecność wyżej wymienionych, odizolowanych przestrzennie od siebie kompleksów leśnych, a także mniejszych od nich połączy pól uprawnych i użytków zielonych decyduje o charakterystycznej, urozmaiconej fizjonomii krajobrazu.

Obszary leśne na południu i zachodzie gminy porastają Góry Wałbrzyskie i posiadają urozmaiconą rzeźbę terenu o bardzo dużej rozpiętości względnej.

Zbiorowiska leśne w dużej mierze zostały odkształcone w wyniku gospodarczej działalności człowieka.

Antropogeniczne zbiorowiska leśne należą tu do trzech głównych kategorii:

- bory mieszane i lasy gospodarcze o długotrwałej tradycji zagospodarowania, sięgającej I lub II połowy XIX wieku. Są to lasy z dominacją świerka pospolitego *Picea abies* i ze znacznym udziałem buka *Fagus sylvatica*, rzadko z dominacją buka. Lasy i bory mieszane z udziałem

gatunków liściastych często są siedliskiem gatunków chronionych, szczególnie pospolitych gatunków chronionych całkowicie takich jak marzanka wonna *Galium odoratum*. Spotykamy w nich także, choć stosunkowo rzadko: lilię złotogłów *Lilium martagon*, kopytnik pospolity *Asarum europaeum* i paprotkę pospolitą *Polypodium vulgare*. Nie sposób tych zbiorowisk uznać za wysoce wartościowe przyrodniczo, jednak wiele z nich spełnia znaczącą rolę jako siedlisko zastępcze dla wielu gatunków roślin i zwierząt leśnych;

- monokultury świerkowe, z reguły o bardzo niskiej wartości florystycznej. Jedynym spotykanym tamgatunkiem chronionym jest kenofit – naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*;
- młode zadrzewienia o bardzo zróżnicowanym składzie gatunkowym, najczęściej powstałe spontanicznie (brzozowe *Betula L.*, olchowe *Alnus Mill.*, często z dużym udziałem lipy *Tilia*, klonu *Acer L.* i jawora *Acer pseudoplatanus L.*) lub z nasadzeń (zwykle świerkowe *Picea abies*). Niektóre z tych zadrzewień są ostojami rodzimych gatunków flory i chociaż ich identyfikacja fitosocjologiczna nie jest możliwa, to prezentują różne fazy regeneracyjne rodzimych siedlisk przyrodniczych. W zbiorowiskach tych notowano: kopytnik pospolity *Asarum europaeum*, marzankę wonną *Galium odoratum*, pierwiosnkę wyniosłą *Primula elatior*, dziewięciśń pospolity *Carlina vulgaris* i kalinę koralową *Viburnum opulus*.

W kwalifikacji siedlisk leśnych siedliskowy typ lasu jest zasadniczą jednostką i stanowi podstawę do podejmowania w gospodarstwie leśnym wszelkich działań hodowlanych. Obejmuje on cały zespół fizycznych warunków środowiska geograficznego, odpowiadających określonym lasotwórczym gatunkom drzew. Znajomość charakterystyki poszczególnych siedlisk i drzewostanów oraz ich udział w danym zespole leśnym daje możliwość wyrobienia sobie ogólnego poglądu o charakterze lasu, jego walorach przyrodniczych i przydatności do pełnienia określonych funkcji ogólnospołecznych

Na terenie Gminy Jedlna-Zdrój siedliska borowe stanowią 13,17 %, zaś lasowe 86,75 % ogólnej powierzchni lasów.

Siedliska borowe reprezentowane są przez bór mieszany górski świeży i bór górski świeży, które stanowią odpowiednio 85,45 % i 14,55 % ogólnej powierzchni siedlisk borowych oraz 11,25 % i 1,92 % wszystkich siedlisk leśnych w gminie. Większość siedlisk borowych stanowią monokultury świerkowe.

Siedliska lasowe są bardziej zróżnicowane, ale dominuje wśród nich zdecydowanie las mieszany górski świeży, stanowiący 94,62 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 82,09 % wszystkich siedlisk leśnych w gminie. Pozostałe siedliska lasowe są niewielkie, a wyróżnia się wśród nich las górski świeży, stanowiący 4,72 % ogólnej powierzchni siedlisk lasowych oraz 4,09 % wszystkich siedlisk leśnych w gminie. Również niewielkie fragmenty powierzchni leśnych mają charakter naturalny, lub przynajmniej zbliżony do naturalnego.

Zbiorowiska leśne o charakterze pierwotnym nie występują.

Dominującym gatunkiem drzewa na omawianym terenie jest świerk stanowiący 64,99 % powierzchni wszystkich drzewostanów. Świerk tworzy rozległe monokultury, przede wszystkim w południowej i zachodniej części gminy (Rybnicki Grzbiet), które zostały wprowadzone na ten teren przez człowieka w XIX stuleciu, na miejsce pierwotnych lasów mieszanych. W strukturze drzewostanów wyróżniają się jeszcze: buk, sosna i brzoza, stanowiące odpowiednio: 17,64 %, 7,59 % i 6,29 % ogólnej powierzchni lasów.

Ogółem iglaste gatunki drzew stanowią 72,59 %, a liściaste 27,41 % powierzchni wszystkich drzewostanów.

W lasach, między innymi na terenie gminy Jedlna – Zdrój, kumulują się różne negatywne zjawiska pochodzenia abiotycznego, biotycznego i antropogenicznego, wpływające na ogólne osłabienie istniejących drzewostanów i całych ekosystemów leśnych. Podstawowym czynnikiem wpływającym na degradację tutejszych lasów czynniki antropogeniczne. Spośród nich głównym źródłem

zagrożenia dla lasów są przede wszystkim gazowe i pyłowe zanieczyszczenia powietrza emitowane przez przemysł (dwutlenek siarki, związki azotu i fluoru) oraz bezpośrednia ingerencja człowieka (nadmierna penetracja poza wyznaczonymi drogami, niewłaściwa gospodarka leśna w lasach prywatnych). Na osłabione lasy wskutek czynników antropogenicznych oddziałują także zagrożenia abiotyczne i biotyczne, a wśród nich przede wszystkim silne wiatry i szkodniki. Stopień degradacji lasów ze względu na czynniki biotyczne uznaje się we wszystkich kompleksach leśnych w granicach gminy za słaby, natomiast ze względu na czynniki antropogeniczne za słaby (południowa, zachodnia i północna część gminy) i średni (centralna część gminy) w skali: słaby – średni – silny⁴⁵. Niezależnie od powyższego ekosystemy leśne nadal zachowują swoje najistotniejsze walory krajobrazowe, kulturowe i społeczne.

8.5 Fauna.

Obszar gminy Jedlina – Zdrój charakteryzuje się znacznym przekształceniem ekosystemów, różnorodność fauny jest więc ograniczona. Skład fauny dostosowany jest do aktualnej struktury siedliskowej. Małe zróżnicowanie siedlisk oraz istniejąca zabudowa powoduje, że w większości na terenie gminy dominują gatunki pospolite, towarzyszące ekosystemom leśnym oraz związane z siedliskami ludzkimi. Charakteryzują się one umiejętnością dostosowania do silnie przekształconych ekosystemów i często szeroką tolerancją ekologiczną na różne czynniki środowiskowe. Znacząco pozytywną rolę w występowaniu i składzie fauny odgrywają tu kompleksy leśne, zadrzewienia śródpolne, doliny cieków wodnych, zieleń urządzone, małe zbiorniki wodne i większe powierzchnie łąk. Wysokie walory faunistyczne zostały zachowane fragmentarycznie na terenie Gór Wałbrzyskich.

Bezkregowce:

Obecna struktura użytkowania gruntów sprawia, że gmina jest mało atrakcyjna z punktu widzenia inwentaryzowanych bezkręgowców. Tym bardziej, że trwałe użytki zielone stanowią niewielki procent wszystkich terenów rolnych, a lasy mają przede wszystkim charakter typowo gospodarczy, w większości bez imponujących starodrzewi. Na terenie gminy nie stwierdzono szczególnych miejsc nadających się do utworzenia obszarów chronionych ze względu na bezkręgowce.

Ryby:

Główny system rzeczny gminy Jedliny – Zdroju tworzy Bystrzyca oraz jej dopływy. Ze względu na uwarunkowania geomorfologiczne tutejsze cieki mają charakter górski. Miejscowe cieki wodne charakteryzują się urozmaiconym dnem (piaszczyste, kamieniste, żwirowate, muliste), zróżnicowaną linią brzegową (odcinki naturalne i uregulowane) oraz różną czystością. Dostarczają one siedlisk dla gatunków należących do krainy pstrąga i styku krain pstrąga i lipienia. Większość cieków jest sukcesywnie i intensywnie zarybiana przez lokalne koła wędkarskie.

W rezultacie przeprowadzonych badań na wybranych stanowiskach na terenie gminy stwierdzono występowanie łącznie 7 gatunków ryb i minogów, a wśród nich dość powszechnie występujący pstrąg potokowy *Salmo trutta fario*. Spośród nich 1 gatunek (śliz *Barbatula barbatula*) objęty jest ochroną. Naturalny zespół gatunków ryb gminy Jedlina – Zdrój pozostaje pod silnym wpływem zbiornika zaporowego „Lubachów”. Pstrąg potokowy i śliz są elementami ichtiofauny naturalnej. Pozostałe gatunki stwierdzone w Bystrzycy (Kiełb *Gobio gobio*, Lipień *Thymallus thymallus*, Okoń *Perca fluviatilis*, Płoc *Rutilus rutilus* i Strzebla potokowa *Phoxinus phoxinus*) pochodzą z zarybień jakich dokonano po powstaniu zbiornika.

Płazy i gady:

Wszystkie 18 gatunków płazów *Amphibia* i 8 gatunków gadów *Reptilia* występujących w Polsce objęte są ścisłą ochroną gatunkową. W trakcie badań inwentaryzacyjnych na terenie gminy Jedlina – Zdrój stwierdzono występowanie 5 gatunków płazów i 4 gatunków gadów na łącznie 5

stanowiskach. Wszystkie stanowiska są bardzo cenne i rzadkie w porównaniu z całym regionem. Cennymi gatunkami są nawet pospolicie tu występujące gatunki takie jak żaba trawna *Rana temporaria*. Gatunkami rzadkimi i cennymi są w Jedlinie – Zdroju salamandra plamista *Salamandra salamandra* oraz jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*. Warunkiem podstawowym dla utrzymania tych cennych stanowisk jest utrzymanie właściwego poziomu wód gruntowych (unikanie melioracji) oraz zapobieganie zatrutowaniu, niszczeniu i zasypywaniu stawów i strumieni.

Ptaki:

Na terenie gminy Jedlina – Zdrój dominującym typem krajobrazu jest krajobraz leśny i zurbanizowany.

Najcenniejszymi, poza terenami leśnymi, z przyrodniczego punktu widzenia obszarami są doliny cieków wodnych, zwłaszcza Bystrzycy i jej większych dopływów. Dlatego też najliczniejszą w gatunki grupą awifauny okazały się być ptaki związane ze środowiskiem leśnym i wodnym. W trakcie badań inwentaryzacyjnych na terenie gminy stwierdzono występowanie łącznie 83 lęgowych gatunków ptaków, z czego 81 gatunków jest objętych ochroną gatunkową, a 2 gatunki objęte są ochroną częściową jako ptaki łowne. Stwierdzono tu 9 gatunków z Załącznika I Dyrektywy Ptasiej UE (Bocian czarny *Ciconia nigra*, Derkacz *Crex crex*, Dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*, Gąsior *Lanius collurio*, Mucholówka mała *Ficedula parva*, Sóweczka *Glaucidium passerinum*).

Znaleziono tu także 2 gatunki zagrożone w skali Polski (Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*, Sóweczka *Glaucidium passerinum*), 2 gatunki zagrożone w skali Śląska (Bocian czarny *Ciconia nigra*, Derkacz *Crex crex*) oraz 9 gatunków potencjalnie zagrożonych na Śląsku (Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*, Gąsior *Lanius collurio*, Mucholówka mała *Ficedula parva*, Orzechówka *Nucifraga caryocatactes*, Paszkot *Turdus viscivorus*, Pliszka górska *Motacilla cinerea*, Siniak *Columba oenas*, Świergotek łąkowy *Anthus pratensis*, Świerszczak *Locustella naevia*).

Ssaki (bez nietoperzy):

Z przeprowadzonych badań inwentaryzacyjnych oraz literatury wynika, że na terenie gminy występują 23 gatunki ssaków, a wśród nich 4 przedstawicieli rzędu owadożerne, 1 – rzędu zającokształtne, 8 – rzędu gryzonie, 6 – rzędu drapieżne i 4 – rzędu parzystokopytne. Spośród nich 5 podlega ochronie gatunkowej, a 3 ochronie częściowej.

W zespole bytujących tu ssaków przeważają gatunki pospolite o zasięgach obejmujących cały kraj, przede wszystkim z rodziny nornikowatych *Arvicolidae*, myszowatych *Muridae* i zającowatych *Leporidae*. Od dawna brak tu np.: wielkich drapieżników. Ze względu na istniejące i rozwijające się osadnictwo oraz rozwój turystyki również w przyszłości nie znajdują tu one sprzyjających warunków. Dominują tu wyraźnie gatunki eurosyberyjskie, między innymi: lis pospolity *Vulpes vulpes* czy kuna leśna *Martes martes*. Z większych zwierząt pojawiają się: jelen europejski *Cervus elaphus*, sarna *Capreolus capreolus*, dzik *Sus scrofa* oraz muflon *Ovis ammon*. Szczególnie rzadkim gatunkiem, stwierdzonym na terenie gminy jest ryjówka górska *Sorex alpinus*, która znajduje tu miejsca spełniające jej wymagania środowiskowe

Nietoperze:

Występowanie nietoperzy uzależnione jest przede wszystkim od dostępności kryjówek (dziuple drzew, strychy i szczeliny budynków, mosty), miejsc zimowania (głównie różnego rodzaju obiekty podziemne zapewniające odpowiednie warunki mikroklimatyczne) oraz bazy pokarmowej. Z tego powodu poznanie i ochrona tych kluczowych miejsc staje się obecnie niezwykle ważna. Ochronę nietoperzy w naszym kraju reguluje szereg przepisów i porozumień, zarówno krajowych jak i międzynarodowych. Wszystkie 22 gatunki objęte są ochroną.

Z przeprowadzonych badań inwentaryzacyjnych wynika, że na terenie gminy Jedlina – Zdrój występowanie nietoperzy stwierdzono przede wszystkim w dolinach rzek, tunelach kolejowych,

sztucznych kanałach, przy mniejszych i większych zbiornikach wodnych, w parkach, na strychach kościołów, pałaców i większych zabudowań mieszkalnych oraz gospodarczych. Generalnie stwierdzone na terenie gminy nietoperze są nieliczne i nie tworzą stabilnej populacji. Występujące tu gatunki to zespół charakterystyczny dla zurbanizowanych obszarów niższych partii Sudetów. Ogółem na terenie gminy stwierdzono występowanie 7 gatunków nietoperzy.

Najcenniejszym stanowiskiem jest kolonia rozrodcza kilkudziesięciu osobników gacka brunatnego *Plecotus auritus* na strychu budynku Domu Dziecka na ul. Chojnowskiej 12. Pozostałe gatunki są nieliczne i nie stwierdzono ich większych zgrupowań. Z rzadszych gatunków występuje tutaj mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*.

8.7 Warunki klimatyczne.

Klimat gminy podobnie jak całej Polski jest przejściowy, kontynentalno – morski, kształtowany na przemian przez masy powietrza napływające z Oceanu Atlantyckiego lub wschodniej Europy i Azji.

W skali kraju według W. Okołowicza i D. Martyn (1979) Jedlina – Zdrój położona jest w regionie klimatycznym sudeckim ze średnim wpływem gór i wzniesień, w skali: słaby – średni – silny. Natomiast według A. Wosia (1999) gmina położona jest w regionie klimatycznym charakterystycznym dla obszarów górskich tuż przy granicy z regionem dolnośląskim środkowym. Według regionalizacji klimatycznej Schmucka Jedlina – Zdrój należy do regionu klimatycznego wałbrzyskiego, obejmującego Góry Kamienne, Góry Sowie i Góry Wałbrzyskie. W zależności od wysokości n.p.m. dodatkowo zaznaczają się tutaj piętra klimatyczne.

Ze względu na fakt, że rejon objęty opracowaniem położony jest na wysokości od 395 do 853 m n.p.m. to wyróżnia się tu (według Schmucka) następujące piętra klimatyczne:

- „b” (umiarkowanie ciepłe), obejmujące obszary położone od 400 do 550 m n.p.m., które na tle klimatów typu górskiego charakteryzuje się małym zróżnicowaniem warunków klimatycznych;
- „c” (umiarkowanie chłodne), obejmujące obszary położone od 550 do 800 m n.p.m., które na tle klimatów typu górskiego charakteryzuje się średnim zróżnicowaniem warunków klimatycznych;
- „d” (chłodne), obejmujące obszary położone powyżej 800 m n.p.m., które na tle klimatów typu górskiego charakteryzuje się dużym zróżnicowaniem warunków klimatycznych.

Niezależnie od podziałów rejon gminy znajduje się w zasięgu klimatu typu górskiego, o cechach właściwych dla umiarkowanej strefy klimatycznej odmiany środkowo – europejskiej. Cechuje się on znacznym udziałem napływu wilgotnych mas powietrza z kierunku zachodniego. Do najważniejszych, specyficznych cech takiego klimatu należą piętrowy układ stref termicznych i opadowych oraz znaczne zróżnicowanie atmosferycznych uwarunkowań lokalnych zależnych od ekspozycji zboczy górskich, gęstości sieci dolinnej, itd.

Reprezentatywne dla obszaru objętego opracowaniem będą dane charakteryzujące stacje meteorologiczne w Sudetach Środkowych (Jedlina – Zdrój, Kłodzko, Szczawno – Zdrój).

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi tu około 7,4 °C i charakteryzuje się znaczną zmiennością. O zmienności rozkładu temperatur świadczy fakt, że w okresie zimowym (styczeń) notuje się (w zależności od roku) temperatury zarówno z minimum dobowym o wartości –25 °C jak i z maksimum dobowym dochodzącym do 15 °C. Najniższe temperatury powietrza zazwyczaj są związane z największymi jej spadkami w dnach dużych form wklęsłych, takich jak np.: dolina potoku Jedlinka czy dolina rzeki Bystrzycy. Pierwsze dni z przymrozkami tuż przy gruncie notuje się tu już pod koniec sierpnia, a ostatnie pod koniec maja.

Okres wegetacyjny trwa średnio 210 dni, a okres gospodarczy 246 dni.

Roczne sumy opadów wahają się średnio od 562 mm (rok suchy) do 1024 mm (rok wilgotny), a przeciętnie 729 mm. Maksimum opadów przypada na lipiec (przeciętnie 120 mm), a minimum na styczeń (przeciętnie 40 mm).

Liczba dni z pokrywą śnieżną wynosi średnio około 69, a jej przeciętna grubość wynosi około 20 cm. Okres występowania pokrywy śnieżnej przerywany jest częstymi odwilżami.

Liczba dni zburzą wynosi około 16, a liczba dni z mgłą wynosi około 20.

Dni z pogodą ciepłą średnio w roku jest około 246. Dni przymrozkowych pojawia się średnio około 84, zaś dni z pogodą mroźną jest średnio około 35 w roku. Dni letnich jest 68, dni gorących jest 20, zaś dni upalne są 2 średnio w roku. Dni mroźnych jest 14, zaś dni bardzo mroźnych jest 1 średnio w roku.

Dni z opadem średnio w roku występuje około 176.

Największy odsetek dni z opadem (około 70 %) notowany jest podczas występowania pogody cieplej. Odsetek dni z opadem podczas pogody przymrozkowej wynosi od około 19 % do około 24 %. Dni słonecznych lub z niewielkim zachmurzeniem jest średnio w roku około 38. Najwięcej dni słonecznych odznacza się jednocześnie pogodą ciepłą, a ich odsetek wynosi blisko 63 %. Dni słonecznych i jednocześnie mroźnych jest 4.

Udział dni mroźnych w ogólnej liczbie dni z pogodą słoneczną nie przekracza tu 10 %. Dni z pogodą pochmurną notuje się średnio w roku 194. Wśród dni pochmurnych około 35 % stanowią dni z opadem atmosferycznym. Wśród dni z pogodą pochmurną największy odsetek stanowią dni z pogodą ciepłą i wynosi on 71 %. Wśród dni pochmurnych udział dni jednocześnie przymrozkowych wynosi 21 %. Udział dni mroźnych wśród pochmurnych wynosi tylko około 8 %. Pogoda z dużym zachmurzeniem występuje średnio w roku przez około 133 dni. Wśród dni z dużym zachmurzeniem zdecydowana większość, bo 68 % odznacza się opadem atmosferycznym. Dni z dużym zachmurzeniem najczęściej towarzyszą typom pogody cieplej, szczególnie umiarkowanie cieplej.

Rozkład wiatrów w rejonie Jedliny – Zdroju jest uwarunkowany czynnikami cyrkulacyjnymi oraz ukształtowaniem terenu. W związku z powyższym najczęstsze wiatry wieją tu z sektorów: SW, S i W (zwłaszcza w półroczu chłodnym). Stanowią około 70 % częstości wiatru. Ich średnia prędkość oscyluje w granicach od 1,5 do 3,5 m/s.

W rejonie Jedliny – Zdroju występują łagodne warunki wietrzne w stosunku do całego regionu. Mało jest przypadków wiatru o prędkości większej niż 8 m/s i średnio w roku notuje się tylko 17 takich dni.

Cisze atmosferyczne stanowią 16,6 % wszystkich obserwacji anemometrycznych.

Jedlina – Zdrój posiada opracowanie pn. *Właściwości lecznicze klimatu uzdrowiska Jedlina – Zdrój* sporządzone w 2008 roku przez Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. Stanisława Leszczyckiego Polskiej Akademii Nauk. Tenże Instytut, na podstawie ww. dokumentu, pismem z dnia 27 czerwca 2008 roku wystawił świadectwo potwierdzające właściwości lecznicze klimatu miejscowości Jedlina – Zdrój. Świadectwo stwierdza, że miejscowość Jedlina – Zdrój charakteryzuje się parametrami sanitarnymi powietrza zgodnymi z obowiązującymi normami sanitarnymi oraz warunkami bioklimatycznymi spełniającymi normy w tym zakresie.

Według Świadectwa klimat Jedliny – Zdroju ma właściwości lecznicze w odniesieniu do: chorób narządu ruchu i stanów pourazowych, chorób układu oddechowego, chorób układu nerwowego, a poprzez zróżnicowane bodźce klimatyczne i terenowe może także wspomagać leczenie chorób układu pokarmowego i moczowego.

8.8 Stan ochrony prawnej zasobów przyrodniczych

Spośród form ochrony przyrody wyszczególnionych w art. 6 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku (Dz. U. z 2016 roku, poz. 2134 z późn. zm.) na terenie gminy Jedlina – Zdrój występują: parki krajobrazowe, obszary NATURA 2000, pomniki przyrody oraz gatunkowa ochrona roślin i zwierząt.

W bezpośredniej bliskości od granic gminy (w zakresie powiązań przyrodniczych) zlokalizowane są istotne dla południowo części województwa dolnośląskiego wielkopowierzchniowe formy ochrony przyrody. Są to:

- Książański Park Krajobrazowy – na północy;
- Park Krajobrazowy „Doliny Bystrzycy” – na północnym – wschodzie;
- Ślęzański Park Krajobrazowy – na północnym – wschodzie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Góry Bardzkie i Sowie” – na wschodzie i południowym – wschodzie;
- Park Narodowy Gór Stołowych wraz z NPR Broumovské Stěny i OCHK Broumovsko – na południu;
- Národní Přírodní Reservace „Adršpašsko – Teplické Skalý” – na południowym – zachodzie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Zawory” – na południowym – zachodzie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Kopuły Chełmca” – na północnym – zachodzie;
- Obszar Chronionego Krajobrazu „Masyw Trójgarbu” – na północnym – zachodzie;
- Rudawski Park Krajobrazowy – na zachodzie.

oraz obszary NATURA 2000:

- Przełomy Pełcznicy pod Książem (PLH 020020) – na północy;
- Dobromierz (PLH 020034) – na północy;
- Modraszki koło Opoczki (PLH 020094) – na północnym – wschodzie;
- Wzgórza Kiełczyńskie (PLH 020021) – na północnym – wschodzie;
- Masyw Ślęży (PLH 020040) – na północnym – wschodzie;
- Kamionki (PLH 020005) – na południowym – wschodzie;
- Góry Bardzkie (PLH 020062) – na południowym – wschodzie;
- Góry Stołowe (PLB 020006 i PLH 020004) – na południu;
- Karkonosze (PLB 020007 i PLH 020006) – na zachodzie;
- Rudawy Janowickie (PLH 020011) – na zachodzie;
- Masyw Chełmca (PLH 020057) – na północnym – zachodzie;
- Góry i Pogórze Kaczawskie (PLH 020037) – na północnym – zachodzie

Na terenie Gminy Jedlina-Zdrój ochroną objęte są:

1. Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038):

Obszar Góry Kamienne (powierzchnia całkowita 24098,85 ha) obejmuje stare, wulkaniczne Góry Kamienne oraz niewielką część piaskowców Gór Stołowych (Zawory). Obszar jest częściowo przekształcony przez człowieka.

Jest to głównie teren górzysty, w większości pokryty przez półnaturalne łąki oraz zbiorowiska leśne. Wśród nich dominują bory, choć na stokach i piargach utrzymują się buczyny i zboczowe lasy *Tilio-Acerion*. Niestety, większość stanowisk lasów liściastych zostało przekształconych w bory, lub wyciętych w celu utworzenia pól oraz kamieniołomów.

Siedliska przyrodnicze z Załącznika I Dyrektywy Rady 92/43/EWG (17 typów) pokrywają około 50 % obszaru. Główne siedliska naturalne to lasy *Tilio-Acerion* (zaliczane do typu 9180), mezo- i eutroficzne buczyny oraz bory bagienne. Wśród półnaturalnych siedlisk nieleśnych należy zwrócić uwagę na ekstensywnie użytkowane, podgórskie łąki należące do związku *Arrhenatherion* (typ siedliska 6510) oraz łąki trzęślicowe (6410), a także bardzo istotne są bogate gatunkowo murawy bliśniczkowe z kostrzewą czerwoną *Festuca rubra*, które pokrywają większość pastwisk. Obszar jest również bardzo ważny dla ochrony rzadkich w Polsce podgórskich łąk *Polygono-Trisetion* (6520) oraz naskalnych muraw nawapiennych ze związku *Alyso-Sedion* (6110) w rezerwacie „Kruczy Kamień”. Na niewielkich powierzchniach występują suche murawy (*Brometalia erecti*) i ich stadia sukcesyjne (obejmujące między innymi bogate stanowiska storczyków), siedliska naskalne oraz jaskinie.

Jest to również obszar ważny dla gatunków zwierząt z II Załącznika Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Wśród nich najważniejsze to nietoperze. Góry Kamienne są ponadto bardzo ważną

częścią korytarza ekologicznego Sudetów. Jest to jedyny dobrze zachowany obszar pomiędzy Karkonoszami i Górami Stołowymi. W granicach gminy Jedlina – Zdrój zasięg obszaru PL 020038 pokrywa się mniej więcej z obszarem PLB 020010 oraz Parkiem Krajobrazowym „Sudetów Wałbrzyskich”.

2. Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071):

Obszar Ostoja Nietoperzy Gór Sowich (powierzchnia całkowita 21324,86 ha) obejmuje swoim zasięgiem północną część grzbietu głównego Gór Sowich od Przełęczy Walimskiej (750 m n.p.m.) do Przełęczy Woliborskiej (711 m n.p.m.) oraz w osobnej eksklawie – Masyw Włodarza. Najwyższą kulminację całego pasma oraz całej północnej części Sudetów Środkowych stanowi Wielka Sowa (1015 m n.p.m.).

W obszarze zlokalizowane są cenne obiekty (miejsca) zimowania gatunków nietoperzy stanowiących przedmioty ochrony obszaru Natura 2000 – mopka *Barbastella barbastellus*, nocka dużego *Myotis myotis*, nocka Bechsteina *Myotis bechsteinii*.

Najistotniejsze z punktu widzenia ochrony oraz pod względem liczebności nietoperzy obiekty (miejsca) znajdują się poza granicami gminy Jedlina – Zdrój. Z gatunków zwierząt, oprócz nietoperzy, na terenie ostoi zlokalizowano cenne stanowiska motyli – modraszka telejusa *Phengaris teleius* oraz modraszka nausitousa *Phengaris nausitous*.

Obszar obejmuje łącznie 13 typów siedlisk przyrodniczych stanowiących przedmioty ochrony. Bardzo istotna jest obecność zajmujących w obszarze największą powierzchnię kwaśnych buczyn.

Na liście przedmiotów ochrony występuje także zanokcica serpentynowa *Asplenium adulterinum*, mająca w obszarze Ostoja Nietoperzy Gór Sowich jedno z 11 stanowisk w Polsce. W Ostoi Nietoperzy Gór Sowich występują ponadto siedliska, które na opisywanym obszarze występują w formie nieistotnej dla ich ochrony: murawy kserotermiczne, zmiennowilgotne łąki trzęślicowe, górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk. W granicach gminy Jedlina – Zdrój zasięg obszaru PLH 020071 pokrywa się mniej więcej z obszarem Parku Krajobrazowego „Gór Sowich

3. Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną:

Park Krajobrazowy „Sudetów Wałbrzyskich” utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 20/98 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 29 grudnia 1998 roku (Dz. Urz. Woj. Wałbrzyskiego Nr 34, poz. 261). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 7 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 27 lutego 2008 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 63, poz. 810).

Ogółem Park obejmuje obszar o powierzchni 6493 ha i położony jest na terenie gmin: Boguszów Gorce, Czarny Bór, Głuszycza, Jedlina – Zdrój, Mieroszów i Wałbrzych. Wokół Parku wyznaczono otulinę o powierzchni 2894,60 ha obejmującą gminy: Boguszów Gorce, Głuszycza, Jedlina – Zdrój, Mieroszów i Wałbrzych. Park Krajobrazowy „Sudetów Wałbrzyskich” wraz z otuliną obejmuje całą południową i zachodnią część gminy Jedlina – Zdrój w rejonie Rybnickiego Grzbietu.

Park Krajobrazowy „Sudetów Wałbrzyskich” położony jest w Sudetach Środkowych, na południe od Wałbrzycha. Obejmuje środkową, najwyższą część Gór Kamiennych (Pasma Lesistej 851 m n.p.m.) i zachodnią część Gór Suchych z Waligóra (936 m n.p.m.) oraz wschodni fragment Gór Wałbrzyskich (Masyw Borowej z Borową 853 m n.p.m. i Rybnicki Grzbiet). Pod względem geologicznym Park Krajobrazowy „Sudetów Wałbrzyskich” to środkowa część depresji śródsudeckiej zbudowana z permskich wulkanitów i ich tufów oraz z piaskowców, zlepieńców, mułowców i łupków ilastych czerwonego spągowca (perm dolny), a także piaskowców, mułowców, łupków ilastych i wapieni cechsztyńskich (perm górny). Permskie skały wulkaniczne są twarde, odporne na wietrzenie, w morfologii terenu zaznaczają się jako góry. Obok nich, w obniżeniach, występują skały osadowe. Stoki gór są strome, wierzchołki

kopulaste lub ostre, a doliny głęboko powcinane i w większości suche. Charakterystycznym elementem rzeźby są pojedyncze skałki oraz różnego rodzaju osuwiska i osypiska gruzu skalnego. Wśród osobliwości przyrody nieożywionej wyróżniają się między innymi kamieniołom riolitu przy stacji kolejowej Jedlina Górna oraz reliktowy komin wulkaniczny w Jedlinie – Zdroju, w którym występują formy skalne o pokroju kulistym.

Ponad 88 % powierzchni Parku pokrywają lasy będące w większości monokulturami. Lasy objęte zasięgiem granic Parku i położone w strefie ochronnej (otulinie) zaliczane są do lasów wodochronnych i glebochronnych.

Kompleksy leśne w 87 % stanowią drzewostany świerkowe, 8 % bukowe, a pozostałe 5 % to lasy mieszane.

Obecny skład drzewostanów ukształtowany został przez człowieka na przełomie XIX i XX wieku w związku z rozwojem kopalnictwa rud metali kolorowych, a w szczególności wydobywaniem węgla kamiennego. Wprowadzenie jednorodnych upraw świerkowych z nasion południowoniemieckiego pochodzenia zadecydowało o fakcie znacznego zubożenia siedliska glebowego i jego dużego zakwaszenia. Od kilkunastu lat prowadzona jest tu gospodarka leśna mająca na celu sukcesywną przebudowę drzewostanów świerkowych na zgodne z warunkami siedliskowymi. Rozległe zespoły sztucznych świerczyn zaliczane są do kwaśnych borów. Gęstość runa leśnego i skład florystyczny przy wysokim stopniu zwarcia drzew są obecnie bardzo ubogie i reprezentuje je zaledwie kilka gatunków pospolitych takich jak: szczawik zajęczy, wietlica samiczka, śmiałek pogięty i borówka czarna. W wyższych partiach gór, gdzie zwarcie koron jest mniejsze, w runie dodatkowo występują paprocie oraz trzcinnik leśny. W drzewostanach bukowych szczególną uwagę zwracają małe zespoły żywej buczyny sudeckiej z bogatym runem, w którym występują: szczawik zajęczy, wietlica samiczka, narecznica samcza, szczyr trwały i niecierpek pospolity. W kwaśnej buczynie górskiej gatunkiem panującym jest buk zwyczajny z udziałem jaworu, grabu i jarzębiny. W runie występują płaty pokrzywy, marzanka wonna, gajowiec żółty, trzcinnik leśny i kopytnik pospolity. Fragmenty lasów mieszanych jaworowo – świerkowych charakteryzuje runo z licznymi gatunkami paproci: paprotnikiem kolczastym, gwiazdnicą gajową i skupiskami śnieżycy wiosennej. W dolinach wzdłuż cieków rośnie masowo lepieźnik biały, towarzyszący często olszy czarnej, tworzącej słabo przestrzennie rozwinięte zespoły olsów. Przy dostatku miejsca rozwinęły się też łągi przystrumykowe, w których można spotkać wiąz pospolity i jesion wyniosły. Sporadycznie, wskutek zastąpienia ich gruntami rolnymi, przetrwały zespoły należące do typowych pierwotnych łąk. W podszyciu występują gatunki charakterystyczne dla całych Sudetów: malina zwyczajna, trzmielina zwyczajna, głóg, bez koralowy. Na położonych w dolinach górskich łąkach rośnie kilka gatunków roślin subalpejskich takich jak: niezapominajka błotna, ostrożeń warzywny, zimowit jesienny. Na otwartych przestrzeniach, na łąkach, poboczach dróg i ścieżek, rośnie dziewięciśli beżłodygowy.

Wśród roślin zielnych spotykane są liczne gatunki storczyków w tym najpowszechniejsza gółka długoostrogowa.

Stosunkowo niewielkie i mało zróżnicowane biotopy regionu są przyczyną ubóstwa gatunkowego tutejszej fauny.

Generalnie należy ona do zachodniosudeckiego okręgu, dla którego typowym przedstawicielem jest nieduży gryzoń leśny żołędniczka występująca w Górach Suchych. Na granicy lasu spotykane są kuna leśna i jeż europejski. Występują tu także: jelen szlachetny, sarna dzik, lis, wiewiórka, zając szarak, ryjówka górską, a także przybywający z Gór Sowich muflon (gatunek introdukowany). Z ciekawszych gatunków ptaków należy wymienić: myszołowa, ziębę, pliszkę górską, pluszcza, jarząbka, sowę włochatą, krzyżodzioba świerkowego. Gady reprezentowane są między innymi przez padalca zwyczajnego, zaskrońca zwyczajnego, jaszczurki zwinkę i żyworodną. Z płazów występują między innymi: żaba trawna, ropucha szara, traszka górską, salamandra płamista. W stosunkowo nielicznych, ale czystych potokach górskich występują pstrągi. Bardziej interesująca jest fauna bezkręgowca. Wśród pajęczaków wykryto szereg

rzadkich gatunków (*Arancus nordmanni*, *Widera nitrata*, *Widera fugax*, *Zygiella montana*), a spośród owadów występują: trzmiel ziemny, mrówka rudnica, paź żeglarz, niepylak apollo, niepylak mnemozyna (odmiana sudecka).

W granicach gminy Jedlina–Zdrój zasięg obszaru Parku Krajobrazowego „Sudetów Wałbrzyskich” pokrywa się mniej więcej z Obszarem Specjalnej Ochrony Ptaków „Sudety Wałbrzysko – Kamiennogórskie” (kod PLB 020010)

Obszar Sudety Wałbrzysko – Kamiennogórskie (powierzchnia całkowita 31577,91 ha) znajduje się w obrębie tak zwanej depresji śródsudeckiej i obejmuje: Góry Kamienne, Góry Wałbrzyskie, Zawory i część Wzgórz Bramy Lubawskiej oraz wcinające się pomiędzy nimi Kotlinę Kamiennogórską i Obniżenie Ścinawki. Obejmujące rejon gminy Jedlina – Zdrój Góry Wałbrzyskie tworzą izolowane, zalesione kopuły wzniesione do 400 m ponad poziom Pogórza Wałbrzyskiego. Pod względem rzeźby i budowy geologicznej nie różnią się one istotnie od Gór Kamiennych. W rejonie gminy Góry Wałbrzyskie są tworzone przez następujące jednostki: Masyw Borowej, Rybnicki Grzbiet i Góry Czarne. W krajobrazie obszaru Sudetów Wałbrzysko – Kamiennogórskich przeważają rozległe obszary bardzo ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk, przy mniejszym udziale gruntów ornych. W wyniku sąsiedztwa licznych ośrodków przemysłowych lasy zostały silnie zmienione w wyniku intensywnej eksploatacji, jednak na znacznych obszarach zachowały się cenne jaworzyny, kwaśne i żyzne buczyny górskie, podgórskie łągi olszowo – jesionowe oraz fragmenty borów bagiennych. Istotny jest również znaczny udział wychodni i osuwisk skalnych oraz niewielkich zbiorników wodnych. Obszar Sudetów Wałbrzysko – Kamiennogórskich jest w skali Polski istotną ostoją lęgową dla wielu rzadkich i ginących gatunków ptaków, szczególnie tych związanych z lasami i ekstensywnie użytkowanymi łąkami. Na szczególną uwagę zasługują znaczne populacje lęgowe puchacza, sóweczki, dzięcioła zielonosiwego, a także: bociana czarnego, włośchatki, derkacza i gąsiora. Występują tutaj również między innymi: sokół wędrowny, cietrzew i czeczotka. Sudety Wałbrzysko – Kamiennogórskie są ponadto bardzo ważną częścią korytarza ekologicznego Sudetów, łącząc Góry Stołowe i Sowie z Karkonoszami, Rudawami Jamowickimi i Górami Kaczawskimi.

4. Park Krajobrazowy Gór Sowich:

Park Krajobrazowy „Gór Sowich” utworzony został na mocy Rozporządzenia Nr 7/91 Wojewody Wałbrzyskiego z dnia 08 listopada 1991 roku (Dz. Urz. Woj. Wałbrzyskiego Nr 15, poz. 159). Obecnie obowiązującym aktem prawnym jest Rozporządzenie Nr 6 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 15 maja 2006 roku w sprawie Parku Krajobrazowego Gór Sowich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 101, poz. 1718), które zostało zmienione Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 listopada 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 303, poz. 3495).

Ogółem Park obejmuje obszar o powierzchni 8140,67 ha i położony jest na terenie gmin: Bielawa, Dzierżoniów, Głuszyca, Jedlina – Zdrój, Nowa Ruda, Pieszyce, Stoszowice i Walim. Niewielka część Parku Krajobrazowego „Gór Sowich” obejmuje południowo – wschodnie krańce gminy Jedlina – Zdrój, w obrębie Jedlinka, pomiędzy doliną rzeki Bystrzycy a zachodnimi stokami Jedlińskiej Kopy (744 m n.p.m.). Park nie posiada otuliny.

Celem ochrony Parku Krajobrazowego „Gór Sowich” jest zachowanie przyrodniczych, kulturowych i estetycznych walorów masywu Gór Sowich oraz stworzenie warunków do wypoczynku i rekreacji. Park obejmuje środkową część pasma Gór Sowich z najwyższą kulminacją Wielka Sowa (1015 m n.p.m.) oraz odosobniony masyw Włodarza (811 m n.p.m.). Wierzchowina Gór Sowich jest wyrównana, a stoki zwłaszcza północno – wschodnie strome, pocięte głębokimi i wąskimi dolinkami potoków. W wielu miejscach znajdują się malownicze

skałki. Północno – wschodnią granicę Parku tworzy 400 – 500 m wysokości krawędź, wyznaczona przebiegiem uskoku brzeźnego.

Pod względem geologicznym Park obejmuje część gnejsowego bloku Gór Sowich, stanowiącego najstarszy, proterozoiczny element budowy geologicznej Sudetów. Wśród skał metamorficznych największą powierzchnię zajmują gnejsy i migmatyty uważane za najstarszą formację skalną w obrębie całych Sudetów. Są to różne odmiany gnejsów, często silnie zafałdowane. Wśród nich występują wkładki amfibolitów, serpentynitów, hornblendytów, skał kwarcowych oraz młodsze skały żyłowe. Część skał jest silnie zmieniona tektonicznie. Na utworach metamorficznych zachowały się fragmenty pokrywy osadowej karbonu, reprezentowane przez zlepieńce i piaskowce oraz łupki. Góry są ubogie w surowce mineralne.

Głównym walorem obszaru jest duża lesistość. Obecnie istniejące zespoły roślinne są przeważnie pochodzenia antropogenicznego. Ich skład uzależniony jest wyraźnie od pięter wysokościowych. Jeszcze na początku średniowiecza regiel dolny porastała charakterystyczna dla całych Sudetów puszcza bukowo – jaworowa z domieszką jodły. Dziś większość obszaru Parku porastają lasy dolnoreglowe: świerkowe, bukowe lub mieszane często z domieszką innych gatunków np.: modrzewia, jaworu, brzozy a niżej również sosny. W wyższych partiach, grzbietowych lasy są zbliżone do naturalnych, o ubogim, choć zmiennym składzie flory towarzyszącej, przeważnie borówki czarnej i śmiałka pogiętego. Typowy bór świerkowy regła górnego porasta Wielką Sowę. Na bardziej stromych zboczach powierzchniowych i licznych dolinek występuje często kwaśna buczyna z ubogą liczbą gatunków towarzyszących w dolnym piętrze lasu. Znacznie częstsza, choć tworząca na ogół małe skupienia, jest żyzna buczyna sudecka o bogatszym podszycie i runie, co wynika z dużej zasobności gleb. Na zboczu Wielkiej Sowy sztucznie nasadzona kosodrzewina. Sporadycznie zachowały się lasy dębowo – grabowe z urozmaiconym runem. Wzdłuż potoków rozwinęły się drzewostany typowe dla siedlisk łągowych. Jest to przede wszystkim podgórski łąg jesionowy porastający teren nawet do wysokości 750 m n.p.m. Wśród bogatego drzewostanu dominuje głównie jesion wyniosły, częsty jest także klon zwyczajny, olsza i wiąz górski. U podnóża zachował się łąg wierzbowo – topolowy z nieznaczną na ogół domieszką olszy. Pod względem geograficznym roślinność jest znacznie zróżnicowana, choć przeważają wyraźnie gatunki holarktyczne, reprezentowane przede wszystkim przez elementy europejskie i eurosyberyjskie – przy braku atlantyckich i nielicznych subatlantyckich jak sit sztywny i mszak. Elementy subalpejskie obejmują między innymi arnikę górską, jaskier platanolistny i kosówkę. Typowe dla regła dolnego są: wymierająca jodła, buk, starzec Fuchsa, olsza szara, cis pospolity i przytulia okrągłolistna. Na kwaśnym podłożu rosną przeważnie: bliniczka psia trawka, borówka czarna, turzyca pigułkowata i widłak wroniec. W dobrze naświetlonych miejscach pojawia się dzwonek brzoskwiolistny, jeżyna i lepnica. Pod względem faunistycznym teren Parku nie różni się specjalnie od innych części Sudetów. Jego przynależność od okręgu zachodniosudeckiego wyraża się w fakcie występowania nielicznych już tylko gatunków karpaccich, jakie przedostały się na zachód od Nysy Kłodzkiej. Dominują tu wyraźnie gatunki euro – syberyjskie, między innymi lis i kuna leśna. Liczne są także gatunki środkowoeuropejskie z typowym dla nich świdrzykiem dwufałdkowym. Z większych zwierząt mają tu siedliska: jelen, sarna, dzik, oraz muflon sprowadzony na przełomie XIX i XX wieku ze Słowacji. Spośród ptaków występuje: jarząbek, sowa włochata, pluszcz, krzyżodziób, a także coraz częściej spotykany bocian czarny. Spośród gatunków chronionych należy wymienić między innymi: kreta, łasicę, tchórza, liczne gatunki nietoperzy, sowę włochatą, dzięcioła czarnego, sokoła wędrownego, pluszcza, gołębia grzywacza, pustułkę, myszółowa zwyczajnego, bociana białego i czarnego, a z płazów i gadów – ropuchę szarą, kumaka górskiego, salamandrę, jaszczurkę zwinkę, padalca, zaskrońca.

Generalnie obszar Gór Sowich nie posiada szczególnych walorów przyrodniczych. Świat roślinny i zwierzęcy nie odbiega składem gatunkowym od obszarów sąsiednich, często jest nawet uboższy. Wynika to z faktu, że obszar ten od dawna jest łatwo dostępny i charakteryzuje

się gęsto zasiedlonymi podnóżami. Wsie i miasteczka otaczające Góry Sowie były silnie uprzemysłowione co nie pozostało bez wpływu na środowisko i krajobraz

5. Pomniki przyrody:

Na terenie gminy Jedlina – Zdrój występuje 6 pomników przyrody w postaci pojedynczych drzew oraz odsłonięcia geologicznego. Objęto je ochroną na mocy Rozporządzenia Nr 11 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 08 sierpnia 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 221, poz. 2494).

Spośród powyższych w granicach objętych zmiana planu miejscowego występują:

- 1) pomnika przyrody (*tulipanowiec amerykański Liriodendron tulipifera*) znajdujący się na terenie 8.1M/U (dz. 36/2)
- 2) pomnika przyrody (komin wulkaniczny - odsłonięcie geologiczne, fragment dawnego łomu) znajdującego się na terenie 26.15ZL (dz. 4/3).

6. Ochrona gatunkowa fauny i flory.

Zgodnie z ustawą o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku „ochrona gatunkowa ma na celu zapewnienie przetrwania i właściwego stanu dziko występujących roślin, zwierząt i grzybów oraz ich siedlisk, gatunków rzadko występujących, endemicznych, podatnych na zagrożenia i zagrożonych wyginięciem oraz objętych ochroną na podstawie umów międzynarodowych, a także zachowanie różnorodności gatunkowej i genetycznej”.

Gmina Jedlina – Zdrój posiada inwentaryzację przyrodniczą opracowaną w 2005 roku. Na jej podstawie udokumentowano następujące gatunki roślin i zwierząt objętych ochroną prawną:

1) Rośliny (ochrona ścisła):

- Arcydzięgiel litwor *Archangelica officinalis ssp officinalis*;
- Dziewięcśl bezłodygowy *Carlina acaulis*;
- Kruszczyk szerokolistny *Epipactis helleborine*;
- Lilia złotogłów *Lilium martagon*;
- Paprotka pospolita *Polypodium vulgare*;
- Storzyczek majowy (*Dactylorhiza majalis*);
- Wiciokrzew pomorski *Lonicera peryclimenum*.

2) Rośliny (ochrona częściowa):

- Barwinek mniejszy *Vinca minor*;
- Kalina koralowa *Viburnum opulus*;
- Konwalia majowa *Convallaria majalis*;
- Kopytnik pospolity *Asarum europaeum*;
- Kruszownica szorstka *Umbilicaria hirsuta*;
- Marzanka wonna *Galium odoratum*;
- Naparstnica purpurowa *Digitalis purpurea*;
- Pierwiosnka wyniosła *Primula elatior*.

3) Ryby (ochrona ścisła i częściowa):

- Śliz *Barbatula barbatula*.

4) Płazy i gady (ochrona ścisła i częściowa):

- salamandra plamista *Salamandra salamandra*;
- ropucha szara *Bufo bufo*;
- traszka zwyczajna *Triturus vulgaris*
- traszka górską *Triturus alpestris*;
- żaba trawna *Rana temporaria*;
- jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*;
- jaszczurka żyworodna *Lacerta vivipara*;
- padalec zwyczajny *Anguis fragilis*;
- zaskroniec zwyczajny *Natrix natrix*.

- 5) Ptaki (ochrona ścisła i częściowa):
- Bocian czarny *Ciconia nigra*;
  - Bogatka *Parus major*;
  - Cierniówka *Sylvia communi*;
  - Czubatka *Parus cristatus*;
  - Czyż *Carduelis spinus*;
  - Derkacz *Crex crex*;
  - Drozd śpiewak *Turdus philomelos*;
  - Dymówka *Hirundo rustica*;
  - Dzięcioł czarny *Dryocopos martius*;
  - Dzięcioł duży *Dendrocopos major*;
  - Dzięcioł średni *Dendrocopos medius*;
  - Dzięcioł trójpalczasty *Picoides tridactylus*;
  - Dzięcioł zielonosiwy *Picus canus*;
  - Dzwoniec *Carduelis chloris*;
  - Gajówka *Sylvia borin*;
  - Gawron *Corvus frugilegus*;
  - Gąsiorek *Lanius collurio*;
  - Gil *Pyrrhula pyrrhula*;
  - Grubodziób *Coccothraustes coccothraustes*;
  - Grzywacz *Columba palumbus*;
  - Jerzyk *Apus apus*;
  - Kapturka *Sylvia atricapilla*;
  - Kawka *Corvus monedula*;
  - Kopciuszek *Phoenicurus ochruros*;
  - Kos *Turdus merula*;
  - Kowalik *Sitta europaea*;
  - Krogulec *Accipiter nisus*;
  - Kruk *Corvus corax*;
  - Krzyżodziób świerkowy *Loxia curvirostra*;
  - Kukułka *Cuculus canorus*;
  - Kulczyk *Serinus serinus*;
  - Krzyżówka *Anas platyrhynchos*;
  - Kwiczoł *Turdus pilaris*;
  - Łozówka *Acrocephalus palustris*;
  - Makolągwa *Carduelis cannabina*;
  - Mazurek *Passer montanus*;
  - Modraszka *Parus caeruleus*;
  - Mucholówka mała *Ficedula parva*;
  - Mucholówka szara *Muscicapa striata*;
  - Mucholówka żałobna *Ficedula hypoleuca*;
  - Mysikrólik *Regulus regulus*;
  - Myszolów *Buteo buteo*;
  - Oknówka *Delichon urbica*;
  - Orzechówka *Nucifraga caryocatactes*;
  - Paszkot *Turdus viscivorus*;
  - Pełzacz leśny *Certhia familiaris*;
  - Pełzacz ogrodowy *Certhia brachydactyla*;
  - Piecuszek *Phylloscopus trochilus*;
  - Piegża *Sylvia curruca*;
  - Pierwiosnek *Phylloscopus collybita*;

- Pleszka *Phoenicurus phoenicurus*;
  - Pliszka górska *Motacilla cinerea*;
  - Pliszka siwa *Motacilla alba*;
  - Pokląskwa *Saxicola rubetra*;
  - Pokrzywnica *Prunella modularis*;
  - Potrzeszcz *Emberiza calandra*;
  - Pustułka *Falco tinnunculus*;
  - Puszczyk *Strix aluco*;
  - Raniuszek *Aegithalos caudatus*;
  - Rudzik *Erithacus rubecula*;
  - Sikora uboga *Parus palustris*;
  - Skowronek *Alauda arvensis*;
  - Sierpówka *Streptopelia decaocto*;
  - Siniak *Columba oenas*;
  - Sosnówka *Parus ater*;
  - Sójka *Garrulus glandarius*;
  - Sóweczka *Glaucidium passerinum*;
  - Sroka *Pica pica*;
  - Strzyżyk *Troglodytes troglodytes*;
  - Strumieniówka *Locustella fluviatilis*;
  - Świergotek drzewny *Anthus trivialis*;
  - Świergotek łąkowy *Anthus pratensis*;
  - Świerszczak *Locustella naevia*;
  - Świstunka *Phylloscopus sibilatrix*;
  - Szczygieł *Carduelis carduelis*;
  - Szpak *Sturnus vulgaris*;
  - Trznadel *Emberiza citrinella*;
  - Wilga *Oriolus oriolus*;
  - Wrona *Corvus corone*;
  - Wróbel *Passer domesticus*;
  - Zaganiacz *Hippolais icterina*;
  - Zięba *Fringilla coelebs*;
  - Zniczek *Regulus ignicapillus*.
2. Ssaki – bez nietoperzy (ochrona ścisła i częściowa):
- Karczownik ziemnowodny *Arvicola terrestris*;
  - Kret *Talpa europaea*;
  - Łasica *Mustela nivalis*;
  - Mysz zaroślowa *Apodemus sylvaticus*;
  - Ryjówka aksamitna *Sorex araneus*;
  - Ryjówka górska *Sorex alpinus*;
  - Ryjówka malutka *Sorex minutus*;
  - Wiewiórka pospolita *Sciurus vulgaris*.
3. Ssaki – nietoperze:
- Borowiec wielki *Nyctalus noctula*;
  - Gacek brunatny *Plecotus auritus*;
  - Karlik malutki *Pipistrellus pipistrellus*;
  - Mroczek posrebrzany *Vespertilio murinus*;
  - Nocek duży *Myotis myotis*;
  - Nocek Natterera *Myotis nattereri*;
  - Nocek rudy *Myotis daubentonii*

8.9 Stan ochrony prawnej zasobów kultury

Obszar gminy Jedlina – Zdrój jest terenem o bardzo dużym nasyceniu cennymi obiektami zabytkowymi z różnych epok i formacji stylowych. Zachowały się tu interesujące zabytki architektury i sztuki, na skalę ponadlokalną, reprezentujące wysoki poziom artystyczny. Są to między innymi: kościoły i plebanie, założenia cmentarne, zespoły pałacowe, urzędnia uzdrowiskowe, obiekty noclegowe i budynki użyteczności publicznej, budynki mieszkalne i gospodarcze oraz parki. Zachowały one elementy pierwotnych układów urbanistycznych.

W okresie powojennym stopień zachowania historycznie ukształtowanych układów zabudowy poszczególnych rejonów Jedliny – Zdroju nie uległ zasadniczym zmianom i do dnia dzisiejszego charakteryzują się one cennymi historycznymi układami urbanistycznymi i ruralistycznymi. Zachowane zabytki architektury legitymują się stosunkowo nowymi metrykami. Żadna z budowli nie sięga wstecz poza wiek XVIII.

Na terenie gminy zachowały się 3 kościoły, z czego 2 (znajdujący się w granicach obszaru objętego zmianą planu kościół parafialny p.w. Trójcy Świętej z 1934 roku oraz kościół poewangelicki z lat 1861 – 1863 – poza obszarem mpzp) zlokalizowane są w Jedlinie – Zdroju przy ul. Piastowskiej, a 1 (znajdujący się w granicach obszaru objętego zmianą planu kościół filialny p.w. Wniebowzięcia NMP z 1937 roku) w Kamieńsku przy ul. Kłodzkiej.

Cenne są również inne byłe obiekty sakralne: Dom Zgromadzenia Sióstr Szarytek przy ul. Piastowskiej z 1912 roku, Dom Pastora przy ul. Wałbrzyskiej z 1773 roku oraz tworzące były zespół kościoła poewangelickiego – plebania (1870 rok), szkoła ewangelicka (1913 rok) i dawny cmentarz przykościelny (3 ćwierć XIX wieku).

Zabytkowe cmentarze (poza granicą obszaru objętego planem) wraz z roślinnością w postaci drzew, krzewów i podszytu o symbolice związanej z nekropoliami reprezentują obiekty przy ul. Cmentarnej (cmentarz komunalny), Kłodzkiej (cmentarz ewangelicki, Kamieński), Moniuszki (cmentarz ewangelicki, Glinica) i Piastowskiej (cmentarz przykościelny).

Zespoły pałacowe reprezentują 2 zespoły w Jedlinie:

- 1) Zespół pałacowy przy ul. Zamkowej, składający się z pałacu, oficyn nr I i II, domu – mieszkalno – gospodarczego, obory, freflowego basenu z fontanną i parku pałacowego, oraz zespół pałacu kupieckiego przy ul. Noworudzkiej, składający się z pałacu i oficyn nr I i II. Pałac przy ul. Zamkowej powstał jak dwuwieżowy dwór zbudowany w latach 1600 – 1615, gruntownie przebudowany w latach 1861 – 1862 z zastosowaniem form neoklasycyzmu szkoły berlińskiej. Po 1945 roku obiekt popadał w ruinę. W latach 70-tych XX wieku przeprowadzono prace zabezpieczające, a obecnie, staraniem prywatnych inwestorów, odzyskuje dawną świetność jako zespół usługowo – turystyczno – rekreacyjny.
- 2) Pałac przy ul. Noworudzkiej (poza obszarem objętym mpzp) zbudowany został w stylu neoklasycyzmu około 1792 roku. W 1890 roku został częściowo przebudowany. Obecnie budynek jest zamieszkały. Zabytkowe urządzenia uzdrowiskowe to Dom Zdrojowy przy Placu Zdrojowym nr 1 (zbudowany w 2 połowie XVIII wieku, częściowo przebudowany w latach 1836 – 1837, gruntownie przebudowany w 1861 roku na wystrój neoklasycystyczny), pawilon z ujęciem źródła *Charlottenquelle* przy Placu Zdrojowym (1934 rok), hala spacerowa przy Placu Zdrojowym 4 (1834 rok) oraz zespół leśnego parku uzdrowiskowego *Karlshain* przy ul. Poznańskiej, składający się z gospody *Szwajcarki* (3 ćwierć XIX wieku, obecnie dom mieszkalny) i parku leśnego z lat 1848–1849 (obecnie Park Południowy). Na urządzenia uzdrowiskowe składał się także Park Zdrojowy przy ul. Warszawskiej, założony około połowy XIX wieku, w późniejszych latach powiększany (obecnie Park Północny).

Obiekty, zespoły i założenia wpisane do rejestru zabytków objęte są rygorami ochrony konserwatorskiej, wynikającymi z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami z dnia 23 lipca 2003 roku (Dz. U. z 2014 roku, poz. 1446 z późn. zm.). Odnośnie obiektów

zabytkowych obowiązuje bezwzględny priorytet wymagań i ustaleń konserwatorskich nad względami wynikającymi z działalności inwestycyjnej.

Stanowiska archeologiczne stanowią wielorodny materiał zabytkowy z różnych przedziałów czasowych. Stanowią one ważny element zachowania dziedzictwa kulturowego. Obszar gminy Jedlina – Zdrój jest dobrze rozpoznany pod względem archeologicznym. Przeprowadzona w zbiorach Państwowej Służby Ochrony Zabytków w Wałbrzychu kwerenda wykazała 4 stanowiska archeologiczne znane z przekazów archiwalnych, z spośród których 2 stanowiska są zlokalizowane w granicach obszaru objętego planem.

Ochroną konserwatorską ustalona w projekcie planu miejscowego objęto również historyczne układy urbanistyczne: uzdrowiska Jedlina-Zdrój, układu przestrzennego najstarszej części dawnej wsi Jedlinka oraz obszaru osiedla budynków mieszkalnych przy ulicach: F. Chopina, Cmentarnej, Leśnej, Piastowskiej i Południowej.

8.10 Stan ochrony prawnej wynikający z innych przepisów szczegółowych

Uzdrowisko Jedlina – Zdrój

Rada Miasta Jedlina–Zdrój przyjęła 27 września 2012 roku uchwałę nr XIX/109/12 w sprawie ogłoszenia tekstu jednolitego uchwały w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina – Zdrój (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Zgodnie z § 6 Statutu w uzdrowisku prowadzone jest leczenie uzdrowiskowe w następujących kierunkach leczniczych:

- choroby ortopedyczno – urazowe;
- choroby reumatologiczne;
- choroby kardiologiczne i nadciśnienie;
- choroby górnych dróg oddechowych;
- choroby dolnych dróg oddechowych;
- choroby układu trawienia;
- choroby nerek i dróg moczowych.

Zgodnie z § 2 Statutu na obszarze uzdrowiska wydzielono następujące strefy ochronne:

- strefę „A” ochrony uzdrowiska o powierzchni 81,58 ha;
- strefę „B” ochrony uzdrowiska o powierzchni 151,65 ha;
- strefę „C” ochrony uzdrowiska o powierzchni 1510,82 ha.

Funkcja uzdrowiskowa powoduje konieczność ograniczeń w gospodarowaniu przestrzenią, które wynikają z utworzenia ww. stref ochronnych, zgodnie z art. 38a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2017r. poz. 1056)

Ponadto zgodnie z § 4 Statutu w poszczególnych strefach ochrony uzdrowiskowej przyjmuje się następujące wskaźniki:

- w strefie „A” wskaźnik powierzchni terenów zieleni powinien wynosić nie mniej niż 65 % powierzchni strefy;
- w strefie „B” wskaźnik powierzchni terenów zieleni powinien wynosić nie mniej niż 50 % powierzchni obszaru;
- w strefie „C” wskaźnik powierzchni terenów biologicznie czynnych wynosi nie mniej niż 45 %.

9. SKUTKI DLA ŚRODOWISKA W WYNIKU REALIZACJI PLANU.

Projektem zmiany planu miejscowego objęta jest część obrębu geodezyjnego miasta Jedlina-Zdrój, obejmująca obszar o powierzchni ok. 1670 ha. W granicach planu znajdują się tereny zurbanizowane miasta wraz z terenami leśnymi i rolnymi. przylegającymi bezpośrednio do istniejącej zabudowy.

Obszar zmian planu miejscowego jest aktualnie objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698, z wyłączeniem terenu objętego uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 maja 2013 r. sygn. Akt II SA/Wr 665/12.

Projekt zmiany planu miejscowego, bazując na ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., wprowadza korekty w przeznaczeniu niektórych terenów oraz w szczegółowych wskaźnikach kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Zapisy parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów zostały dostosowane do aktualnie obowiązujących wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073). W opracowanym projekcie zmiany planu miejscowego uwzględniono m.in. wymagania dotyczące wyznaczania miejsc parkingowych dla pojazdów z kartą parkingową. Projekt zmiany planu miejscowego uwzględnia zapisy Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Tereny przeznaczone w opracowanym projekcie planu na cele inne niż rolne i leśne są już przeznaczone na cele inwestycyjne w obecnie obowiązującym planie miejscowym.

Przeznaczenie terenów w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonym uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r.	Przeznaczenie terenów w projekcie zmiany planu miejscowego
1) MN – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej;	1)RM - zabudowa zagrodowa;
2) MN/U - tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami;	2)MN - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna
3) MN/UT – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami turystyki;	3)MW - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna –
4) MN/MW – tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej;	4)MN/MW - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i wielorodzinna;
5) MW – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej;	5) MN/U - zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usługowa;
6) MW/U – tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami;	6)MN/UT zabudowa mieszkaniowa jednorodzinna i usług turystyki;
7) UZu/MW - tereny usług lecznictwa uzdrowiskowego z zabudową mieszkaniową wielorodzinną;	7)MW/U - zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna i usługowa;
8) U – tereny zabudowy usługowej;	8)M/U - zabudowa mieszkaniowo-usługowa;
9) UK – tereny obiektów kultu religijnego;	9)U - zabudowa usługowa – oznaczona symbolem;
10) UO – tereny usług oświaty;	10) UZ - usługi zdrowia
11) UT – tereny usług turystyki;	11) UT - usługi turystyki ;
12) U/P – tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem obiektów produkcyjnych, składów i magazynów;	12) UZ/MW - usługi zdrowia z zaabudowa mieszkaniową wielorodzinną

13) P - tereny obiektów produkcyjnych, składów i magazynów;	13) UZ/UT - usługi zdrowia i/lub turystyki ;
14) R – tereny rolnicze;	14) UP - usługi publiczne;
15) Z – tereny zieleni;	15) UKr - zabudowa kultu religijnego;
16) ZP – tereny zieleni urządzonej;	16) U/P - zabudowa usługowo-produkcyjna;
17) ZL – tereny lasów;	17) P - zabudowa produkcji, bazy, składy;
18) WS – tereny wód powierzchniowych śródlądowych;	18) US - sport i rekreacja - oznaczony symbolem;
19) E – tereny infrastruktury technicznej – elektroenergetyka;	19) E - elektroenergetyka - oznaczone symbolem;
20) W – tereny infrastruktury technicznej – wodociągi;	20) T - telekomunikacja - oznaczone symbolem;
21) T – tereny infrastruktury technicznej – telekomunikacja;	21) W - zaopatrzenie w wodę - oznaczone symbolem;
22) KDP – tereny parkingów;	22) G zaopatrzenie w gaz;
23) KDG – tereny drogi publicznej klasy głównej;	23) Rb - tereny rolne;
24) KDG/R – tereny pod rezerwę drogi publicznej klasy głównej;	24) R - tereny rolne z zakazem zabudowy;
25) KDZ – tereny drogi publicznej klasy zbiorczej;	25) ZP - zieleń urządzona;
26) KDL – tereny drogi publicznej klasy lokalnej;	26) Z - zieleń;
27) KDD – tereny drogi publicznej klasy dojazdowej;	27) ZL - lasy i zadrzewienia;
28) KDPJ – tereny ciągu pieszo-jezdnego;	28) WS - wody powierzchniowe;
29) KDW – tereny drogi wewnętrznej.	29) KDG – drogi główne;
-	30) KDZ - droga zbiorcza;
-	31) KDL - drogi lokalne;
-	32) KDD - drogi dojazdowe;
-	33) KDX - ciągi pieszo-jezdne;
-	34) KDW - drogi wewnętrzne;
-	35) KDg - drogi gospodarcze transportu rolnego i leśnego;
-	36) KSU - obsługa komunikacji – parking;
-	37) KK - tereny komunikacji kolejowej.

Oceniając wpływ ustaleń planu na środowisko należy rozpatrywać to zagadnienie z punktu widzenia wpływu na poszczególne komponenty środowiska:

9.1 Wpływ na różnorodność biologiczną.

Realizacja ustaleń planu może mieć zróżnicowany wpływ na różnorodność biologiczną, rozumianą jako różnorodność form życia wraz z całą ich zmiennością na poziomie skali mikro, jak i makro. W granicach obszaru objętego planem znajdują się bowiem tereny już zainwestowane, w których środowisko przyrodnicze zostało w minionych latach już w znacznym stopniu zubożone wskutek wieloletniego inwestowania i ciągłych presji antropogenicznych, oraz tereny niezabudowane, na których zróżnicowanie form życia jest jeszcze zachowane.

Wpływ realizacji ustaleń planu na bioróżnorodność obszaru opracowania można uznać więc za: niski w odniesieniu do terenów zabudowanych oraz umiarkowany lub znaczący dla terenów jeszcze niezabudowanych. Istotne jest, że najbardziej cenne elementy i obszary środowiska przyrodniczego w planie zostały zachowane w ekstensywnym użytkowaniu, a w związku z występowaniem prawnie chronionych elementów środowiska przyrodniczego (obszary Natura 2000, parki krajobrazowe, cenne siedliska przyrodnicze, pomniki przyrody) inwestycje realizowane w tych obszarach będą prowadzone z zachowaniem szczególnych rygorów zmierzających do ochrony stanu środowiska, a tym samym będą sprzyjać zachowaniu różnorodności biologicznej. W planie uwzględnione zostały wskaźniki minimalnej powierzchni terenów czynnych biologicznie (zieleni) ustalone w Statucie Uzdrowiska Jedlina – Zdrój, co również sprzyjać powinno zachowaniu bioróżnorodności.

Realizacja ustaleń planu na terenach leśnych, zachowanych w ekstensywnym użytkowaniu, będzie miała korzystny wpływ na bioróżnorodność.

Obecnie obowiązujący plan miejscowy dopuszcza na terenach rolniczych (R) możliwość lokalizacji zabudowy zagrodowej. Ustalenie to może mieć negatywny wpływ na bioróżnorodność terenów, na których taka zabudowa będzie powstawała. Inwestycje te, pomimo ograniczonej skali uciążliwości,

zbliżonej do realizacji zabudowy mieszkaniowej, w otwartych terenach i na pograniczu z terenami leśnymi może w umiarkowanie negatywny sposób wpłynąć na bioróżnorodność. Wskutek realizacji tego rodzaju zabudowy zróżnicowanie biologiczne terenów samej inwestycji jak i jej bezpośredniego sąsiedztwa może ulec zmniejszeniu. Bardziej znaczące negatywne oddziaływanie tego typu zainwestowania może pojawić się, jeżeli zabudowa zagrodowa zajmować będzie sąsiadujące bezpośrednio ze sobą działki.

Na skutek realizacji ustaleń planu będzie dochodzić do oddziaływań o charakterze bezpośrednim, takich jak: niszczenie pokrywy glebowej, zniszczenie wierzchniej warstwy ziemi pokrytej roślinnością, zmniejszenie powierzchni aktywnych biologicznie, utwardzanie powierzchni gleby. Jednak konsekwencją będą także działania pośrednie: zwiększenie liczby osób penetrujących teren, zwiększenie liczby urządzeń i pojazdów, płoszenie zwierząt. W konsekwencji będzie prowadzić do zubożenia zbiorowisk roślinnych, zmniejszenia liczby osobników i różnorodności zwierząt, zmiany zbiorowisk roślinnych na rzecz zbiorowisk synantropijnych oraz zwiększenia udziału gatunków związanych ze środowiskiem miejskim.

Wpływ skutków realizacji planu na różnorodność biologiczną:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe,
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe,
- d) charakter zmian – bez znaczenia w zabudowie istniejącej; umiarkowanie negatywny na terenach dotąd niezabudowanych,
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – mała.

9.2 Wpływ na ludzi

Obszar objęty planem w większości obejmuje istniejące zainwestowanie o charakterze miejskim oraz sąsiadujące z nim tereny użytkowane rolniczo oraz rozległe kompleksy leśne. W części istniejącej zabudowy ustalenia planu nie zmieniają obecnego oddziaływania na zdrowie ludzi. W części przeznaczonej pod zabudowę, obecnie użytkowanej jako tereny rolne lub nieużytki, plan zakłada wprowadzenie zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, usługowej. Funkcje te, zakładające przebywanie na ich terenach ludzi i im służące, nie będą negatywnie wpływały na zdrowie ludzi.

Plan zawiera szereg ustaleń dotyczących ochrony środowiska, które w bezpośredni i pośredni sposób wpływają korzystnie na warunki życia i zdrowie ludzi. Ustalenia te dotyczą m.in. ustalenia zakazu lokalizacji na obszarze objętym planem działalności produkcyjnej i usługowej, które mogą w sposób negatywny wpływać na funkcję uzdrowską oraz zakaz lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze lub potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko, za wyjątkiem wyszczególnionych rodzajów działalności.

W planie dokonano również klasyfikacji terenów pod względem wymaganego standardu jakości klimatu akustycznego.

Potencjalnym źródłami uciążliwości dla ludzi są drogi wojewódzkie nr 381 i 383, przebiegająca Jedlinę-Zdrój oraz linia kolejowa i stacja kolejowa. Oddziaływanie to przejawia się głównie przez emisję hałasu i zanieczyszczeń do atmosfery, oraz zagrożenie dla bezpieczeństwa uczestników ruchu ze względu na znaczne natężenie ruchu pojazdów. Przez obszar objęty planem przebiega istniejąca napowietrzna linia elektroenergetyczna 110 kV oraz linie średniego napięcia SN 20kV. Dla tych linii wyznaczone zostały pasy technologiczne określające odległości, w których mogą nastąpić przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu oraz natężenia pola elektromagnetycznego, które z kolei mogą być źródłem uciążliwości w przypadku stałego pobytu ludzi.

Z uwagi na obecność w granicach obszaru objętego planem doliny rzeki Bystrzycy i związane z tym zagrożenie powodziowe w planie wyznaczono obszar szczególnego zagrożenia powodzią o

prawdopodobieństwie Q1% i Q10%. W obrębie wyznaczonej na rysunku planu strefy obowiązują odrębne przepisy z zakresu prawa wodnego. W granicach obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w większości występują tereny zielone, lecz jest tu również zlokalizowana istniejąca od wielu lat zabudowa mieszkaniowa. Lokalizacja tej zabudowy jest już ustalona w obowiązującym obecnie planie zagospodarowania przestrzennego, lecz wydaje się, że ograniczenie dalszego rozwoju zabudowy mieszkaniowej w tym obszarze nie tylko zapewni trwałą ochronę zasobów przyrodniczych i krajobrazowych, ale i ograniczy do minimum liczbę mieszkańców, którzy mogą być potencjalnie narażeni na niebezpieczeństwo powodzi, utratę życia i mienia.

Wpływ skutków realizacji planu na ludzi:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe,
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe,
- d) charakter zmian – bez znaczenia;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowe, lokalne,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – nieistotne.

9.3 Wpływ na zwierzęta i rośliny

Obszar objęty planem w większości obejmuje istniejące zainwestowane, które jest w ograniczonym zakresie dostępne dla zwierzyny występującej w lasach i w otwartych użytkach rolnych. W części plan obejmuje tereny obecnie niezabudowane, użytkowane jako lasy i pola, praktycznie dostępne dla zwierząt bez przeszkód.

W części istniejącej zabudowy ustalenia planu nie zmieniają obecnych warunków bytowania oraz różnorodności występującej tu fauny. Występują przede wszystkim gatunki synurbijne tzn. związane ze środowiskiem miejskim, pojedyncze gatunki związane z siedliskami leśnymi i rolnymi, w tym sadów i ogrodów oraz nieużytków.

Odmienne skutki realizacji ustaleń planu nastąpią na terenach otwartych, dotychczas niezainwestowanych i użytkowanych rolniczo. Na tych terenach wskutek realizacji ustaleń planu przewiduje się zmniejszenie liczby występujących tu gatunków i ich liczebności. Prawdopodobnie będzie dochodzić do zwiększonej penetracji terenów, zwiększania natężenia uciążliwości akustycznych, a co za tym idzie będzie prowadzić do częstszego płoszenia i możliwie zwiększonej śmiertelności małych zwierząt. Pojawienie się zabudowy wiąże się ze zwiększaniem liczby osób, maszyn, urządzeń oraz zwierząt związanych z człowiekiem, których aktywność obejmuje także obszary przyległe. W konsekwencji zwierzęta dzikie wycofują się, bądź zmieniają dotychczasowe szlaki migracyjne.

Ponieważ ustalenia planu zachowują i chronią przed zmianą sposobu użytkowania tereny leśne można przyjąć, że na terenach leśnych skutki realizacji ustaleń planu będą nieistotne.

Realizacja ustaleń planu na terenach przeznaczonych pod zabudowę wiąże się z bezpośrednią dewastacją szaty roślinnej na skutek realizacji obiektów budowlanych (w tym mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych), infrastruktury technicznej i drogowej. Realizacja planu może prowadzić do stopniowej dewastacji istniejącej szaty roślinnej na obszarach nowego zainwestowania. Jednak na terenach przewidzianych do zabudowy brak jest zbiorowisk szczególnie cennych pod względem przyrodniczym.

Formą ochrony roślinności są zapisy planu dotyczące wskaźników powierzchni biologicznie czynnej. Zgodnie ze statutem uzdrowiska Jedlina-Zdrój wskaźniki powierzchni biologicznie czynnej są dość wysokie, co przy ich przestrzeganiu w procesach inwestycyjnych powinno przynieść korzystne skutki. Udział powierzchni biologicznie czynnych w ramach zagospodarowania terenów jest pewną rekompensatą dla środowiska, Wyeliminowane wskutek realizacji inwestycji zbiorowiska roślinne w części zostaną zastąpione przez powstające ogrody przydomowe, co stanowi pewnego rodzaju kompensację przyrodniczą. Wpływ na różnorodność pokrywy roślinnej będzie

miał sposób kształtowania zieleni przez poszczególnych użytkowników nieruchomości, co może nieść ze sobą niebezpieczeństwo wprowadzenia gatunków obcych oraz inwazyjnych. Ponadto może dochodzić do znacznej „unifikacji” struktury roślinnej, ograniczenia do najpopularniejszych obecnie gatunków roślin ozdobnych (takich, jak: żywotniki, jałowce, świerki).

Największe negatywne oddziaływanie w zakresie flory będzie zachodzić na etapie budowy dróg i infrastruktury. W ramach tych inwestycji może nastąpić usunięcie wierzchniej warstwy gleby oraz zniszczenie pokrywy roślinnej, w tym często likwidacji drzew rosnących wzdłuż starych ciągów komunikacyjnych. Prawdopodobnie część roślinności zostanie zastąpiona przez nasadzenia ozdobne, co stanowi pewnego rodzaju rekompensatę dla środowiska. W odniesieniu do drzew, zarówno pojedynczych okazów, jak i skupisk największe niebezpieczeństwo wiąże się z nadmierną wycinką oraz „wypadaniem” drzew na skutek zmian warunków siedliskowych (głównie obniżeniem poziomu wód gruntowych, podcięciem korzeni).

Prawdopodobnie zmiany wynikające z realizacji ustaleń planu będą następowały stopniowo, a ich rozłożenie w czasie spowoduje, iż presja na środowisko będzie ciągła lub tymczasowa, lecz o umiarkowanej sile.

Wpływ skutków realizacji planu na zwierzęta i rośliny:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – średnioterminowe i długoterminowe;
- c) częstotliwość oddziaływania – czasowe, stałe;
- d) charakter zmian – mały;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – nieistotne.

9.4 Wpływ na warunki wodne

Realizacja ustaleń planu w niewielki sposób wpłynie na lokalne stosunki wodne. W zakresie inwestycji przewiduje się stosunkowo małe powierzchnie zabudowy oraz większe nawierzchnie biologicznie czynne (ogródki, trawniki itp.) Realizacja nowych utwardzonych dróg nie będzie miała istotnego wpływu na lokalne warunki gruntowo-wodne. Większe oddziaływania mogą mieć tereny zabudowy usługowej i produkcyjno-usługowej, w której przewiduje się większe nawierzchnie utwardzone wymagające odprowadzenia wód opadowych i roztopowych. Plan ustala, że tereny, na których może dojść do zanieczyszczenia substancjami ropopochodnymi lub chemicznymi należy utwardzić i skanalizować.

Plan określa jako docelowe rozwiązanie odprowadzenie ścieków do kanalizacji sanitarnej, przewidując wyposażenie w nią terenów jeszcze nieskanalizowanych dotychczas jak i również terenów nowej planowanej zabudowy. Niebezpieczeństwem dla stanu sanitarnego wód podziemnych i powierzchniowych mogą być opóźnienia realizacji rozbudowy sieci kanalizacyjnych wynikające z ograniczeń budżetowych.

Plan określa granice obszaru i terenu górniczego dla złoża wód leczniczych „Jedlina Zdrój”, w których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu terenów wynikające z przepisów odrębnych. W granicach terenów zaopatrzenia w wodę oznaczonych na rysunku planu symbolami od 20.1W do 20.2W oraz dla ujęć wód podziemnych oznaczonych symbolami J-300 i J-600 obowiązują warunki i ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu określone w przepisach odrębnych, a w szczególności pozwolenia wodnoprawnego na szczególne korzystanie z wód w zakresie poboru wody z ujęć wody zlokalizowanych na terenie gminy Jedlina – Zdrój wydanego decyzją Starosty Wałbrzyskiego z dnia 28 grudnia 2000 roku.

Plan wskazuje obszary szczególnego zagrożenia powodzią Q1% i Q10%, w których obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów wynikające z przepisów odrębnych (w szczególności Prawa wodnego), w tym zakaz lokalizacji nowej zabudowy.

Zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną oraz ustawą z dnia 18 lipca 2001 roku Prawo wodne dla naturalnych części wód celem środowiskowym jest ochrona, poprawa oraz przywracanie stanu

jednolitych części wód powierzchniowych tak, aby osiągnąć dobry stan tych wód. Dla silnie zmienionych części wód celem środowiskowym jest zaś ochrona tych wód oraz poprawa ich potencjału i stanu, tak aby osiągnąć dobry potencjał ekologiczny. Ustalenia planu korzystnie wpłyną na realizację tych celów.

Wpływ skutków realizacji planu na warunki wodne:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie, pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – średnioterminowe, długoterminowe;
- c) częstotliwość oddziaływania – okresowe, stałe;
- d) charakter zmian – niewielki;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowe, lokalne,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – nieistotna.

9.5 Wpływ na stan atmosfery

Ustalenia projektu planu zachowują generalnie dotychczasowe ustalenia obowiązującego planu miejscowego. Realizacja tych ustaleń, wskutek zwiększenia ilości nowej zabudowy, może zwiększyć ilość potencjalnych emitorów zanieczyszczeń powietrza oraz hałasu przy czym uciążliwości te na tle aktualnego stanu atmosfery nie będą jednak znacząco większe. Część terenów, dla których ustalono nowe przeznaczenie nie jest obecnie zainwestowana. W odniesieniu do terenów już zabudowanych oddziaływanie na stan atmosfery praktycznie nie zmieni się w stosunku do stanu obecnego.

Emisja zanieczyszczeń generalnie związana jest z ruchem pojazdów samochodowych oraz z bieżącym użytkowaniem zabudowy tj. z ogrzewaniem budynków. Zakładając, że większość nowych budynków ogrzewana będzie niskoemisyjnymi paliwami proekologicznymi, emisja zanieczyszczeń nie będzie znacząca. Ruch pojazdów będzie odczuwalny proporcjonalnie do wzrostu liczby przyjeżdżających samochodów. Uciążliwości związane z zanieczyszczeniem atmosfery będą bardziej odczuwalne w sezonie jesienno-zimowym oraz podczas stanów inwersyjnych w atmosferze. Zwiększenie emisji zanieczyszczeń i hałasu może być bardziej odczuwalne na terenach zabudowy produkcyjnej i usługowej. O ile oddziaływanie noworealizowanej zabudowy mieszkaniowej na stan atmosfery ze względu na znacznie mniejszą skalę inwestycji będzie znacznie mniejsze (ogrzewanie budynków mieszkalnych jest proporcjonalnie mniej uciążliwe), to przewidywana koncentracja pojazdów samochodowych mieszkańców może mieć stosunkowo zauważalny negatywny wpływ na stan atmosfery. Potencjalnym źródłem uciążliwości są również drogi wojewódzkie nr 381 i 383, przebiegające przez miasto i prowadzące ruch tranzytowy. Oddziaływanie to przejawia się głównie przez emisję hałasu i zanieczyszczeń do atmosfery, oraz zagrożenie dla bezpieczeństwa uczestników ruchu ze względu na znaczne natężenie ruchu pojazdów.

Wpływ skutków realizacji ustaleń planu na stan atmosfery:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe, krótkoterminowe;
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe, chwilowe;
- d) charakter zmian – niewielki;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalna,
- g) intensywność przekształceń -mała.

9.6 Wpływ na rzeźbę terenu

Na skutek realizacji ustaleń planu powierzchnia ziemi ulegnie przekształceniu tam gdzie powstanie nowe zainwestowanie. Główne zmiany w zakresie powierzchni ziemi będą dotyczyć: prowadzenia prac ziemnych związanych z realizacją budynków oraz przekształcenia obszarów aktywnych biologicznie w tereny zabudowane. Ze względu na zróżnicowaną rzeźbę terenu prace niwelacyjne prowadzone na potrzeby dróg, infrastruktury czy budynków będą w dość istotny sposób ingerować

w naturalną rzeźbę terenu przez konieczność wykonywania głębokich wykopów w stokach wzniesień oraz nasypów. Wskutek prowadzonych prac niwelacyjnych dojdzie do wytworzenia znacznej ilości mas ziemi z wykopów, która będzie wymagać zagospodarowania zgodnie z wymaganiami przepisów odrębnych.

Wpływ skutków realizacji planu na rzeźbę terenu:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – stałe;
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe;
- d) charakter zmian – mały, na terenach o zróżnicowanej rzeźbie terenu - istotny;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – nieodwracalna,
- g) intensywność przekształceń - średnia,

9.7 Wpływ na gleby

W związku z realizacją ustaleń planu prognozuje się zmiany w zakresie powierzchni i struktury gleby na etapie budowy inwestycji. W fazie budowy może nastąpić zmiana uwilgotnienia gruntów, w tym warunków agroekologicznych. Zmiana struktury gleby prowadzi do jej zwięzłości, zmniejszenia uwilgotnienia oraz ilości tlenu. Możliwe jest zanieczyszczenie gleby na etapie budowy inwestycji na skutek niewłaściwego dysponowania odpadami, bądź wyciekami substancji ropopochodnych z pojazdów i maszyn. W celu złagodzenia skutków realizacji inwestycji wskazane jest wykorzystanie próchnicznej warstwy gleby. Na skutek realizacji zapisów planu zlikwidowane zostaną użytkowe gleby rolnicze. Należy zauważyć, iż zgodnie z obowiązującym prawem niezależnie od klasy przydatności gleb dla rolnictwa, gleby położone w granicach administracyjnych miasta nie podlegają ochronie. Z uwagi na znaczną wartość biologiczną wierzchniej warstwy gleb (obecność poziomu próchnicznego) wskazane jest ich dalsze wykorzystanie. W trakcie prowadzonych prac ziemnych, należy zdeponować wierzchnią warstwę i wykorzystać do wzbogacenia innych obszarów np.: nowo powstałych terenów zieleni urządzonej. Za rozwiązaniem tym przemawiają względy ekonomiczne – oszczędność transportu, poniesionych wydatków, a ponadto korzystanie z lokalnych materiałów o zbliżonych właściwościach, jest bardziej właściwe z punktu widzenia ekologii. Większe zanieczyszczenie gleb prognozuje się w bezpośrednim sąsiedztwie arterii komunikacyjnych, miejsc parkingowych, stacji paliw oraz terenów przemysłu i usług.

Wpływ skutków realizacji planu na gleby:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – stały;
- c) częstotliwość oddziaływania – stała;
- d) charakter zmian – istotny;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowe,
- f) trwałość przekształceń – nieodwracalne,
- g) intensywność przekształceń – duża.

9.8 Wpływ na krajobraz

Kształtowanie warunków wizualnych w obszarze opracowania jest szczególnie istotne z uwagi na obecność terenu opracowania w granicach stref ochrony uzdrowiskowej uzdrowiska Jedlina-Zdrój oraz Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną i Parku Krajobrazowego Gór Sowich. Stąd też kontrolowany rozwój miasta wydaje się znacznie bardziej właściwy w kontekście ochrony nie tylko walorów przyrodniczych ale i krajobrazowych. Zapobiega to powstawaniu zmian, które w przypadku środowiska wizualnego są często trudne, bądź niemożliwe do likwidacji lub złagodzenia. Ustalenia planu wpłyną na zmianę warunków krajobrazowych obszaru opracowania, ponieważ plan podtrzymując ustalenia obecnie obowiązującego mpzp przewiduje część zabudowy mieszkaniowej i usługowej na wyniesionych terenach dominujących nad doliną Bystrzycy. W

obszarze opracowania nadal będzie dominował krajobraz miejski, przy czym widoczne będzie jego znaczące poszerzenie.

Za pozytywne należy ocenić ustalenie w planie maksymalnych wysokości obiektów budowlanych oraz szczegółowych zasad w odniesieniu do geometrii dachów oraz czy maksymalnej i minimalnej intensywności zabudowy. Zapisy te mogą złagodzić negatywne skutki zmian krajobrazowych oraz zapewnią dostosowanie nowopowstającej zabudowy do otoczenia. Największą zmianą będzie rozszerzenie zabudowy na tereny dotychczas niezagospodarowane, bądź pozostające w użytkowaniu rolniczym.

Należy stwierdzić, że zmiana struktury krajobrazu miasta Jedlina-Zdrój będzie zależna nie od zapisów planu, ale od realizacji indywidualnych inwestycji i zagospodarowania poszczególnych działek budowlanych przez inwestorów. Wprowadzona z czasem zieleń towarzysząca zabudowie wpłynie kompensująco i korzystnie na skutki realizacji ustaleń planu.

Wpływ skutków realizacji planu na krajobraz:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe,
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe,
- d) charakter zmian – na terenach zabudowanych bez znaczenia; na terenach wyniesionych istotny;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowe, lokalne,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – średnia.

9.9 Wpływ na klimat lokalny.

Realizacja planu nie wpłynie w znaczący stopniu na zmianę warunków klimatycznych i powietrza atmosferycznego, a prognozowane oddziaływania będą miały wyłącznie charakter lokalny o niskiej sile oddziaływania. Ustalenia projektu zmiany planu zachowują generalnie dotychczasowe ustalenia obowiązującego planu miejscowego przeznaczającego tereny na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej, mieszkaniowo-usługowej, usług turystyki, usług ochrony zdrowia, usługowej i produkcyjno-usługowej oraz niezbędne drogi dojazdowe i infrastrukturę techniczną. Przeznaczenie nowych terenów pod nową zabudowę w niewielkim stopniu wpłynie na warunki klimatu lokalnego. Obszar objęty planem obejmuje w większości istniejącą zwartą zabudowę miasta Jedlina-Zdrój, w rejonie w którym warunki klimatu lokalnego są już zmienione w stosunku do terenów otwartych, niezabudowanych. Klimat terenów zabudowanych cechuje się podwyższoną w stosunku do terenów otwartych średnią roczną temperaturą oraz zwiększeniem ilości opadów (w minimalnym stopniu). Na terenach przeznaczonych w planie pod nową zabudowę może występować zwiększenie ilości zanieczyszczeń spowodowane zwiększoną liczbą lokalnych źródeł ogrzewania budynków. Ilość zanieczyszczeń odprowadzanych do atmosfery będzie większa w przypadku stosowania opału stałego (węgiel lub koks). Natomiast stosowanie proekologicznych, niskoemisyjnych źródeł ciepła (wykorzystujących energię elektryczną, gaz olej opałowy) sprzyjać będzie zachowaniu korzystnych parametrów czystości atmosfery.

Wpływ na stan powietrza atmosferycznego ma również układ komunikacyjny. Plan utrzymuje dotychczasowy układ komunikacyjny, istniejąca siatka dróg zostanie rozbudowana jedynie o drogi dojazdowe i wewnętrzne do nowo zagospodarowanych terenów. Wzrost natężenia ruchu samochodów, jak i liczby miejsc postojowych w granicach opracowania jest w największym stopniu uzależniony od stopnia realizacji projektu planu, jak i poszczególnych inwestycji. W porównaniu do funkcji usługowych, tereny zabudowy mieszkaniowej będą generować mniejsze zanieczyszczenia, z uwagi na niższą dopuszczalną liczbę miejsc parkingowych oraz mniejszą liczbę potencjalnych pojazdów.

Dla stanu powietrza atmosferycznego niewątpliwie będzie miała istotny wpływ realizacji obwodnicy miasta. Odciążenie głównych ulic nie tylko zmniejszy dokuczliwość hałasu, lecz również korzystnie wpłynie na zmniejszenie ilości zanieczyszczeń i pyłów w bezpośrednim sąsiedztwie dróg. Budowa

tej obwodnicy nie jest jednak uwzględniona w Wieloletnim Planie Inwestycyjnym Dolnośląskiej Służby Dróg i Kolei, co skutkuje tym, że w planie wskazano pas terenów rolnych z zakazem zabudowy, w którym możliwe jest docelowo przeprowadzenie tej obwodnicy. Kwestia terminu realizacji uzależniona jest od możliwości finansowych zarządcy drogi czyli Urzędu Marszałkowskiego.

Wpływ skutków realizacji planu na klimat lokalny:

- a) bezpośrednio oddziaływania – bezpośrednio, pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe;
- c) częstotliwość oddziaływania – stała;
- d) charakter zmian – bez znaczenia;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń - nieistotne.

9.10 Wpływ na zasoby naturalne

W granicach obszaru objętego planem występują udokumentowane złoża:

- 1) złoża wód leczniczych „Jedlina Zdrój”;
- 2) złoża węgla kamiennego „Julia”;
- 3) złoża barytu „Jedlinka”.

Projekt zmiany planu określa granice obszaru i terenu górniczego dla złoża wód leczniczych „Jedlina Zdrój” oraz granice obszaru górniczego złoża węgla kamiennego „Julia”, oznaczone na rysunku planu. W granicach oznaczonych na rysunku planu udokumentowanych złóż kopalin i wód leczniczych oraz obszarów i terenów górniczych obowiązują ograniczenia w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów wynikające z przepisów odrębnych.

Aktualnie na terenie gminy Jedlina – Zdrój nie prowadzi się działalności górniczych związanych z eksploatacją i przeróbką kopalin. Ze względu na położenie w strefie ochrony uzdrowiskowej złoża barytu „Jedlinka” zaklasyfikowano jako konfliktowe (klasa B).

Wody lecznicze złoża „Jedlina-Zdrój” można scharakteryzować jako szczawy wodorowęglanowe wapniowo – sodowe lub wapniowo – magnezowe, a także słabozmineralizowane szczawy radoczyste.

Ujęcia wód leczniczych położone są na Placu Zdrojowym (odwiert J-300 zlokalizowany poza granicą obszaru objętego zmianą planu) oraz na zboczu wzgórza Rzepisko (560,3 m n.p.m.) w pobliżu ul. Chojnowskiej (odwiert J-600).

Ustalenia projektu zmiany planu zachowują generalnie dotychczasowe ustalenia obowiązującego planu miejscowego przeznaczającego tereny na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej, mieszkaniowo-usługowej, usług turystyki, usług ochrony zdrowia, usługowej i produkcyjno-usługowej oraz niezbędne drogi dojazdowe i infrastrukturę techniczną. Obszar objęty planem obejmuje w większości istniejącą zwartą zabudowę miasta Jedlina-Zdrój, a przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę nie wpłynie na chronione zasoby naturalne Jedliny-Zdrój. Ustalenia projektu zmiany planu wprowadzają ochronę złóż podziemnych wód leczniczych przez określenie stref ochrony uzdrowiskowej oraz odpowiednich wskaźników zagospodarowania terenów zgodnie ze Statutem Uzdrowiska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Wpływ skutków realizacji planu na zasoby naturalne:

- a) bezpośrednio oddziaływania – pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe;
- c) częstotliwość oddziaływania – stała;
- d) charakter zmian – bez znaczenia;

- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń - nieistotne.

9.11 Wpływ na zabytki – w obszarze objętym zmianą planu występują obiekty wpisane do rejestru zabytków oraz ujęte w ewidencji zabytków, a także obszary wskazane do objęcia ochroną w postaci strefy ochrony konserwatorskiej historycznych układów urbanistycznych i strefy ochrony archeologicznej. oraz W granicach planu występują chronione stanowiska archeologiczne.

Ustalenia planu nie wprowadzają przeznaczeń, które potencjalnie mogłyby negatywnie oddziaływać na zabytki.

Wpływ skutków realizacji planu na zabytki:

- a) bezpośrednio oddziaływania – pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – długoterminowe,
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe,
- d) charakter zmian – bez znaczenia;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowe,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – nieistotne.

9.12 Wpływ na dobra materialne

Ustalenia projektu zmiany planu zachowują generalnie dotychczasowe ustalenia obowiązującego planu miejscowego przeznaczającego tereny na cele zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej, zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i usługowej, zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej i usługowej, mieszkaniowo-usługowej, usług turystyki, usług ochrony zdrowia, usługowej i produkcyjno-usługowej oraz niezbędne drogi dojazdowe i infrastrukturę techniczną. Nie przewiduje się aby ustalenia projektu zmiany planu mogły negatywnie oddziaływać na dobra materialne.

Wpływ skutków realizacji planu na dobra materialne:

- a) bezpośrednio oddziaływania – pośrednie,
- b) okres trwania oddziaływania – średnioterminowe, długoterminowe,
- c) częstotliwość oddziaływania – stałe,
- d) charakter zmian – bez znaczenia;
- e) zasięg oddziaływania – miejscowy,
- f) trwałość przekształceń – odwracalne,
- g) intensywność przekształceń – nieistotne.

9.13 Wpływ na cele i przedmiot ochrony obszarów NATURA 2000

Na obszarze objętym zmianą planu ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają:

- 1) Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038);
- 2) Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071);

Na obszarze objętym planem miejscowym ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają również cenne siedliska przyrodnicze objęte ochroną systemu NATURA 2000.

Dla terenów znajdujących się w granicach ww obszarów NATURA 2000 projekt zmiany planu przewiduje zachowanie dotychczasowego sposobu użytkowania jako tereny leśne lub użytki rolne. Rozwój zabudowy odbywać się będzie poza granicami obszarów NATURA 2000 na bazie istniejącej zabudowy Jedliny-Zdrój i gruntów położonych wśród tej zabudowy lub przylegających do niej. Przeznaczenie tych terenów na cele budowlane jest przewidziane w obowiązującym miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonym uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698,

Biorąc pod uwagę przedmiot ochrony ww obszarów sieci NATURA 2000 (Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038) i Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071) można przyjąć, że nie wystąpi potencjalne negatywne oddziaływanie ustaleń planu na przedmiot ochrony ww obszarów NATURA 2000.

10. IDENTYFIKACJA ZAGROŻEŃ STANOWIĄCYCH SKUTEK REALIZACJI USTALEŃ PLANU NA POSZCZEGÓLNE ELEMENTY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

Terenami o największej wrażliwości, czyli małej odporności na wszelkie działania powodujące zmiany stanu środowiska są obszary otwarte. Wrażliwe są one na przejawy antropopresji, degradację gleb poprzez nieodpowiednie zabiegi agrotechniczne, zmiany stosunków wodnych w glebie, a w przypadku ekosystemów łąkowych, kompleksów leśnych i zadrzewień również roślinności i zmiany charakteru siedlisk.

Obszarami o bardzo dużym znaczeniu dla zachowania odporności środowiska są ciągi ekologiczne wzdłuż cieków wodnych, które zachowały charakter zbliżony do naturalnego i które powinny być chronione przed zmianą przeznaczenia. Ochrona dolin cieków wodnych jako lokalnych korytarzy i częściowa ich renaturalizacja może znacznie wzbogacić system przyrodniczy i doprowadzić do wzrostu odporności środowiska przekształcenia.

Z uwagi na otwarty charakter znacznej części gminy, tereny te są szczególnie narażone na degradację gleb.

Zdolność do regeneracji w zakresie poprawy czystości wód i gleb jest znaczna. Wyposażenie gminy w sieć kanalizacyjną powoduje, że ładunki zanieczyszczeń gospodarczo – bytowych nie trafiają do rzek, potoków i melioracyjnych, szybko wyczerpując ich zdolność do samooczyszczania się. Zdolność do regeneracji środowiska w zakresie poprawy stanu powietrza atmosferycznego na omawianym terenie jest możliwa, gdyż nie dochodzi do przekroczeń norm czystości powietrza, wyjąwszy okresy wybitnie niekorzystnych warunków meteorologicznych, sprzyjających kumulacji i długotrwałego stagnowania zanieczyszczeń.

Problemem pozostaje tak zwana niska emisja, ze względu na stosowanie stałych paliw w indywidualnych systemach grzewczych i rozpowszechnienie zbiorowych systemów ogrzewania.

Istniejące uwarunkowania przyrodnicze nie stanowią ograniczeń dla realizacji ustaleń w zakresie określonym w projekcie zmiany planu.

Ustalenia analizowanego planu mogą w niewielkim stopniu wprowadzić zmiany stanu środowiska przyrodniczego.

Realizacja ustaleń może mieć wpływ na środowisko korzystny, neutralny, lub uciążliwy.

I. Obszary, na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu są korzystne dla środowiska.

- **ZL** – tereny lasów i zadrzewień. Kompleksy leśne - tereny aktywne biologicznie, wpływ korzystny na estetykę i wygląd krajobrazu. Tereny wartościowe dla środowiska i społeczeństwa.
- **ZP, Z** – tereny zieleni urządzonej, tereny zieleni. Tereny aktywne biologicznie, mające korzystny wpływ na estetykę i wygląd krajobrazu, stwarzając lokalne remizy ekologiczne. Tereny wartościowe dla środowiska i społeczeństwa, mogą nieznacznie wzbogacić wartości środowiska przyrodniczego.
- **WS** – tereny wód powierzchniowych. Pełnią ważne funkcje w układzie przyrodniczym, stanowią lokalne osie hydrograficzne regulujące stosunki wodne i odprowadzające wody opadowe.

II. Obszary, na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu są obojętne dla stanu środowiska przyrodniczego.

- **R, Rb** – tereny rolne. Prognozowane skutki realizacji ustaleń planu mają obojętny wpływ na stan środowiska, w układzie ekologicznym takie zagospodarowanie terenów jest korzystne. Dopuszczenie zabudowy zagrodowej na terenach Rb, ustalone również w obowiązującym obecnie planie miejscowym, ze względu na rozproszony i incydentalny charakter takiego zainwestowania, nie będzie miał znacząco negatywnego wpływu na stan środowiska.

III. Obszary, na których prognozowane skutki ustaleń planu mogą być nieznacznie negatywne dla środowiska przyrodniczego.

- **M/U, U, UZ, MN/U, UP, MW/U, UZ/MW, UT, UKr** - tereny zabudowy: mieszkaniowo-usługowej, usługowej, usług zdrowia, mieszkaniowej jednorodzinnej i usług, usług publicznych, mieszkaniowej wielorodzinnej i usług, usług zdrowia z zabudową mieszkaniową wielorodzinną, usług turystyki, kultu religijnego. Skutki realizacji ustaleń planu są dla środowiska uciążliwe w stopniu małym. Uciążliwości usług zróżnicowane w zależności od prowadzonej działalności. Zagrożeniami są: zniszczenie pokrywy glebowej (nawierzchni naturalnej), możliwa emisja zanieczyszczeń do atmosfery (związana z lokalnymi systemami ogrzewania) i wzrost natężenia hałasu. Tereny generują powstawanie ścieków i odpadów. Tereny w znacznej części obejmują istniejącą zabudowę. Skala potencjalnych uciążliwości stosunkowo niewielka.
- **MN, MW, RM, MN/UT, MN/MW** - tereny zabudowy: mieszkaniowej jednorodzinnej, mieszkaniowej wielorodzinnej, zagrodowej, mieszkaniowej jednorodzinnej i usług turystyki, mieszkaniowej jednorodzinnej i wielorodzinnej. Skutki realizacji ustaleń planu są dla środowiska uciążliwe w stopniu małym. Zagęszczenie zabudowy przez wydzielanie niewielkich działek. Zagrożeniami są: zniszczenie pokrywy glebowej (nawierzchni naturalnej), możliwa emisja zanieczyszczeń do atmosfery (związana z lokalnymi systemami ogrzewania) i wzrost natężenia hałasu. Tereny generują powstawanie ścieków i odpadów. Tereny w znacznej części obejmują istniejącą zabudowę. Skala potencjalnych uciążliwości stosunkowo niewielka.
- **KDZ, KDL, KDD, KDW, KDX, KDg** – drogi publiczne: zbiorcze, lokalne, dojazdowe, drogi wewnętrzne, ciągi pieszo-jezdne, drogi gospodarcze transportu rolnego i leśnego. Realizacja ustaleń planu wprowadza uciążliwości, których zasięg i wielkość uciążliwego oddziaływania jest poniżej wartości normatywnej, często nieznaczna. Tereny generujące uciążliwości związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń pochodzących z ruchu pojazdów mechanicznych. Możliwe zagrożenia zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii lub wypadków. W większości są to drogi istniejące.
- **E, G, W, T** – tereny infrastruktury technicznej: elektroenergetyka, zaopatrzenie w gaz, zaopatrzenie w wodę, telekomunikacja. Skutki realizacji ustaleń planu są dla środowiska uciążliwe w stopniu znikomym w przypadku wystąpienia awarii. Emisja promieniowania elektromagnetycznego nie przekracza wartości dopuszczalnych poza granicami terenów na poziomach dostępnych do stałego pobytu ludzi. Powstanie leja depresyjnego wskutek eksploatacji ujęć wody nie powoduje istotnych zmian w środowisku.
- **US** – tereny usług sportu i rekreacji. Skutki realizacji ustaleń planu są dla środowiska uciążliwe w stopniu znikomym. Uciążliwości okresowe neutralizowane przez otaczającą zielen. Zniszczenie pokrywy glebowej, możliwa emisja hałasu i zanieczyszczeń gazowych do atmosfery. Korzystny wpływ na walory estetyczne i krajobrazowe. Tereny spełniają ważne funkcje społeczne.

IV. Obszary, na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu są negatywne dla środowiska.

- **U/P** – tereny usługowo-produkcyjne. Tereny na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu mogą wprowadzać uciążliwości i negatywnie oddziaływać na środowisko. Uciążliwości zróżnicowane w zależności od prowadzonej działalności. Zagrożeniami są: zniszczenie pokrywy glebowej (nawierzchni naturalnej), możliwa emisja zanieczyszczeń do atmosfery (związana z

lokalnymi systemami ogrzewania) i wzrost natężenia hałasu. Tereny generują powstawanie ścieków i odpadów.

- **KK** – tereny komunikacji kolejowej. Tereny na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu mogą wprowadzać duże uciążliwości i negatywnie oddziaływać na środowisko. Tereny generujące uciążliwości związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń pochodzących z taboru kolejowego. Możliwe zagrożenia zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi, sypkimi i płynnymi w przypadku awarii lub wypadków. Zagrożenie herbicydami stosowanymi do utrzymywania torowisk. Lokalna bariera ekologiczna ograniczająca naturalne migracje. Są to tereny istniejących linii kolejowych.
- **KDG** – droga publiczna klasy głównej. Tereny na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu mogą wprowadzać duże uciążliwości i negatywnie oddziaływać na środowisko. Tereny generujące uciążliwości związane z emisją hałasu i zanieczyszczeń pochodzących z ruchu pojazdów mechanicznych. Możliwe zagrożenia zanieczyszczeniem substancjami ropopochodnymi w przypadku awarii lub wypadków. Emisja hałasu na poboczu drogi może przekraczać dopuszczalne poziomy hałasu dla zabudowy mieszkaniowej. Negatywny wpływ może ograniczyć wprowadzanie zieleni izolacyjnej. Są to tereny istniejącej drogi głównej.
- linia elektroenergetyczna 110 kV wraz ze strefami ochronnymi. Obszary na których prognozowane skutki realizacji ustaleń planu mogą pogorszyć stan środowiska i oddziaływać na ludzi. Linie elektroenergetyczne mogą być źródłem emisji pola elektromagnetycznego szkodliwego dla zdrowia ludzi w zasięgu stref ochronnych w przypadku stałego pobytu.

11. ROZWIĄZANIA MAJĄCE NA CELU ZAPOBIEGANIE, OGRANICZANIE LUB KOMPENSACJE PRZYRODNICZĄ NEGATYWNYCH ODDZIAŁYWAN NA ŚRODOWISKO

Analizując całość zagadnień przyrodniczych w rejonie objętym projektem zmiany planu można stwierdzić, że podane w planie zamierzenia uwzględniają w znacznym zakresie zasady ochrony środowiska, wykluczając możliwość powstania istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko. Generalnie należy stwierdzić, że ingerencja tego typu w środowisko, które już dotychczas zostało znacznie przekształcone nie spowoduje negatywnych skutków dla walorów lokalnego środowiska przyrodniczego.

W celu eliminacji możliwości powstania potencjalnych negatywnych skutków realizacji ustaleń planu na środowisko przyrodnicze należy:

- włączyć nową zabudowę do kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni ścieków.
- utwardzić nawierzchnie parkingów i zneutralizować zanieczyszczenia ropopochodne przed ich odprowadzeniem do kanalizacji deszczowej.
- stosować w ogrzewaniu proekologiczne źródła ciepła tj. bazujące na energii elektrycznej, oleju opałowym lub gazie, lub energii odnawialnej, z eliminacją źródeł ogrzewania opartych na paliwie stałym (węglu).
- zachować w maksymalnym stopniu istniejącą zieleni oraz wprowadzić nowe kompleksy zieleni w ramach dopuszczalnych przeznaczeń lub jako zagospodarowanie towarzyszące obiektom budowlanym,
- przestrzegać ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów zgodnie z ustaleniami zmiany planu oraz obowiązujących zakazów, nakazów, ograniczeń i dopuszczeń wynikających z przepisów odrębnych dotyczących lecznictwa uzdrowiskowego i uzdrowisk oraz ze statutu uzdrowiska Jedlina-Zdrój.

12. PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH DO ROZWIĄZAŃ USTALONYCH W PROJEKCIE PLANU MIEJSCOWEGO.

Planowane przeznaczenie jest zgodne z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój.

Rozpatrując możliwości rozwiązań alternatywnych dla zagospodarowania terenu można przyjąć:

- 1) pozostawienie dotychczasowego użytkowania terenu.
- 2) przeznaczenie terenów na inny rodzaj zabudowy.

Obszar zmiany planu jest aktualnie objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698, z wyłączeniem terenu objętego uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego. Przeznaczenie terenów objętych zmianą planu jest już zatem zdeterminowane ustaleniami ww planu miejscowego.

Pozostawienie terenu objętego zmianą planu w dotychczasowym użytkowaniu zachowa stan istniejący bez zmian. Odstąpienie od przeznaczeń określonych w obowiązującym planie miejscowym mogłoby skutkować roszczeniami odszkodowawczymi adresowanymi do Gminy Jedlina-Zdrój.

Przeznaczenie terenów na inne cele inwestycyjne było by niezgodne ze studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój.

13. TRANSGRANICZNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO.

Z uwagi na położenie terenu objętego projektem zmiany planu transgraniczne oddziaływanie na środowisko nie występuje.

14. METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI USTALEŃ PROJEKTU PLANU

Projekt zmiany planu miejscowego, bazując na ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., wprowadza korekty w przeznaczeniu niektórych terenów oraz w szczegółowych wskaźnikach kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Zapisy parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów zostały dostosowane do aktualnie obowiązujących wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073). W opracowanym projekcie zmiany planu miejscowego uwzględniono m.in. wymagania dotyczące wyznaczania miejsc parkingowych dla pojazdów z kartą parkingową. Projekt zmiany planu miejscowego uwzględnia zapisy Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina-Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

W odniesieniu do monitorowania skutków realizacji mpzp na przedmiotowym terenie nie jest wymagane zastosowanie szczególnych procedur. Zgodnie z obowiązującymi przepisami w zakresie ochrony środowiska, Prawa wodnego, przepisów ochrony sanitarnej oraz obowiązujących przepisów gminnych na bieżąco może być monitorowany stan czystości powietrza oraz emisji hałasu. Spośród zalecanych działań należy wymienić kontrolę zastosowania szczelnych zbiorników bezodpływowych, wyegzekwowanie ich szczelności zbiorników i zapewnienia okresowego wywozu ścieków do oczyszczalni przez specjalistyczne przedsiębiorstwo oraz okresowe badania stanu czystości powietrza oraz emisji hałasu. Kontrole takie powinny mieć miejsce nie rzadziej niż raz na 2 lata.

Niezależnie od ww działań zgodnie z art. 32 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wójt dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym gminy oraz ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych co najmniej raz w czasie kadencji rady gminy. Rada Gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje

działania zmierzające do zmiany studium lub planu miejscowego. Ocenę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym należy wykonać, co najmniej raz na 4 lata.

Niezależnie od ww wymagań proponuje się przeprowadzenie monitoringu skutków realizacji ustaleń planu w terminie nie dłuższym niż 5 lat od uchwalenia mpzp. W trakcie przeprowadzania monitoringu realizacji ustaleń planu należy m.in. przeanalizować sytuacje konfliktogenne związane z zagospodarowywaniem i użytkowaniem terenów. W przypadku stwierdzenia konfliktów należy podjąć działania zmierzające do wyegzekwowania od zarządzających uciążliwymi obiektami zachowania norm środowiskowych zgodnie z wymogami przepisów odrębnych. W trakcie realizacji ustaleń planu zaleca się ponadto prowadzenie okresowego monitoringu stanu klimatu akustycznego obiektów przeznaczonych na stały pobyt ludzi, w celu określenia potencjalnych zagrożeń i uciążliwości w tych obiektach.

Analizą skutków realizacji inwestycji należy objąć rozwój zabudowy, w tym jego wpływ na zanieczyszczenie środowiska i wpływ na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego.

Podczas monitoringu należy zwrócić uwagę na to, czy podczas realizacji inwestycji są wykorzystywane rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko.

16. STRESZCZENIE.

Prognozę oddziaływania na środowisko sporządzono do projektu zmian miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój w celu określenia potencjalnych skutków realizacji ustaleń planu na środowisko przyrodnicze oraz wskazania możliwych zagrożeń oraz sposobów ich uniknięcia. Prognoza opisuje stan środowiska przyrodniczego oraz możliwe zmiany w poszczególnych komponentach środowiska: stan atmosfery, rzeźbę terenu, gleby, zasoby naturalne, klimat lokalny, warunki gruntowo-wodne, ludzi, zwierzęta i rośliny, ekosystem, krajobraz oraz obszary ochronne NATURA 2000.

Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój sporządzony został w związku z uchwałą Nr XVIII/99/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 1 czerwca 2016 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój, zmienioną uchwałą Nr XIX/111/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 30 czerwca 2016 r. w sprawie zmiany uchwały Nr XVIII/99/16 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 1 czerwca 2016 roku w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój.

Projektem zmiany planu miejscowego objęta jest część miasta Jedlina-Zdrój, obejmująca obszar o powierzchni ok. 1670 ha.

Obszar zmiany planu miejscowego jest aktualnie objęty ustaleniami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., opublikowaną w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 8 maja 2012 r. poz. 1698, z wyłączeniem terenu objętego uchwałą NR VII/37/15 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 maja 2015 r. w sprawie uchwalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój dla fragmentu uchylonego wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z dnia 16 maja 2013 r. sygn. Akt II SA/Wr 665/12.

Projekt zmiany planu miejscowego, bazując na ustaleniach miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój zatwierdzonego uchwałą nr XV/84/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 28 marca 2012 r., wprowadza korekty w przeznaczeniu niektórych terenów oraz w szczegółowych wskaźnikach kształtowania zabudowy i zagospodarowania terenów. Zapisy parametrów i wskaźników kształtowania zabudowy oraz zagospodarowania terenów zostały dostosowane do aktualnie obowiązujących wymagań ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (tekst jednolity Dz. U. z 2017 r., poz. 1073). W opracowanym projekcie zmiany planu miejscowego uwzględniono m.in. wymagania dotyczące wyznaczania miejsc parkingowych dla pojazdów z kartą parkingową. Projekt zmiany planu miejscowego uwzględnia zapisy Statutu

Uzdrowiska Jedlina–Zdrój (tekst jednolity uchwały nr XIX/109/12 Rady Miasta Jedlina-Zdrój z dnia 27 września 2012 roku w sprawie ustanowienia Statutu Uzdrowiska Jedlina–Zdrój został opublikowany w Dzienniku Urzędowym Województwa Dolnośląskiego z dnia 15 stycznia 2013 roku, poz. 277).

Na obszarze objętym planem miejscowym ochronie zgodnie z przepisami odrębnymi podlegają:

- 1) Specjalny Obszar Ochrony „Góry Kamienne” (PLH 020038);
  - 2) Specjalny Obszar Ochrony „Ostoja nietoperzy Gór Sowich” (PLH 020071);
  - 3) Park Krajobrazowy Sudetów Wałbrzyskich wraz z otuliną – dla którego obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z Rozporządzeniem Nr 7 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 27 lutego 2008 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Sudetów Wałbrzyskich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 63, poz. 810);
  - 4) Park Krajobrazowy Gór Sowich – dla którego obowiązują zakazy i ograniczenia zgodnie z Rozporządzeniem Nr 6 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 15 maja 2006 r. w sprawie Parku Krajobrazowego Gór Sowich (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 101, poz. 1718), zmienione Rozporządzeniem Nr 20 Wojewody Dolnośląskiego z dnia 12 listopada 2008 roku (Dz. Urz. Woj. Dolnośląskiego Nr 303, poz. 3495);
4. Cenne siedliska przyrodnicze oraz stanowiska flory i fauny chronionej prawnie.

Ogólnie gmina Jedlina – Zdrój to geokosystem o dość dużej bioróżnorodności i georóżnorodności z dominacją terenów leśnych. Obszar ten posiada jeszcze odporność i możliwość do samoregulacji systemu, jednak uzależnione jest to od aktywnej ochrony walorów środowiska oraz od odpowiedniego kształtowania tego systemu. Z uwagi na duże przeobrażenia antropogeniczne, będące konsekwencją rozwoju nie tylko samej Jedliny – Zdrój, ale i całego regionu wałbrzyskiego, szata roślinna jest w znacznym stopniu przekształcona i odbiega od stanu naturalnego. Miejscami spotkać można jednak bardziej wartościowe fragmenty zbiorowisk leśnych. Wszelka działalność na terenie objętym zmianą planu winna uwzględniać ochronę lasów i pozostałych terenów zielonych, a ewentualne działania gospodarcze nie powinny kolidować z istniejącymi kompleksami leśnymi i zieleni urządzonej. Należy możliwie najlepiej chronić lasy przed zagrożeniami, mogącymi spowodować większe wylesienia. Gospodarka przemysłowa i rolna powinna być prowadzona w sposób nie powodujący eutrofizacji wód powierzchniowych.

Podstawowym zadaniem w dziedzinie ochrony środowiska, a zwłaszcza walorów przyrodniczych, jest pełne uregulowanie gospodarki ściekowej na terenach osadniczych. W tym celu konieczna jest rozbudowa systemów kanalizacji rozdzielczej, obejmujących wszystkie obręby (osiedla). W żadnym wypadku nie należy na tych terenach zrzucić ścieków lub wód pościekowych do gruntu. Kluczowe z punktu widzenia funkcjonowania uzdrowiska jest dążenie do eliminacji uciążliwych środowiskowo form emisji niskiej, poprzez przechodzenie na paliwa czyste ekologicznie lub stosowanie zbiorowych i indywidualnych systemów grzewczych: nowoczesnych, wysokosprawnych i o obniżonej emisji zanieczyszczeń.

Szczególnym aspektem funkcjonowania miasta Jedlina-Zdrój jako uzdrowiska jest użytkowanie leczniczych wód podziemnych. Wody lecznicze złoża „Jedlina-Zdrój” można scharakteryzować jako szczawy wodorowęglanowe wapniowo – sodowe lub wapniowo – magnezowe, a także słabozmineralizowane szczawy radocenne. Ujęcia wód leczniczych położone są na Placu Zdrojowym (odwiert J–300 zlokalizowany poza granicą obszaru objętego zmianą planu) oraz na zboczu wzgórza Rzepisko (560,3 m n.p.m.) w pobliżu ul. Chojnowskiej (odwiert J–600).

Funkcja uzdrowiskowa powoduje konieczność ograniczeń w gospodarowaniu przestrzenią, które wynikają z utworzenia stref ochronnych, zgodnie z art. 38a ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych (Dz. U. z 2017r. poz. 1056).

Planowane przeznaczenie terenów jest zgodne z obowiązującym studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jedlina-Zdrój.

Analizując całokształt zagadnień przyrodniczych w rejonie objętym projektem zmiany planu można stwierdzić, że podane w planie zamierzenia uwzględniają w znacznym zakresie zasady ochrony środowiska, wykluczając możliwość powstania istotnego negatywnego oddziaływania na środowisko. Generalnie należy stwierdzić, że ingerencja tego typu w środowisko, które już dotychczas zostało znacznie przekształcone nie spowoduje negatywnych skutków dla walorów lokalnego środowiska przyrodniczego.

W celu eliminacji możliwości powstania potencjalnych negatywnych skutków realizacji ustaleń planu na środowisko przyrodnicze należy:

- włączyć nową zabudowę do kanalizacji sanitarnej z odprowadzeniem ścieków do oczyszczalni ścieków.
- utwardzić nawierzchnie parkingów i zneutralizować zanieczyszczenia ropopochodne przed ich odprowadzeniem do kanalizacji deszczowej.
- stosować w ogrzewaniu proekologiczne źródła ciepła tj. bazujące na energii elektrycznej, oleju opałowym lub gazie, lub energii odnawialnej, z eliminacją źródeł ogrzewania opartych na paliwie stałym (węglu).
- zachować w maksymalnym stopniu istniejącą zieleń oraz wprowadzić nowe kompleksy zieleni w ramach dopuszczalnych przeznaczeń lub jako zagospodarowanie towarzyszące obiektom budowlanym,
- przestrzegać ograniczeń w zagospodarowaniu i użytkowaniu terenów zgodnie z ustaleniami zmiany planu oraz obowiązujących zakazów, nakazów, ograniczeń i dopuszczeń wynikających z przepisów odrębnych dotyczących lecznictwa uzdrowiskowego i uzdrowisk oraz ze statutu uzdrowiska Jedlina-Zdrój.

mgr Lesław Witkowski
uprawniony do projektowania
w planowaniu przestrzennym
uprawnienia MGPIB nr 1444/94

OŚWIADCZENIE

Oświadczam, jako kierujący zespołem Pracowni Projektowo-Usługowej „Witkowski & Sławik” s.c. w składzie: mgr Lesław Witkowski i mgr inż. Marcin Sławik, sporządzającym prognozę oddziaływania na środowisko do projektu **zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Jedlina-Zdrój**, że spełniam wymagania, o których mowa w art. 74a ust. 2 pkt 1 lit b ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 1405) tj. ukończyłem w 1982 r. magisterskie studia na Wydziale Nauk Przyrodniczych Uniwersytetu Wrocławskiego na kierunku Geografia.

Jednocześnie spełniam warunki określone w art. 74a ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (tekst jednolity Dz. U. z 2017r., poz. 1405) tj. ukończyłem jednolite studia magisterskie i posiadam co najmniej 5-letnie doświadczenie w pracach w zespołach przygotowujących prognozy oddziaływania na środowisko i brałem udział w przygotowaniu co najmniej 5 prognoz oddziaływania na środowisko.

Niniejsze oświadczenie składałem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

mgr Lesław Witkowski